

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 30.06.2023. GODINE

Sarajevo, septembar/rujan 2023. godine

Skraćenice i termini

AMFI	Udruženje mikrofinansijskih organizacija u BiH
AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
ASF	Available Stable Funding (Raspoloživo stabilno finansiranje)
BD	Brčko Distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CRK	Centralni registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u BiH
DPP	Devizni platni promet
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Evropska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
ECL	Expected credit loss (Očekivani kreditni gubitak)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Evropski fond za Jugoistočnu Evropu)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	The Federal Reserve (Američka centralna banka)
FOO	Finansijsko-obavještajni odjel
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti kapitala)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokrića likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
NFI	Nedepozitne finansijske institucije
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
NSFR	Net Stable Funding Ratio (Koeficijent neto stabilnog finansiranja)
RBFBiH	Razvojna banka Federacije Bosne i Hercegovine
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
RSF	Required Stable Funding (Potrebno stabilno finansiranje)
SAD	Sjedinjene Američke Države
SB	Svjetska banka
SBS	Subjeki bankarskog sistema FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, lizing društva, faktoring društva, mjenjači i druge finansijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA

SPNiFTA	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za lizing BiH
UPP	Unutrašnji platni promet
UO FBA	Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije BiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o lizingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

SKRAĆENICE I TERMINI	2
SPISAK TABELA:.....	6
SPISAK GRAFIKONA:.....	8
SAŽETAK REGULATORNIH ZAHTJEVA I STANDARDI POSLOVANJA SBS	9
SAŽETAK.....	12
UVOD.....	17
1. MAKROEKONOMSKI OKVIR POSLOVANJA KREDITNIH INSTITUCIJA	19
2. BANKARSKI SEKTOR.....	25
2.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	26
2.1.1. Status, broj i poslovna mreža	26
2.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće.....	26
2.1.3. Kadrovska struktura.....	28
2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	29
2.2.1. Bilans stanja	29
2.2.2. Obaveze	33
2.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala.....	36
2.2.4. Kreditni rizik.....	38
2.2.5. Profitabilnost	45
2.2.6. Ponderisane NKS i EKS	49
2.2.7. Likvidnost.....	50
2.2.8. Devizni (FX) rizik.....	54
2.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi.....	55
2.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR.....	56
3. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA	60
3.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	60
3.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	60
3.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	60
3.1.1.2. Struktura vlasništva	60
3.1.1.3. Kadrovska struktura	60
3.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	61
3.1.2.1. Bilans stanja.....	61
3.1.2.2. Kapital i obaveze.....	62
3.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	64
3.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH.....	67
3.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	69
3.2. LIZING SEKTOR.....	70
3.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH	70
3.2.1.1. Broj lizing društava i podružnica	70
3.2.1.2. Struktura vlasništva	70
3.2.1.3. Kadrovska struktura	70
3.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	71
3.2.2.1. Bilans stanja.....	71
3.2.2.2. Kapital i obaveze.....	73
3.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	73
3.2.2.4. Profitabilnost.....	74
3.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga	76
3.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR	78
3.3. FAKTORING POSLOVI.....	79
3.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH	79
3.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH.....	79
3.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	80

4. POSLOVANJE BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SPNIFTA	83
4.1. POSLOVANJE BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA	83
4.2. ELEKTRONSKO BANKARSTVO I KARTIČNO POSLOVANJE	85
4.3. SPNIFTA	88
ZAKLJUČAK	89
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR.....	91
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.06.2023.	91
Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans) - 30.06.2023.	92
Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.06.2023.	93
Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.06.2023.	94
Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 30.06.2023.	95
Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.....	96
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	97
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.06.2023.	97
Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.06.2023.	98
Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.06.2023.	99
Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.06.2023.	100
Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.06.2023.	101
Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO	101
Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.06.2023.	102
Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.06.2023.	103
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR	104
Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.06.2023.	104
Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.06.2023.	105
Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.06.2023.	106
Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.06.2023.	107
Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 30.06.2023.	108
Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu	108

Spisak tabela:

Tabela 1:	Izdvojeni makroekonomski pokazatelji.....	19
Tabela 2:	Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluju u FBiH.....	26
Tabela 3:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	28
Tabela 4:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	28
Tabela 5:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	28
Tabela 6:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	28
Tabela 7:	Ukupna aktiva po zaposlenom.....	29
Tabela 8:	Bilans stanja banaka.....	29
Tabela 9:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	30
Tabela 10:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivni.....	31
Tabela 11:	Novčana sredstva banaka	31
Tabela 12:	Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta.....	32
Tabela 13:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	32
Tabela 14:	Sektorska struktura depozita.....	34
Tabela 15:	Štednja stanovništva.....	35
Tabela 16:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva.....	35
Tabela 17:	Kreditni, štednja i depoziti stanovništva	35
Tabela 18:	Izveštaj o stanju regulatornog kapitala.....	36
Tabela 19:	Struktura izloženosti riziku.....	37
Tabela 20:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	38
Tabela 21:	Stopa finansijske poluge.....	38
Tabela 22:	Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL.....	39
Tabela 23:	Izloženosti prema nivoima kreditnog rizika.....	40
Tabela 24:	Sektorska struktura kredita.....	41
Tabela 25:	Ročna struktura kredita.....	42
Tabela 26:	Kreditni prema nivoima kreditnog rizika.....	42
Tabela 27:	Pokazatelji kreditnog rizika.....	45
Tabela 28:	Ostvareni finansijski rezultat banaka.....	46
Tabela 29:	Struktura ukupnih prihoda banaka.....	46
Tabela 30:	Struktura ukupnih rashoda banaka.....	47
Tabela 31:	Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti.....	48
Tabela 32:	LCR.....	50
Tabela 33:	Zaštitni sloj likvidnosti.....	50
Tabela 34:	Neto likvidnosni odlivi.....	51
Tabela 35:	NSFR.....	51
Tabela 36:	Struktura ASF.....	52
Tabela 37:	Struktura RSF.....	52
Tabela 38:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	52
Tabela 39:	Ročna usklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza do 180 dana.....	53
Tabela 40:	Pokazatelji likvidnosti.....	54
Tabela 41:	Devizna pozicija (EUR i ukupno).....	55
Tabela 42:	Ukupna ponderisana pozicija bankarske knjige.....	56
Tabela 43:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH.....	60
Tabela 44:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	61
Tabela 45:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	63
Tabela 46:	Ročna struktura uzetih kredita.....	63
Tabela 47:	Neto mikrokreditni	64
Tabela 48:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita.....	64
Tabela 49:	RKG.....	65
Tabela 50:	Ostvareni finansijski rezultat MKO.....	67

Tabela 51: Struktura ukupnih prihoda MKO.....	67
Tabela 52: Struktura ukupnih rashoda MKO.....	68
Tabela 53: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing društvima FBiH.....	70
Tabela 54: Bilans stanja lizing sektora.....	71
Tabela 55: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu.....	72
Tabela 56: Pregled rezervi za finansijski lizing.....	73
Tabela 57: Ostvareni finansijski rezultat lizing društava.....	74
Tabela 58: Struktura ukupnih prihoda lizing društava.....	75
Tabela 59: Struktura ukupnih rashoda lizing društava.....	76
Tabela 60: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema	77
Tabela 61: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti.....	79
Tabela 62: Obim UPP-a i DPP-a	83
Tabela 63: Obim DPP-a	83
Tabela 64: Obim UPP-a	84
Tabela 65: Izvršeni mjenjački poslovi banaka	84
Tabela 66: Izvršeni mjenjački poslovi ovlaštenih mjenjača.....	84
Tabela 67: Internet i mobilno bankarstvo.....	85
Tabela 68: Obim kartičnog poslovanja prema vrsti kartice.....	87
Tabela 69: Obim kartičnog poslovanja prema prihvatnim uređajima.....	87
Tabela 70: Izvještene transakcije po broju i vrijednosti - banke.....	88
Tabela 71: Izvještene sumnjive transakcije po broju i vrijednosti - banke.....	88
Tabela 72: Izvještene sumnjive transakcije po broju i vrijednosti - MKO	88

Spisak grafikona:

Grafikon 1:	Glavne kamatne stope vodećih centralnih banaka.....	21
Grafikon 2:	Omjer NPL-a i stopa kapitala banaka u EU	22
Grafikon 3:	ROE i ROA banaka u EU.....	23
Grafikon 4:	Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %.....	27
Grafikon 5:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, učešće u %	27
Grafikon 6:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima	30
Grafikon 7:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	31
Grafikon 8:	Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta	32
Grafikon 9:	Ukupni depoziti	33
Grafikon 10:	Omjer kredita i depozita.....	33
Grafikon 11:	Ukupna štednja stanovništva	35
Grafikon 12:	Krediti	41
Grafikon 13:	Učešće NPL-a u kreditima.....	43
Grafikon 14:	Aktiva, mikrokrediti i kapital po godinama.....	62
Grafikon 15:	Sektorska struktura mikrokredita (usporedni pregled).....	65
Grafikon 16:	Pokazatelji kvalitete portfolija.....	66
Grafikon 17:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu (usporedni pregled).....	72
Grafikon 18:	Struktura procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta	74
Grafikon 19:	Broj korisnika elektronskog bankarstva	85
Grafikon 20:	Broj izdatih kartica	86

Sažetak regulatornih zahtjeva i standardi poslovanja SBS

Minimalni iznos uplaćenog osnivačkog kapitala - 15 miliona KM	Član 24. stav (2) ZoB ¹
Stopa redovnog osnovnog kapitala - 6,75%	Član 34. stav (1), tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala banke ²
Stopa osnovnog kapitala - 9%	Član 34. stav (1), tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa regulatornog kapitala - 12%	Član 34. stav (1), tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala - 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku	Član 39. stav (1) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa finansijske poluge - 6%	Član 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Koeficijent pokriva likvidnosti - LCR ≥ 100%	Član 17. stav (2) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke ³
Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja - NSFR ≥ 100%	Član 33. stav (2) i (3) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći banke, osim u EUR-ima - najviše do 20% priznatog kapitala banke	Član 3. stav (2), tačka a) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke ⁴
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći u EUR-ima - najviše do 40% priznatog kapitala banke.	Član 3. stav (2), tačka b) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke

POVEZNICA 1

POVEZNICA 2

POVEZNICA 3

POVEZNICA 4

Ograničenje za ukupnu deviznu poziciju - najviše do 40% priznatog kapitala banke	Član 3. stav (2), tačka c) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke
Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala ≤ 20%	Član 7. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi ⁵
Herfindahl-Hirschman indeks - HHI	Predstavlja najčešće korištenu mjeru koncentracije u evropskom i američkom ekonomskom sistemu. HHI je zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.
Koncentracijska stopa - CR	CR je pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru i predstavlja ukupno učešće najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. Označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun, npr. CR 5. Ne postoji jedinstven i općeprihvaćen stav o interpretaciji dobivenih rezultata koncentracijskog omjera. Ako je veća vrijednost, veća je koncentracija tržišta.
Odnos krediti/depoziti i uzeti krediti	Pokazuje odnos najvažnijih bankarska agregata, kredita, na strani aktive i depozita i uzetih kredita, na strani izvora sredstava. Što je stopa veća, to je slabija pozicija likvidnosti banke. Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan.
Minimalan iznos osnovnog kapitala MKD - 500.000 KM	Član 26. stav (1) ZoMKO ⁶
Minimalan iznos osnovnog kapitala MKF - 50.000 KM	Član 36. stav (1) ZoMKO
Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital - do 10% za MKF i MKD u kojem MKF ima većinsko vlasništvo	Član 11. stav (2) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji ⁷

POVEZNICA 5

POVEZNICA 6

POVEZNICA 7

Stopa kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na ukupnu aktivu MKO - preko 10%	Član 11. stav (1) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Portfolio u riziku MKO preko 30 dana (PAR) - do 5%	Član 12. stav (1) tačka c) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Godišnji otpis MKO - do 3%	Član 12. stav (1) tačka d) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Operativna efikasnost poslovanja MKO - do 45%	Član 12. stav (1) tačka b) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Povrat na aktivu MKO prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA) - pozitivan	Član 12. stav (1) tačka a) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Minimalan iznos osnovnog kapitala lizing društava - 250.000 KM	Član 8. stav (1) ZoL ⁸
Minimalan iznos osnovnog kapitala društava za faktoring - 750.000 KM	Član 27. stav (1) ZoF ⁹

POVEZNICA 8

POVEZNICA 9

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

Dozvola za rad | **13** komercijalnih banaka, **500** organizacionih dijelova i **6.531** zaposleni, što je za 1,9% više u odnosu na kraj prethodne godine

Aktiva | Neto aktiva **27,9 milijardi KM**, krediti **17,1 milijarda KM**, novčana sredstva **8,5 milijardi KM**, ulaganja u vrijednosne papire **dvije milijarde KM**

Kapital | Ukupni kapital **3,4 milijarde KM** (12,2% pasive), od čega dionički kapital **1,6 milijardi KM**, regulatorni kapital **tri milijarde KM**, osnovni kapital i redovni osnovni kapital **2,9 milijardi KM**, dopunski kapital **146,2 miliona KM**

Stope kapitala | **19,2%** stopa regulatornog kapitala, stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala **18,3%**, stopa finansijske poluge **9,9%**

Bilansne izloženosti prema nivoima kreditnog rizika | **26,1 milijarda KM** u nivou kreditnog rizika 1 (92,2% ukupnih bilansnih izloženosti), u nivou kreditnog rizika 2 - **1,4 milijarde KM** (5,1% ukupnih bilansnih izloženosti) i **0,8 milijardi KM** u nivou kreditnog rizika 3 (2,7% ukupnih bilansnih izloženosti)

Vanbilansne izloženosti prema nivoima kreditnog rizika | **4,3 milijarde KM** u nivou kreditnog rizika 1 (92,4% ukupnih vanbilansnih izloženosti), u nivou kreditnog rizika 2 - **0,3 milijarde KM** (7,5% ukupnih vanbilansnih izloženosti) i **3,5 miliona KM** u nivou kreditnog rizika 3 (0,1% ukupnih vanbilansnih izloženosti)

Stopa pokrivenosti ECL-om bilansnih izloženosti | **3,5%** ukupna stopa pokrivenosti: nivo kreditnog rizika 1 - **0,8%**, nivo kreditnog rizika 2 - **12,1%** i nivo kreditnog rizika 3 - **83,9%**

Stopa pokrivenosti ECL-om vanbilansnih izloženosti | **1,4%** ukupna stopa pokrivenosti: nivo kreditnog rizika 1 - **0,6%**, nivo kreditnog rizika 2 - **10,3%**, a nivo kreditnog rizika 3 - **64,4%**

Kreditni portfolio | Krediti odobreni stanovništvu **8,4 milijarde KM** (povećanje za 371,9 miliona KM ili 4,6%), a krediti odobreni pravnim licima **8,7 milijardi KM** (povećanje za 197,2 miliona KM ili 2,3%, a ukoliko se isključi smanjenje kratkoročnih izloženosti niskog rizika, ostvaren je rast od 3%)

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) | 720,7 miliona KM i čini 4,2% ukupnog kreditnog portfolija (smanjenje za 0,6 procentnih poena u odnosu na kraj prethodne godine). Stopa NPL-a i za portfolio pravnih lica i za sektor stanovništva **4,2%**. **Stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om | 83,5%** (pravna lica 83%, a stanovništvo 84%) i ista je kao na kraju prethodne godine

Depoziti | 23,1 milijarda KM (82,7% ukupne pasive), od toga **štedni depoziti 10,8 milijardi KM**

Obaveze po uzetim kreditima | 475,1 milion KM (1,7% ukupne pasive)

Trend | Zabilježeno je **povećanje** neto aktive (2,7%), novčanih sredstava (2,9%), kreditnog portfolija (3,4%), ostale aktive (7,5%), kapitala (5%) i depozita (2,9%), dok je zabilježeno **smanjenje** ulaganja u vrijednosne papire (0,8%), plasmana drugim bankama (27%), obaveza po uzetim kreditima (8,7%) i ostalih obaveza (3,5%)

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH | Zadovoljavajuća uzimajući u obzir osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka

Profitabilnost | 268,1 milion KM neto dobit, sve banke su iskazale pozitivan finansijski rezultat

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

Dozvola za rad | 14 MKO (deset MKF i četiri MKD), **361 organizacioni dio** i **1.418 zaposlenih**, što je više za 0,4%

Aktiva MKO | 759 miliona KM, veća za 30,1 milion KM ili 4,1%. Stopa rasta aktive MKD je 5,2%, dok je stopa rasta aktive MKF 3,8%

Neto mikrokrediti | 629,4 miliona KM (82,9% aktive), veći su za 31 milion KM ili 5,2% (u MKD rast za 4,6%, u MKF rast za 5,4%)

PAR preko 30 dana | 1,07%
Godišnja stopa otpisa | 1,44%
Pokazatelji kvaliteta portfolija u okviru propisanih ograničenja uz smanjenje PAR-a za 0,16 procentnih poena i povećanje stope otpisa za 0,03 procentna poena

Zaključeno je 70.399 ugovora (2,8% manje) i **isplaćeno 298,7 miliona KM mikrokredita** (10,1% više)

Kapital | 372,7 miliona KM (49,1% pasive), veći za 19,5 miliona KM ili 5,5% (stopa rasta kapitala MKD 2,3%, dok je stopa rasta kapitala MKF 6,2%)

Obaveze po uzetim kreditima | 351,2 miliona KM (46,3% pasive), povećane za 12,9 miliona KM ili 3,8% (stopa rasta kreditnih obaveza MKD je 9,2%, dok je stopa rasta kod MKF 1,2%)

Trend | Zabilježeno je **povećanje** plasmana bankama (2,2%), bruto mikrokredita (5%), neto mikrokredita (5,2%), dugoročnih investicija (27,6%), kapitala (5,5%) i obaveza po uzetim kreditima (3,8%) dok je zabilježeno **smanjenje** novčanih sredstava (14%), RKG (6%), materijalne i nematerijalne imovine (0,8%), ostale aktive (21,7%), te ostalih obaveza (6,4%)

Operativna efikasnost poslovanja | 17,83% što je usklađeno s propisanim standardom. Povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije je negativan | -3,41%

Pozitivan finansijski rezultat | 19,2 miliona KM, povećanje za 12,1 milion KM. **Neto dobit MKD |** jedan milion KM, a **višak prihoda nad rashodima MKF |** 18,2 miliona KM

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

Dozvola za rad | četiri lizing društva, četiri podružnice u RS-u i **102 zaposlenika**, što je više za 2%

Obaveze po uzetim kreditima | **443,2 miliona KM** (89,4% pasive), veće za 52,9 miliona KM, uz dominantno učešće dugoročnih kredita

Aktiva lizing sektora | **495,7 miliona KM**, veća za 58,7 miliona KM ili 13,4%

Kapital | **38,6 miliona KM** (7,8% pasive), veći za dva miliona KM ili 5,4%

Neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga | **390,9 miliona KM** (78,8% aktive), veća su za 48,3 miliona KM ili 14,1 %

Trend | Zabilježeno je **povećanje** bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga (15,4%), neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga (14,1%), neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga (14,4%), materijalne i nematerijalne imovine (14,1%), obaveza po uzetim kreditima (13,6%), kapitala (5,4%) i ostalih obaveza (37,4%), dok je zabilježeno **smanjenje** novca i novčanih ekvivalenata (15,2%), plasmana bankama (9,7%), rezervi za gubitke (0,1%), ostale aktive (2,3%) i otpisanih potraživanja (14,7%)

Dospjela neizmirena potraživanja | **3,3 miliona KM**, veća za 3,4%. **Rezerve za gubitke po finansijskom lizingu** | **4,8 miliona KM**

Broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora za finansijski i operativni lizing na nivou lizing sistema povećani za 11,6%, odnosno 43%

Pozitivan finansijski rezultat | **4,1 milion KM**, smanjenje za 0,6 miliona KM

**Osnovni pokazatelji
faktoring poslovanja u FBiH**

Poslovi faktoringa u FBiH | tri komercijalne banke (dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu)

Ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu je 81 (manje za 50 ugovora ili 38,2%)
nominalne vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja u iznosu od 77,7 miliona KM (smanjenje od 12,5 miliona KM ili 13,9%)

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH | 374 hiljade KM, što je manje za 181 hiljadu KM ili 32,6%

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti u skladu sa odredbama ZoA, međunarodnim standardima, principima supervizije i pravilima struke. UO FBA vrši opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz svog djelokruga. FBA za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH.

U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i objavljuje kvartalne informacije o SBS. Informacija o SBS sa stanjem na dan 30.06.2023. godine sačinjena je korištenjem izvještajnih podataka i informacija koje su SBS dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u četiri dijela. Prvi dio se odnosi na makroekonomsko okruženje u kojem posluju kreditne institucije na globalnom nivou. U drugom dijelu prezentirana je analiza bankarskog sektora FBiH, struktura, finansijski pokazatelji poslovanja i preporuke

FBA za bankarski sektor u FBiH. Treći dio odnosi se na analizu poslovanja NFI, kao i usklađenost poslovanja NFI sa zakonskom i podzakonskom regulativom u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni i lizing sektor, kao i faktoring poslovanje u FBiH, sa pripadajućim preporukama FBA. U četvrtom dijelu prezentirane su informacije o poslovanju banaka u obavljanju platnog prometa u okviru kojeg je elektronsko bankarstvo i kartično poslovanje i SPNiFTA.

Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite za banke, kao i prosječne ponderisane NKS i EKS za MKO i ugovore o finansijskom lizingu po segmentima prezentira se sa ciljem veće transparentnosti i uporedivosti za korisnike finansijskih usluga kroz priloge, koji su sastavni dio ove Informacije.

Podaci izraženi u procentima u Informaciji iskazani su sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS i drugim podacima za koje je to relevantno.

MAKROEKONOMSKI OKVIR POSLOVANJA
KREDITNIH INSTITUCIJA

1. MAKROEKONOMSKI OKVIR POSLOVANJA KREDITNIH INSTITUCIJA

Analizirajući pokazatelje poslovanja bankarskog sistema u BiH, kao i ekonomsko okruženje, izazovi i rizici za bankarski sistem u BiH najvećim dijelom su vezani za makroekonomske prilike. Banke u BiH su velikim dijelom poslovno vezane sa međunarodnim bankarskim grupacijama, od kojih najveći dio ima sjedišta u zemljama Eurozone. Također, za praćenje makroekonomskih pokazatelja i njihovog utjecaja na bankarski sektor u BiH, potrebno je uzeti u obzir i specifičnosti vezane za poslove CBBiH, kao i postojanje aranžmana Valutnog odbora. Prema podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, stopa inflacije u junu 2023. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosila je 4,9%.

Globalni ekonomski izazovi

Projekcije MMF-a iz aprila 2023. godine predviđaju spremnost globalne ekonomije na postepeni oporavak od snažnih posljedica izazvanih pandemijom i ratnim dešavanjima u Ukrajini. Kina se oporavlja nakon ponovnog otvaranja svoje ekonomije, te se poremećaji u lancu snabdijevanja stabiliziraju, a istovremeno se smiruju poremećaji na energetskom i prehrambenom tržištu koji su uzrokovani ratnim dešavanjima. Pooštavanja monetarne politike centralnih banaka trebala bi početi donositi rezultate, dok se stope inflacije vraćaju zadatim ciljevima. Prema navedenoj projekciji MMF-a, u tekućoj godini, globalni rast zabilježiti će nivo od 2,8%, te će u 2024. godini blago porasti na 3%. Na osnovu ažuriranih prognoza MMF-a, predviđa se da će globalni rast pasti sa procijenjenih 3,5% u 2022. godini na 3% i u 2023. i u 2024. godini.

U tabeli 1 dati su izdvojeni makroekonomski pokazatelji kroz periode:

Tabela 1: Izdvojeni makroekonomski pokazatelji						
R. br.	Područje/kamatne stope	2019.	2020.	2021.	2022.	2023. ¹
1	2	3	4	5	6	7
Rast BDP-a u %						
1.	SAD	2,3	-2,8	5,9	2,1	1,6
2.	Eurozona	1,6	-6,1	5,4	3,5	0,8
3.	EU	2,0	-5,6	5,6	3,7	0,7
4.	Slovenija	3,5	-4,3	8,2	5,4	1,6
5.	Hrvatska	3,4	-8,6	13,1	6,3	1,7
6.	Srbija	4,3	-0,9	7,5	2,3	2,0
7.	BiH	2,9	-3,0	7,4	3,8	2,0
Promjena potrošačkih cijena (CPI), godišnji prosjek u %						
1.	SAD	1,8	1,3	4,7	8,0	4,5
2.	Eurozona	1,2	0,3	2,6	8,4	5,3
3.	BiH	0,6	-1,1	2,0	14,0	6,0
Najvažnije kamatne stope						
1.	6-mjesečni Euribor ²	-0,35	-0,51	-0,54	2,41	3,72
2.	Prinos na 10-godišnju državnu obveznicu Njemačke ³	-0,30	-0,62	-0,38	2,09	2,38
3.	Prinos na 10-godišnju državnu obveznicu Italije	1,37	0,58	1,05	4,26	4,07

Izvor: MMF, World Economic Outlook Database, april 2023. g.; Eurostat

U najvećoj ekonomiji, SAD u 2022. godini, zabilježen je rast BDP-a od 2,1%, dok je projicirano da će isti u 2023. godini pasti na 1,6%, odnosno na 1,8% prema ažuriranim prognozama. Ekonomija EU, koja je u prethodnim godinama bila više pogođena od SAD-a i doživjela je veći pad u 2020.

¹ Projicirane vrijednosti za 2023. g. (MMF, World Economic Outlook, april 2023. g.); za kamatne stope podatak za juni 2023. g.

² Podatak za period odnosi se na [EURIBOR](#) na prvi radni dan zadnjeg mjeseca u izvještajnom periodu

³ [Eurostat](#) za države članice EU, 10-godišnji prinos koji se koristi za računanje kriterija iz Maastrichta: podaci za zadnji mjesec izvještajnog perioda

godini, nakon ostvarene stope rasta BDP-a u 2022. godini od 3,7%, za 2023. godinu se predviđa da će ista iznositi 0,7% na godišnjem nivou, odnosno 1% prema ažuriranim prognozama.

Prema prognozama MMF-a iz aprila 2023. godine, predviđa se da bi globalna inflacija, usljed nižih cijena robe, trebala pasti sa 8,7% koliko je iznosila u 2022. godini na 7,0% u 2023. godini i 4,9% u 2024. godini. Prema ažuriranim prognozama MMF-a, očekuje se da će globalna ukupna inflacija pasti na 6,8% u 2023. godini i 5,2% u 2024. godini. Povratak inflacije na ciljani nivo vjerovatno se neće desiti prije 2025. godine, nakon čega bi trebalo uslijediti i smanjenje kamatnih stopa. Dezinflacija se očekuje u svim većim grupama zemalja, te su očekivanja da će 76% zemalja zabilježiti nižu stopu inflacije u 2023. godini usljed smanjenja cijena goriva i sirovina, kao i očekivanih učinaka provedenih monetarnih pooštavanja.

Prema podacima Eurostat-a, godišnja stopa inflacije u Eurozoni, mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HICP), u junu 2023. godine iznosi 5,5%, što je neznatno ispod očekivanja od 5,6%, dok je u junu prethodne godine stopa inflacije bila 8,6%. Ovo je najniže zabilježena stopa inflacije od januara 2022. godine, ali je ista još uvijek znatno iznad ciljne vrijednosti ECB-a od 2%. Osim toga, osnovna stopa inflacije, koja isključuje volatilne stavke kao što su hrana i energija, porasla je na 5,4%, što će vrlo vjerovatno dovesti do toga da kreatori politika nastave povećavati kamatne stope u narednom periodu. Godišnja inflacija u EU u junu 2023. godine bila je 6,4%, dok je u junu prethodne godina bila 9,6%. Posmatrajući glavne komponente inflacije u Eurozoni, odjeljak hrane, alkohola i duhana ima najvišu godišnju stopu u junu 2023. godine (11,6%), a slijede odjeljci neenergetski industrijski proizvodi (5,5%), usluge (5,4%) i energija (-5,6%). Od 20 zemalja koje sa 30.06.2023. godine pripadaju Eurozoni, samo jedna zemlja je u junu 2023. godine zabilježila godišnju stopu inflacije preko 10%, a njih osam ispod 5%, od čega tri zemlje u junu 2023. godine bilježe godišnju stopu inflacije ispod 2%.

Godišnja stopa inflacije u SAD-u, mjerena indeksom potrošačkih cijena (CPI), usporila je u junu 2023. godine na 3%, što je najniži nivo od marta 2021. godine, a ista je neznatno ispod očekivanja od 3,1%. Iako je ova stopa inflacije još uvijek iznad ciljne vrijednosti FED-a od 2%, pad iste je pokazatelj da su česta povećanja kamatnih stopa FED-a usporavala rast cijena. Usporavanje je djelomično i posljedica visokog baznog učinka u odnosu na prošlu godinu, kada je godišnja stopa inflacija u SAD-u u junu iznosila rekordnih 9,1%, uglavnom usljed visokih troškova energije, što je predstavljalo najvišu zabilježenu stopu inflacije od novembra 1981. godine. Međutim, iako su podaci o inflaciji bolji od očekivanih, predviđa se da će FED nastaviti povećavati svoju referentnu stopu. Indeks potrošačkih cijena SAD-a u junu 2023. godine za odjeljak energije je -16,7%, a za hranu 5,7%.

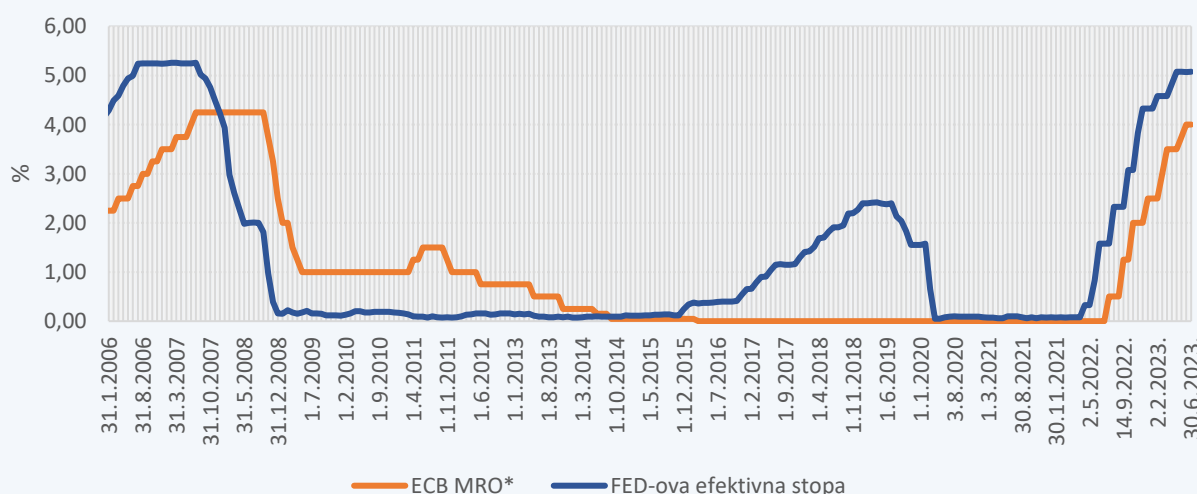
Tri godine od izbijanja pandemije, fiskalna politika na globalnom nivou se normalizira. Javne finansije su doživjele velike promjene, podnoseći vladine mjere i šokove koji su bez presedana. Nakon istorijskog porasta javnog duga na gotovo 100% BDP-a u 2020. godini, kao rezultat pada ekonomske aktivnosti i značajnih vladinih stimulansa, okončanje vanrednih mjera dovelo je do smanjenja fiskalnih deficita. Sa snažnim rastom nominalnog BDP-a u periodu 2021. - 2022., globalni dug je zabilježio najstrmiji pad u posljednjih 70 godina i sa krajem 2022. godine je na oko 92% BDP-a, što je još uvijek oko osam procentnih poena iznad nivoa zabilježenog krajem 2019. godine. U većini zemalja, primarni deficiti se brzo smanjuju i kreću se bliže pret pandemijskim nivoima, ali ukupni deficiti se smanjuju sporije usljed povećanih plaćanja kamate.

Monetarne politike i politike kamatnih stopa

U oblasti monetarne politike, Upravno vijeće ECB-a poduzima aktivnosti za što skoriji povratak inflacije na srednjoročni cilj od 2%, te je na sastanku održanom 15.06.2023. godine odlučilo povećati ključne kamatne stope ECB-a za 25 baznih bodova. Nakon povećanja u februaru, martu i maju, ovo je četvrto povećanje kamatnih stopa u prvom polugodištu 2023. godini. Na kraju prvog polugodišta 2023. godine kamatna stopa na depozite iznosi 3,5%, a glavna stopa za operacije refinansiranja iznosi 4%. FED je u 2023. godini usporio sa povećanjem ciljane stope za EFR (eng. Effective Federal Funds Rate). Nakon četiri povećanja za 75 baznih poena u drugoj polovini 2022. godine i jednog povećanja od 50 baznih poena u decembru 2022. godine, u prvom polugodištu 2023. godine, FED je izvršio tri puta povećanje EFR za 25 baznih poena: u februaru, martu i maju. EFR s krajem juna 2023. godine iznosi 5,08%.

U grafikonu 1 daje se pregled glavnih kamatnih stopa vodećih centralnih banaka:

Grafikon 1: Glavne kamatne stope vodećih centralnih banaka

* Eng. Marginal Refinancing Operations
Izvor: ECB, FED

Povećanje ključnih kamatnih stopa ECB-a u potpunosti se prenijelo na porast kamatnih stopa na tržištu novca u EU. Na evropskom međubankarskom tržištu, vrijednost referentne kamatne stope EURIBOR (engl. Euro Interbank Offered Rate) od početka godine bilježi konstantno povećanje, sa izuzetkom sredine marta kada je zabilježeno kratkotrajno smanjenje usljed očekivanja blažeg intenziteta povećavanja rasta kamatnih stopa ECB-a. Sa krajem juna 2023. godine EURIBOR 6M dostigao je vrijednost od 3,9%, dok je EURIBOR 12M 4,13%.

Kretanja prinosa na tržištu obveznica u prvom polugodištu 2023. godine bila su stabilna i pored neizvjesnosti nakon propasti tri regionalne banke u SAD-u i jedne banke u Švicarskoj. S obzirom na poduzete regulatorne mjere koje su spriječile prelijevanje učinaka propasti banaka u SAD-u i Švicarskoj na širi bankarski i finansijski sistem, kretanja na finansijskim tržištima europodručja brzo su se stabilizirala, a prinosi na kraju prvog polugodišta bili su na sličnom nivou kao na početku godine.

Profitabilnost banaka u EU se nastavila povećavati, dok su omjeri kapitala, finansiranja i likvidnosti i dalje dobri. Povećanje kamatnih stopa je pozitivno utjecalo na profitabilnost banaka, ostvareni su visoki povrti na kapital i aktivu. Banke su i dalje dobro kapitalizirane, iako će

kretanje uslova finansiranja, kamatnog rizika i kvalitete imovine sve nepovoljnije utjecati na njihov kreditni kapacitet. Makroekonomska neizvjesnost oko ekonomskog rasta, inflacije i povećanja kamatnih stopa u zemljama van BiH, u narednom periodu, može utjecati na potražnju za kreditima, pooštavanje kreditnih standarda banaka, rast troškova zaduživanja, a samim tim i sporije stope rasta kreditiranja. Više kamatne stope mogle bi povećati kreditne rizike koji proizilaze iz izloženosti banaka ranjivim sektorima, posebno vezano za tržište stambenih nekretnina. Kod banaka u EU prisutan je i operativni rizik u dijelu koji se odnosi na ICT⁴ i „cyber“ rizike, te neophodnost ulaganja u „cyber“ sigurnost i infrastrukturu.

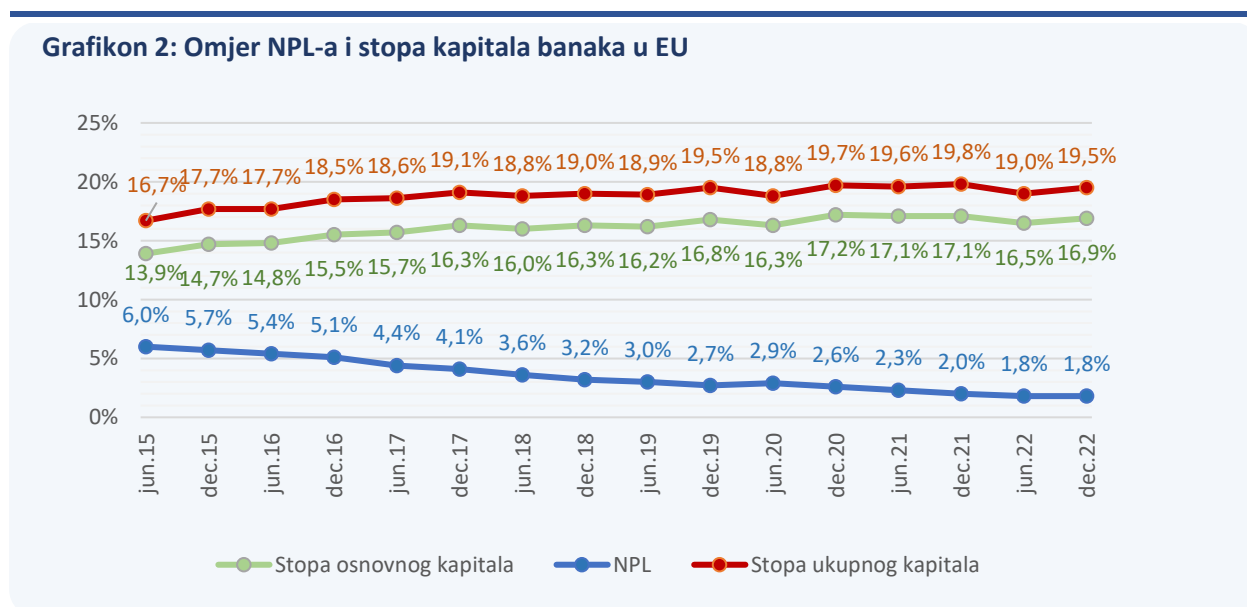
Ostali rizici, profitabilnost i otpornost banaka u EU

Početak marta 2023. godine volatilitet globalnog finansijskog tržišta naglo se povećala zbog krize povjerenja vezano za dešavanja oko krize nastale u bankama Silicon Valley Bank u SAD⁵ i Credit Suisse u Švicarskoj⁶. Ova dešavanja u bankarskom sektoru dovela su do pada cijena dionica i porasta rizika prinosa na rizičnije bankarske obveznice.

Klimatske promjene očigledan su budući rizik za finansijsku stabilnost u EU. Banke moraju upravljati posljedicama prelaska na obnovljive izvore energije, uključujući koncentracijske rizike koji se odnose na izloženosti povezane sa klimatskim promjenama.

Kao odgovor na prisutne rizike u bankarskom sektoru, a s ciljem daljnjeg jačanja otpornosti finansijskog sektora, značajan broj regulatora iz zemalja koje učestvuju u evropskom nadzoru banaka, pooštrio je makrobonitetne mjere zasnovane na kapitalu, kroz povećanje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala ili povećanje zaštitnog sloja za sistemski rizik.

U grafikonu 2 daje se pregled omjera NPL-a i stopa kapitala banaka u EU:

Izvor: EBA, Risk Dashboard

⁴ Information and communication technology

⁵ Silicon Valley Bank bila je 16. najveća banka u SAD, zatvorena od strane regulatora u martu 2023. godine usljed rizičnog poslovanja, pada vrijednosti ulaganja i povlačenja velike količine depozita od strane štediša. First Citizens Bank zaključila je ugovor sa FDIC-om o kupovini depozita i kredita ove propale banke

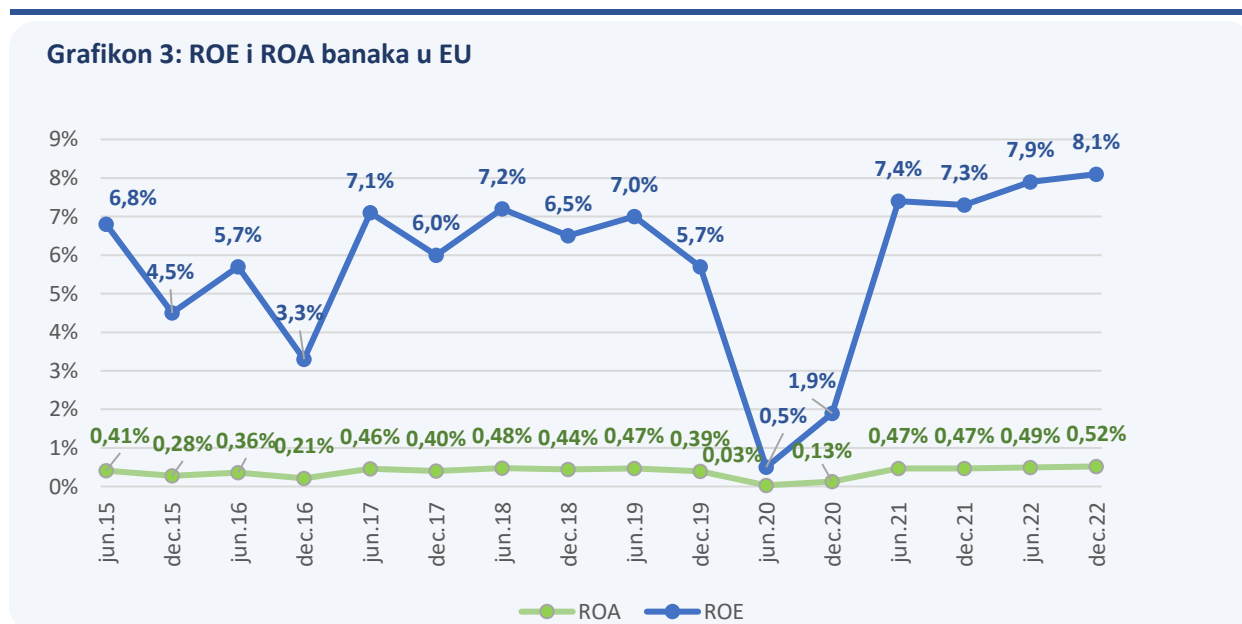
⁶ Nakon niza skandala, smjena uprave banke i značajnih gubitaka, švicarska banka Credit Suisse, druga najveća banka u Švicarskoj, nije bila u mogućnosti da izvršava svoje obaveze, te je preuzima UBS

Stopa osnovnog kapitala banaka u EU prema raspoloživim podacima na kraju 2022. godine iznosi 16,9% i manja je za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2021. godine. Isti trend ima i stopa ukupnog kapitala koja iznosi 19,5% i manja je za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj 2021. godine. Prema preliminarnim podacima za prvi kvartal 2023. godine došlo je do povećanja stope osnovnog kapitala i stope ukupnog kapitala za 0,3 procentna poena u odnosu na prethodni kvartal. NPL krajem 2022. godine iznosi 1,8% i ostao je na istom nivou u odnosu na kraj 2021. godine.

LCR krajem 2022. godine iznosi 164,6% i smanjen je za 10,1 procentni poen u odnosu na kraj 2021. godine. Trend smanjenja LCR-a nastavljen je i sa prvim kvartalom 2023. godine gdje prema preliminarnim podacima iznosi 163,7% (smanjenje za 0,9 procentnih poena u odnosu na prethodni kvartal), što je i dalje znatno iznad regulatornih minimuma.

Profitabilnost banaka u EU u 2022. godini je na stabilnom nivou. Krajem 2022. godine u odnosu na isti period 2021. godine kod prosječnog povrata na aktivu zabilježen je rast od 0,05 procentnih poena, a kod prosječnog povrata na kapital rast od 0,8 procentnih poena. Rast ovih pokazatelja nastavljen je i u prvom kvartalu 2023. godine u odnosu na isti period 2022. godine, kod prosječnog povrata na aktivu za 0,25 procentnih poena, a kod prosječnog povrata na kapital za 3,7 procentnih poena. Prihodi od kamata su i dalje najznačajnija stavka u ukupnim prihodima banaka. Porast neto kamatne marže nastao je usljed rastuće kamatne stope i niske kamate na depozite. U narednom periodu banke u EU očekuju smanjenje neto prihoda od kamata zbog promjene cijene depozita.

U grafikonu 3 daje se pregled povrata na aktivu i povrata na kapital banaka u EU:

Izvor: EBA, Risk Dashboard

Svake druge godine EBA u saradnji sa ECB-om, Evropskim odborom za sistemske rizike i nacionalnim nadzornim tijelima provodi testiranje otpornosti na stres na nivou EU. Za provođenje testiranja otpornosti na stres koriste se EBA-ina metodologija i obrasci, a scenarije i ključne pretpostavke zajednički izrađuju EBA, Evropski odbor za sistemske rizike, ECB i Evropska komisija. Testiranje otpornosti na stres na nivou EU predstavlja značajan input za procjenu otpornosti

evropskog bankarskog sektora na zajednički scenarij nepovoljnih ekonomskih kretanja, kako bi se identificirali potencijalni rizici, donijele informacije za nadzorne odluke i povećala tržišna disciplina.

EBA je u novembru 2022. godine objavila metodologiju testa otpornosti na stres za banke u EU, a početkom 2023. godine pokrenula testiranje otpornosti na stres i objavu makroekonomskih scenarija (osnovni i nepovoljni), za period od tri godine, odnosno od 2023. do 2025. godine. Nepovoljni scenarij pretpostavlja pogoršanje geopolitičkih napetosti koje će dovesti do ozbiljnog pada BDP-a, uz visoku inflaciju i visoke kamatne stope. Osmišljen je s ciljem osiguranja ozbiljnosti različitih makroekonomskih i finansijskih šokova u zemljama EU i provodi se na mnogo većem uzorku u odnosu na prethodni, pokrivajući 75% ukupne imovine banaka u EU.

Rezultati testa otpornosti 70 analiziranih banaka iz 16 zemalja članica EU i zemalja Evropskog ekonomskog prostora⁷, koje je objavila EBA krajem jula 2023. godine, pokazuju da je bankarski sektor EU i dalje otporan na nepovoljan scenario koji kombinuje ozbiljnu recesiju u EU i globalnu recesiju, rastuće kamatne stope i veće kreditne raspone. Kod testiranja otpornosti na stres na nivou EU, koeficijent stope redovnog osnovnog kapitala (CET 1) smanjio bi se za 4,6 procentnih poena i iznosio bi 10,4%, ukoliko bi uzorkovane banke u EU bile izložene trogodišnjem stresnom periodu. Veća zarada i bolja kvaliteta imovine banaka na početku 2023. godine povoljno utiču na umjereno smanjenje kapitala prema nepovoljnom scenariju. Banke u EU su i dalje dovoljno kapitalizirane da podrže privredu i u periodu jakog stresa. Visok nivo makroekonomske neizvjesnosti pokazuje da nadzorna tijela i banke trebaju biti spremni na moguća pogoršanja privrednih uslova.

Provođenje testiranja otpornosti na stres predstavlja značajan alat sa aspekta finansijske stabilnosti, odnosno procjene koliko se uspješno banke mogu nositi sa finansijskim i privrednim šokovima i važan su izvor informacija nadzornim tijelima za otkrivanje slabosti banaka s ciljem adekvatnog nadzora zasnovanog na riziku.

⁷ EEA - European Economic Area

BANKARSKI SEKTOR

STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBIH
26

FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA
29

PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR
56

2.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

2.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30.06.2023. godine u FBiH bankarsku dozvolu ima 13 komercijalnih banaka i sve banke su članice AOD-a. U odnosu na kraj 2022. godine broj banaka je isti.

Posebnim zakonskim propisom regulisano je osnivanje i rad RBFBiH, a njen nadzor se vrši u skladu sa Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30.06.2023. godine.

Banke iz FBiH na dan 30.06.2023. godine imaju ukupno 500 organizacionih dijelova, što je za devet organizacionih dijelova ili 1,8% manje u odnosu na kraj 2022. godine. Na području FBiH posluje 440 organizacionih dijelova banaka. Sedam banaka iz FBiH ima 50 organizacionih dijelova u RS-u, a devet banaka ima 10 organizacionih dijelova u BD-u. Tri banke iz RS-a imaju 27 organizacionih dijelova u FBiH, što je za jedan organizacioni dio manje u odnosu na kraj 2022. godine.

U tabeli 2 daje se usporedni pregled organizacionih dijelova, mreže bankomata i POS uređaja banaka u FBiH:

Tabela 2: Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluju u FBiH					
R. br.	Opis	Poslovna jedinica/viši organizacioni dijelovi	Ostali organizacioni dijelovi	POS uređaji	Bankomati
31.12.2022.					
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	398	111	27.036	1.249
2.	Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH	9	19	424	35
Ukupno		407	130	27.460	1.284
30.06.2023.					
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	392	108	26.318	1.269
2.	Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH	16	11	448	37
Ukupno		408	119	26.766	1.306

2.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

Vlasnička struktura banaka⁸ u FBiH na dan 30.06.2023. godine je sljedeća:

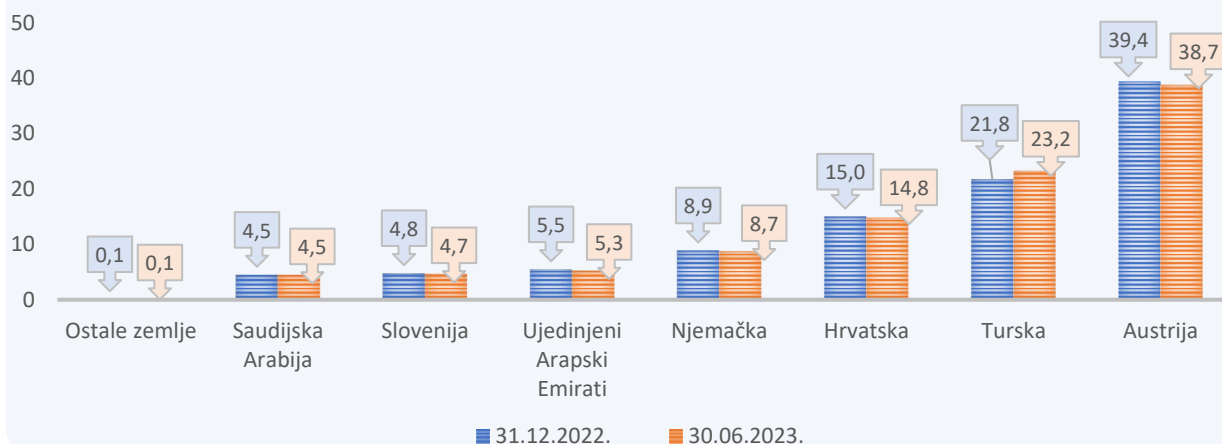
- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 12 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu⁹ - jedna banka.

Od 12 banaka u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu, tri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je devet banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se posmatra zemlja porijekla dioničara, na dan 30.06.2023. godine (grafikon 4), najveće učešće i dalje imaju dioničari iz Austrije (38,7% stranog kapitala), zatim Turske (23,2%), Hrvatske (14,8%) i Njemačke (8,7%), dok ostale zemlje nemaju značajnije pojedinačno učešće.

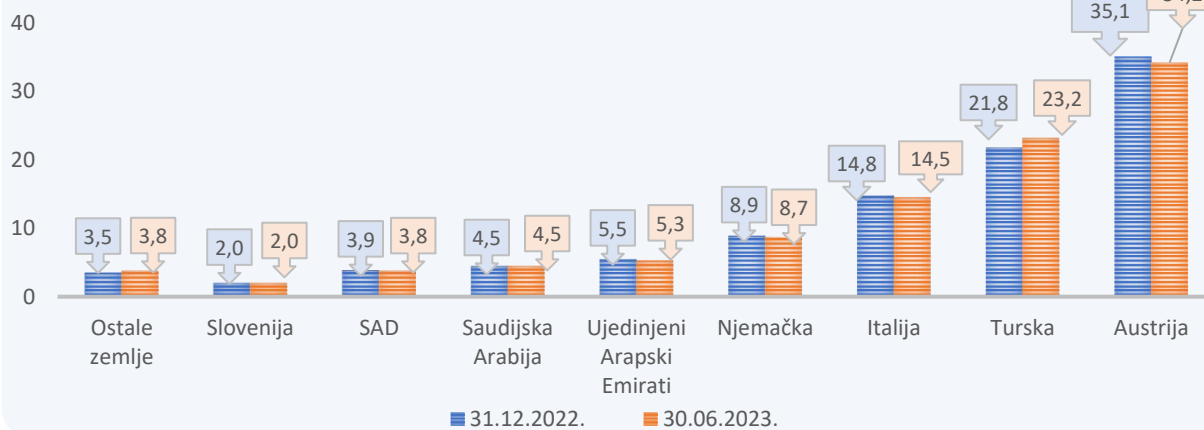
⁸ Kriterij podjele banaka je vlasništvo u dioničkom kapitalu banaka

⁹ Državno vlasništvo se odnosi na kapital Vlade FBiH

Grafikon 4: Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %

Struktura stranog kapitala može se posmatrati po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH (grafikon 5).

Prema ovom kriteriju najveće učešće sa 30.06.2023. godine imaju bankarske grupe i banke iz Austrije (34,2%), zatim iz Turske (23,2%), Italije (14,5%) i Njemačke (8,7%), dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajnije pojedinačno učešće (ispod 7%).

Grafikon 5: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, učešće u %

Ukupan kapital bankarskog sektora u FBiH na dan 30.06.2023. godine, povećan je za 162,1 milion KM ili 5% u odnosu na kraj 2022. godine i iznosi 3,4 milijarde KM (tabela 3). Povećanje ukupnog kapitala ostvareno je kao neto efekat: povećanja po osnovu ostvarenog tekućeg finansijskog rezultata za prvo polugodište 2023. godine u iznosu od 268,1 milion KM, povećanja po osnovu dokapitalizacije u iznosu od 20 miliona KM, povećanja po osnovu fer vrednovanja imovine u iznosu od 12,7 miliona KM, povećanja po osnovu fer vrijednosti nekretnina u iznosu od 1,6 miliona KM i smanjenja po osnovu isplate dividende u iznosu od 140,3 miliona KM.

- 000 KM -

Tabela 3: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

R. br.	Banke	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Državne banke	95.412	3,1	119.681	3,7	121.856	3,6	125	102
2.	Privatne banke	3.012.735	96,9	3.117.650	96,3	3.277.623	96,4	103	105
	Ukupno	3.108.147	100	3.237.331	100	3.399.479	100	104	105

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH (tabela 4):

- 000 KM -

Tabela 4: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

R. br.	Dionički kapital	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Državni kapital	66.556	4,8	96.556	6,2	96.556	6,1	145	100
2.	Privatni kapital (rezidenti)	137.373	9,9	363.207	23,2	363.092	22,9	264	100
3.	Strani kapital (nerezidenti)	1.178.936	85,3	1.102.626	70,6	1.122.741	71,0	94	102
	Ukupno	1.382.865	100	1.562.389	100	1.582.389	100	113	101

Sa 30.06.2023. godine, u odnosu na kraj 2022. godine, došlo je do povećanja učešća stranog kapitala za 0,4 procentna poena, usljed izvršene dokapitalizacije kod jedne banke.

U tabeli 5 daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu) kroz periode:

Tabela 5: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

R. br.	Banke	Broj banaka	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Učešće u ukup. aktivima %	
			Učešće u ukup. kapit. %	Učešće u ukup. aktivima %	Učešće u ukup. kapit. %	Učešće u ukup. aktivima %				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.	Banke s većinskim državnim kapitalom	1	3,1	4,1	1	3,7	3,9	1	3,6	3,9
2.	Banke s većinskim privatn. kapitalom rezidenata	3	5,7	6,8	3	13,1	13,3	3	12,8	13,6
3.	Banke s većinskim stranim kapitalom	10	91,2	89,1	9	83,2	82,8	9	83,6	82,5
	Ukupno	14	100	100	13	100	100	13	100	100

2.1.3. Kadrovska struktura

Na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2023. godine zaposlen je 6.531 radnik, što je veće za 121 radnika ili 1,9% u odnosu na kraj 2022. godine (tabela 6).

Tabela 6: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH

R. br.	Stepen stručne spreme	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Broj zaposl.	Učešće %	Broj zaposl.	Učešće %	Broj zaposl.	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Visoka stručna sprema - VSS	4.090	63,6	4.101	64,0	4.174	64	100	102
2.	Viša stručna sprema - VŠS	413	6,4	408	6,4	400	6,1	99	98
3.	Srednja stručna sprema - SSS	1.924	29,9	1.897	29,6	1.955	29,9	99	103
4.	Ostali	5	0,1	4	0,1	2	0,0	80	50
	Ukupno	6.432	100	6.410	100	6.531	100	100	102

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom (tabela 7), pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

- 000 KM -

Broj zaposl.	31.12.2021.		Broj zaposl.	31.12.2022.		Broj zaposl.	30.06.2023.	
	Aktiva	Aktiva po zaposl.		Aktiva	Aktiva po zaposl.		Aktiva	Aktiva po zaposl.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.432	25.890.829	4.025	6.410	27.199.283	4.243	6.531	27.925.462	4.276

2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.1. Bilans stanja

U prezentirane pokazatelje poslovanja banaka u FBiH i analize bankarskog sektora uključeni su pokazatelji iz aktivnog podbilansa jedne banke sa većinskim državnim kapitalom¹⁰, a u skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka FBiH, prema kojim su banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne izvještavati FBA na bazi „ukupnog“ bilansa stanja, raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans.

S tim u vezi, podaci su iskazani u Prilogu 2. ove Informacije - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans). U Prilogu 3. daje se pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 30.06.2023. godine.

U tabeli 8 daje se sažeti pregled bilansa stanja bankarskog sektora:

- 000 KM -

R. br.	O p i s	31.12.2021.		31.12.2022.*		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učeš. %	Iznos	Učeš. %	Iznos	Učeš. %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AKTIVA (IMOVINA)									
1.	Novčana sredstva	7.989.239	30,9	8.240.642	30,3	8.481.101	30,4	103	103
2.	Vrijednosni papiri	1.966.008	7,6	2.028.824	7,5	2.012.075	7,2	103	99
3.	Plasmani drugim bankama	350.452	1,3	530.298	1,9	387.096	1,4	151	73
4.	Kreditni	15.890.822	61,4	16.513.007	60,7	17.082.105	61,2	104	103
5.	Ispravka vrijed.	1.099.948	4,3	995.285	3,6	944.261	3,4	90	95
6.	Kreditni-neto (kred. - isp. vrij.)	14.790.874	57,1	15.517.722	57,1	16.137.844	57,8	105	104
7.	Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	516.921	2,0	548.157	2,0	548.610	2,0	106	100
8.	Ostala aktiva	277.335	1,1	333.640	1,2	358.736	1,2	120	108
UKUPNA AKTIVA		25.890.829	100	27.199.283	100	27.925.462	100	105	103
OBAVEZE									
9.	Depoziti	21.184.952	81,8	22.443.589	82,5	23.087.321	82,7	106	103
10.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-	-
11.	Obaveze po uzetim kreditima	779.075	3,0	520.335	1,9	475.114	1,7	67	91
12.	Ostale obaveze	818.655	3,2	998.028	3,7	963.548	3,4	122	97
KAPITAL									
13.	Kapital	3.108.147	12,0	3.237.331	11,9	3.399.479	12,2	104	105
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)		25.890.829	100	27.199.283	100	27.925.462	100	105	103

* U skladu sa instrukcijom FBA kod jedne banke je korigovan izvještaj sa 31.12.2022. godine, usljed čega je došlo do povećanja bilansne sume bankarskog sektora FBiH za 11,1 milion KM

¹⁰ Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnom" bilansu iskazuju pasivne i neutralne stavke

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine iznosi 27,9 milijardi KM i za 726,2 miliona KM ili 2,7% je veća u odnosu na kraj 2022. godine. U strukturi aktive banaka najveće učešće imaju neto krediti (57,8%), zatim slijede novčana sredstva (30,4%), te vrijednosni papiri (7,2%). U okviru pasive bilansa banaka najveće učešće imaju depoziti (82,7%) i kapital (12,2%).

Sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine zabilježen je rast novčanih sredstava, kredita, poslovnog prostora i ostale fiksne aktive, ostale aktive, depozita i ukupnog kapitala, dok je zabilježeno smanjenje ulaganja u vrijednosne papire, plasmana drugim bankama, obaveza po uzetim kreditima i ostalih obaveza.

U tabeli 9 daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

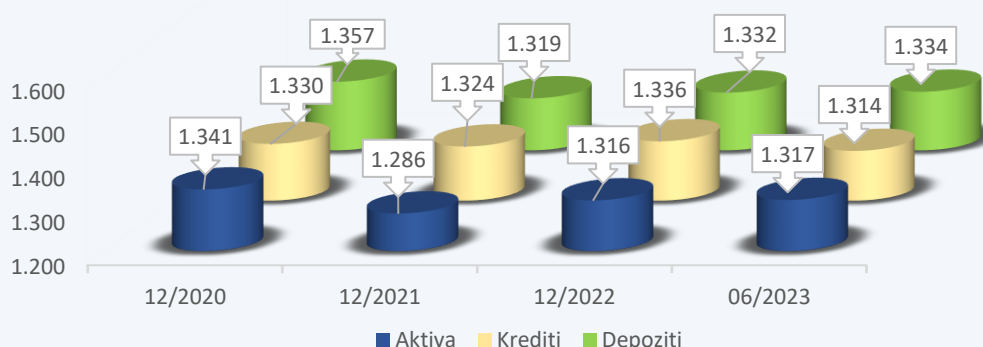
- 000 KM -

Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

R. br.	Banke	Broj banaka	31.12.2021.		31.12.2022.			30.06.2023.		Indeks		
			Aktiva (000 KM)	Učeš. %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učeš. %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učeš. %	(7/4)	(10/7)
1.	Državne	1	1.054.365	4,1	1	1.048.095	3,9	1	1.096.413	3,9	99	105
2.	Privatne	13	24.836.464	95,9	12	26.151.188	96,1	12	26.829.049	96,1	105	103
	Ukupno	14	25.890.829	100	13	27.199.283	100	13	27.925.462	100	105	103

Sa 30.06.2023. godine Herfindahlov indeks koncentracije (grafikon 6) u odnosu na kraj 2022. godine povećan je za aktivu za jednu jedinicu i depozite za dvije jedinice, dok je za kredite smanjen za 22 jedinice. Herfindahlov indeks koncentracije za posmatrani period pokazuje umjerenu koncentraciju u sve tri relevantne kategorije.

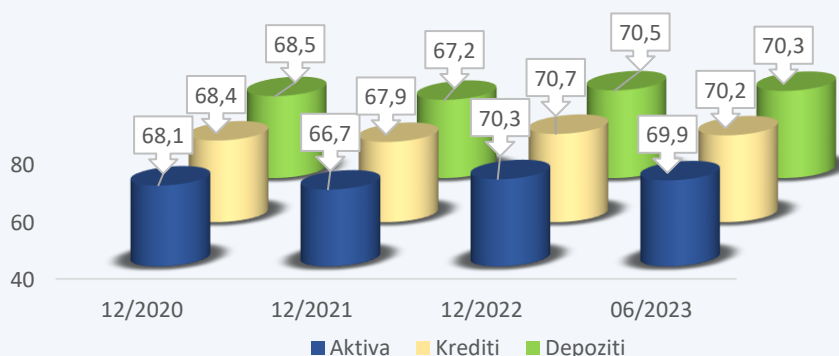
Grafikon 6: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivima, kreditima i depozitima

Ako se posmatra koncentracijska stopa, odnosno ukupno učešće pet najvećih banaka u sektoru - CR5 sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine (grafikon 7), prisutno je smanjenje koncentracijske stope kod svih kategorija, odnosno kod tržišnog učešća za 0,4 procentna poena, kredita za 0,5 procentnih poena i depozita za 0,2 procentna poena.

Dvije najveće banke u sektoru čine 42,4% tržišta (aktiva 42,7%, krediti 41,3% i depoziti 43,1%).

Grafikon 7: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se prezentirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive¹¹ (tabela 10). Sa 30.06.2023. godine u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini aktive, izdvajaju se dvije banke sa učešćem od 42,7%, koje čine I grupu banaka sa aktivom preko četiri milijarde KM. Sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine nije bilo promjene u strukturi grupe banaka u ukupnoj aktivi bankarskog sektora FBiH.

- 000 KM -

Tabela 10: Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi

R. br.	Iznos aktive	31.12.2021.			31.12.2022.			30.06.2023.		
		Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	I (preko 4 milijarde KM)	11.216.540	43,3	2	11.614.886	42,7	2	11.915.260	42,7	2
2.	II (2-4 milijarde KM)	2.496.815	9,7	1	7.499.085	27,6	3	7.615.224	27,3	3
3.	III (1-2 milijarde KM)	10.748.335	41,5	8	6.406.910	23,5	5	6.683.394	23,9	5
4.	IV (ispod 1 milijarde KM)	1.429.139	5,5	3	1.678.402	6,2	3	1.711.584	6,1	3
	Ukupno	25.890.829	100	14	27.199.283	100	13	27.925.462	100	13

Novčana sredstva na nivou bankarskog sektora FBiH sa 30.06.2023. godine (tabela 11) iznose 8,5 milijardi KM i bilježe povećanje u odnosu na kraj 2022. godine za 240,5 miliona KM ili 2,9%. Banke i dalje drže značajan iznos novčanih sredstava iznad obavezne rezerve.

- 000 KM -

Tabela 11: Novčana sredstva banaka

R. br.	Novčana sredstva	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Gotov novac	1.526.329	19,1	1.543.794	18,7	1.396.192	16,5	101	90
2.	Račun rezervi kod CBBiH	5.270.323	66,0	5.365.342	65,1	4.880.305	57,5	102	91
3.	Računi kod depoz. inst. u BiH	10.345	0,1	7.662	0,1	6.099	0,1	74	80
4.	Računi kod depoz. inst. u inostr.	1.182.240	14,8	1.323.842	16,1	2.198.503	25,9	112	166
5.	Novč. sred. u procesu naplate	2	0,0	2	0,0	2	0,0	100	100
	Ukupno	7.989.239	100	8.240.642	100	8.481.101	100	103	103

Sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine prisutno je povećanje novčanih sredstava na poziciji računa depozita kod depozitnih institucija u inostranstvu, a smanjenje novčanih sredstava zabilježeno je na poziciji gotovog novca, računa rezervi kod CBBiH i računa depozita kod depozitnih institucija u BiH. U valutnoj strukturi novčanih sredstava sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine, učešće domaće valute smanjeno je sa 72,1% na 70,4%.

Portfolio vrijednosnih papira na dan 30.06.2023. godine (tabela 12) iznosi dvije milijarde KM i smanjen je za 16,7 miliona KM ili 0,8% u odnosu na kraj 2022. godine.

¹¹ Banke su podijeljene u četiri grupe u zavisnosti od veličine aktive

- 000 KM -

Tabela 12: Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta

R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vlasnički vrijednosni papiri	7.374	0,4	18.113	0,9	30.219	1,5	246	167
2.	Dužnički vrijednosni papiri:	1.958.634	99,6	2.010.711	99,1	1.981.856	98,5	103	99
2.1.	- VP svih nivoa vlasti u BiH	1.014.120	51,6	1.045.523	51,5	994.504	49,4	103	95
2.2.	- Državni VP (druge zemlje)	756.726	38,4	790.617	39,0	821.644	40,8	104	104
2.3.	- Korporativne obveznice ¹²	187.788	9,6	174.571	8,6	165.708	8,3	93	95
	Ukupno	1.966.008	100	2.028.824	100	2.012.075	100	103	99

Sa 30.06.2023. godine, u okviru izloženosti u vidu dužničkih vrijednosnih papira, najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada (tabela 13) i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH ukupne vrijednosti 689,7 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 304,3 miliona KM.

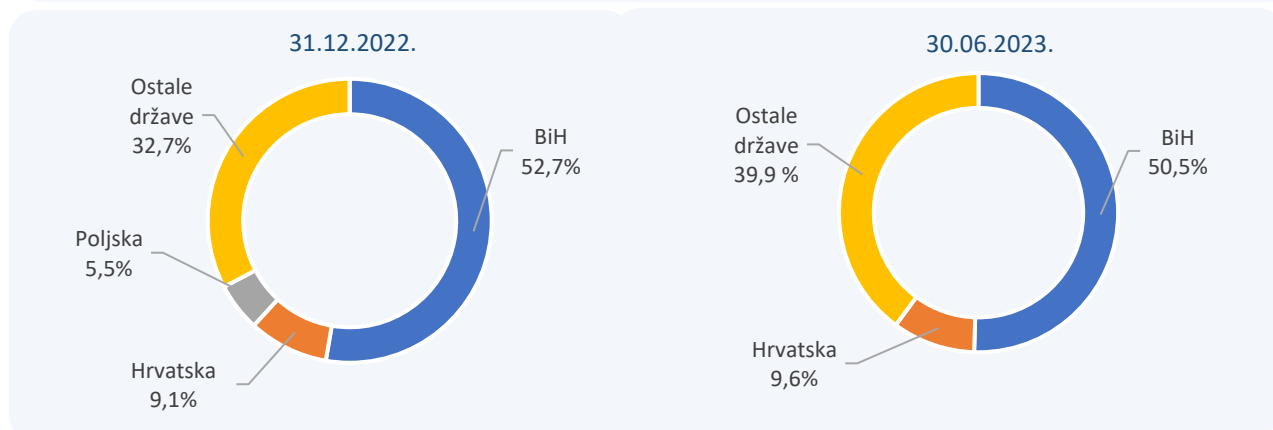
- 000 KM -

Tabela 13: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	625.252	64,4	587.897	60,7	689.659	69,4	94	117
1.1.	- Trezorski zapisi	34.986	3,6	29.988	3,1	69.654	7,0	86	232
1.2.	- Obveznice	590.266	60,8	557.909	57,6	620.005	62,4	95	111
2.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	346.095	35,6	379.994	39,3	304.284	30,6	110	80
2.1.	- Trezorski zapisi	0	0,0	27.437	2,8	35.686	3,6	-	130
2.2.	- Obveznice	346.095	35,6	352.557	36,5	268.598	27,0	102	76
	Ukupno	971.347	100	967.891	100	993.943	100	100	103

Ako se ukupna izloženost u vidu vrijednosnih papira posmatra prema izloženosti po zemljama (grafikon 8), sa 30.06.2023. godine najveće učešće od 50,5% je prema emitentima iz BiH, zatim slijedi Hrvatska sa učešćem od 9,6% i ostale države sa pojedinačnim učešćem ispod 5%.

Grafikon 8: Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta

¹² Najveći dio, cca 96%, odnosi se na obveznice banaka iz EU, V. Britanije, SAD i Turske

2.2.2. Obaveze

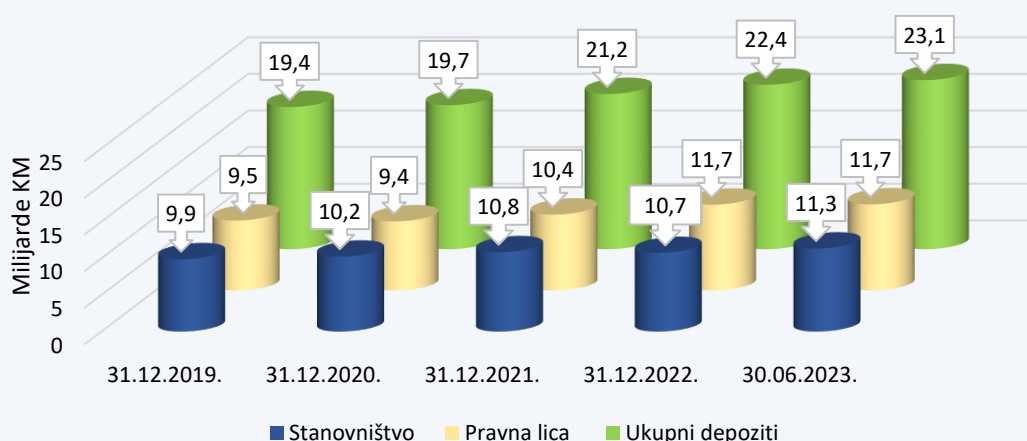
Depoziti na dan 30.06.2023. godine iznose 23,1 milijardu KM i povećani su u odnosu na kraj 2022. godine za 643,7 miliona KM ili 2,9%. Od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda, 1,5 milijardi KM ili 6,6% odnosi se na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i BD-u.

Sa 30.06.2023. godine učešće depozita, kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, povećano je za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2022. godine (82,7%), dok je smanjeno učešće kreditnih obaveza za 0,2 procentna poena (1,7%).

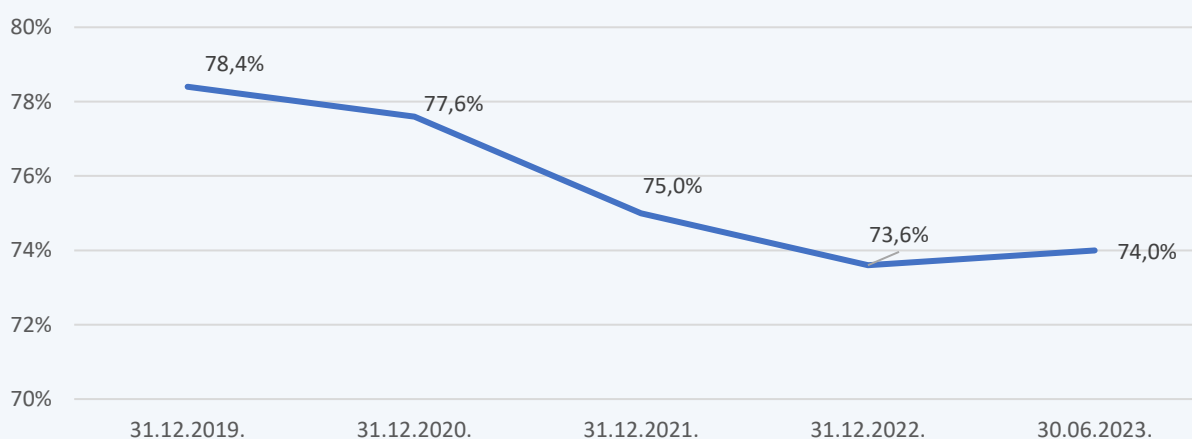
Kreditne obaveze banaka sa iznosom od 475,1 milion KM smanjene su za 45,2 miliona KM ili 8,7% u odnosu na kraj 2022. godine. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinisani krediti u iznosu od 260,3 miliona KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 2,6%.

U grafikonu 9 i grafikonu 10 daju se pregledi ukupnih depozita i omjera kredita i depozita po periodima:

Grafikon 9: Ukupni depoziti

Grafikon 10: Omjer kredita i depozita

U tabeli 14 dat je prikaz sektorske strukture depozita:

- 000 KM -

R. br.	Sektori	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vladine institucije	2.600.382	12,3	3.227.149	14,4	3.355.821	14,5	124	104
2.	Javna preduzeća	1.618.685	7,6	1.723.548	7,7	1.712.197	7,4	106	99
3.	Privatna preduzeća i društva	4.393.701	20,8	4.997.582	22,2	5.168.257	22,4	114	103
4.	Bankarske institucije	348.047	1,6	362.688	1,6	129.556	0,6	104	36
5.	Nebankarske finans. institucije	829.534	3,9	829.765	3,7	789.156	3,4	100	95
6.	Stanovništvo	10.832.483	51,1	10.742.142	47,9	11.341.036	49,1	99	106
7.	Ostalo	562.120	2,7	560.715	2,5	591.298	2,6	100	105
	Ukupno	21.184.952	100	22.443.589	100	23.087.321	100	106	103

Najveće učešće u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva sa iznosom od 11,3 milijarde KM ili 49,1% i njihovo učešće je povećano za 1,2 procentna poena u odnosu na kraj 2022. godine.

Rast depozita sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine ostvaren je kod depozita vladinih institucija za 128,7 miliona KM ili 4%, privatnih preduzeća za 170,7 miliona KM ili 3,4%, stanovništva za 598,9 miliona KM ili 5,6% i kod ostalih depozita za 30,5 miliona KM ili 5,5%. Smanjenje depozita sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine zabilježeno je kod depozita javnih preduzeća za 11,4 miliona KM ili 0,7%, depozita bankarskih institucija za 233,1 milion KM ili 64,3% i kod depozita nebankarskih finansijskih institucija za 40,6 miliona KM ili 4,9%.

Finansiranje u vidu depozita bankarskih grupa prisutno je u šest banaka u FBiH, tako da se 57,9% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na depozite bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita na dan 30.06.2023. godine promijenjena je u odnosu na kraj 2022. godine u pogledu povećanja učešća depozita u domaćoj valuti sa 69,3% na 70,2% i smanjenja učešća depozita u stranoj valuti sa 30,7% na 29,8%. Depoziti u domaćoj valuti iznose 16,2 milijarde KM i povećani su za iznos od 640,1 milion KM ili 4,1% u odnosu na kraj 2022. godine, dok depoziti u stranim valutama iznose 6,9 milijardi KM i povećani su za iznos od 3,7 miliona KM ili 0,1%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine, je sljedeća: sredstva rezidenata iznose 22,6 milijardi KM i imaju učešće od 97,8% (povećanje za 0,9 procentnih poena), a depoziti nerezidenata iznose 0,5 milijardi KM, što je 2,2% ukupnih depozita (smanjenje za 0,9 procentnih poena).

Trend rasta štednih depozita po periodima je kontinuiran, izuzev 2022. godine. Promjene u trendu rasta depozita u 2022. godini bile su vezane za eksterne događaje i dominantno za jednu banku koja je uspješno restrukturirana u drugom kvartalu 2022. godine. U 2023. godini nastavljen je trend rasta štednih depozita. Sa 30.06.2023. godine štedni depoziti iznose 10,8 milijardi KM i u odnosu na kraj 2022. godine povećani su za 510,2 miliona KM ili 4,9%.

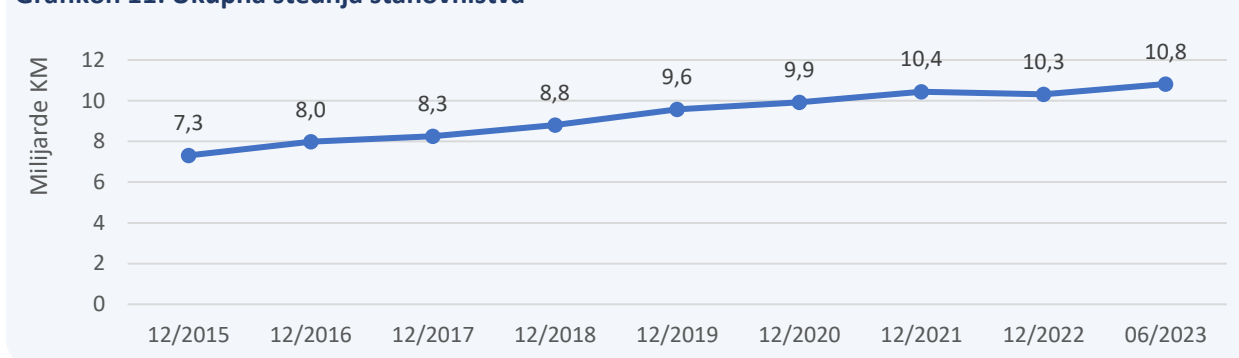
Trend štednje stanovništva prikazan je u tabeli 15 i grafikonu 11.

- 000 KM -

Tabela 15: Štednja stanovništva

R. br.	Banke	Iznos			Indeks	
		31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Državne	124.474	124.725	130.879	100	105
2.	Privatne	10.324.468	10.187.746	10.691.808	99	105
	Ukupno	10.448.942	10.312.471	10.822.687	99	105

Grafikon 11: Ukupna štednja stanovništva

U dvije najveće banke koncentrisano je 53,3% štednje, pet banaka imaju pojedinačno učešće manje od 10%, što iznosi 34,5% ukupne štednje u sektoru, dok preostali dio štednje od 12,2% se odnosi na štednju šest banaka sa pojedinačnim učešćem manjim od 5% ukupne štednje bankarskog sektora. Od ukupnog iznosa štednje, 58,3% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 41,7% u stranoj valuti.

Sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine povećani su kratkoročni štedni depoziti stanovništva za 618,9 miliona KM ili 8,6% (povećanje učešća za 2,4 procentna poena), dok su dugoročni štedni depoziti stanovništva smanjeni za 108,7 miliona KM ili 3,5% (smanjenje učešća za 2,4 procentna poena). Ročna struktura štednih depozita može se vidjeti u tabeli 16:

- 000 KM -

Tabela 16: Ročna struktura štednih depozita stanovništva

R. br.	Štedni depoziti	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Kratkoročni štedni	6.755.829	64,7	7.232.406	70,1	7.851.342	72,5	107	109
2.	Dugoročni štedni	3.693.113	35,3	3.080.065	29,9	2.971.345	27,5	83	96
	Ukupno	10.448.942	100	10.312.471	100	10.822.687	100	99	105

U tabeli 17 daje se pregled kredita stanovništvu, štednje i depozita stanovništva po periodima:

- 000 KM -

Tabela 17: Krediti, štednja i depoziti stanovništva

R. br.	Opis	Iznos			Indeks	
		31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Kreditni stanovništva	7.613.327	8.022.374	8.394.301	105	105
2.	Štednja stanovništva	10.448.942	10.312.471	10.822.687	99	105
2.1.	Oročena štednja	3.976.925	3.347.737	3.245.493	84	97
2.2.	Štednja po viđenju	6.472.017	6.964.734	7.577.194	108	109
3.	Kreditni/Štednja	73%	78%	78%		
4.	Depoziti stanovništva	10.832.483	10.742.142	11.341.036	99	106
5.	Kreditni/Depoziti stanovništva	70%	75%	74%		

Kreditni odobreni stanovništvu sa 30.06.2023. godine iznose 8,4 milijarde KM i povećani su za 4,6% u odnosu na kraj 2022. godine. Depoziti stanovništva bilježe povećanje od 5,6% i sa 30.06.2023. godine iznose 11,3 milijarde KM. Pokazatelj odnos kredita i štednje ostao je na istom nivou, a pokazatelj odnos kredita i depozita stanovništva smanjen je za jedan procentni poen u odnosu na kraj 2022. godine.

2.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

Ukupan kapital banaka, na dan 30.06.2023. godine iznosio je 3,4 milijarde KM i ostvareno je povećanje istog za 162,1 milion KM ili za 5% u odnosu na kraj 2022. godine (vidjeti pod 2.1.2. - Struktura vlasništva i tržišno učešće).

U tabeli 18 daje se izvještaj o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Regulatorni kapital	2.852.902	2.926.563	3.040.127	103	104
1.1.	Osnovni kapital	2.733.978	2.782.658	2.893.948	102	104
1.1.1.	Redovni osnovni kapital	2.733.978	2.782.658	2.893.948	102	104
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.384.714	1.562.046	1.582.046	113	101
1.1.1.2.	Premija na dionice	137.290	137.327	118.164	100	86
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog osnovnog kapitala	-214	0	0	0	-
1.1.1.4.	(-) Stvarne ili potencijalne obaveze kupovine vlastitih instrumenata redovnog osnovnog kapitala	-2.192	0	0	0	-
1.1.1.5.	Zadržana dobit prethodnih godina	393.494	466.815	518.911	119	111
1.1.1.6.	Priznata dobit ili gubitak	-118.241	-113.355	-124.214	96	110
1.1.1.7.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	10.368	-66.916	-54.170	-645	81
1.1.1.8.	Ostale rezerve	1.014.269	897.338	953.148	88	106
1.1.1.9.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-61.626	-68.789	-68.927	112	100
1.1.1.10.	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane poreske obaveze	-1.081	-4.306	-3.275	398	76
1.1.1.11.	(-) Odgođena poreska imovina koja se može odbiti i koja zavisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-8.621	-13.470	-13.694	156	102
1.1.1.12.	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-14.182	-14.032	-14.041	99	100
1.1.1.13.	Elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala – ostalo	0	0	0	-	-
1.1.2.	Dodatni osnovni kapital	0	0	0	-	-
1.2.	Dopunski kapital	118.924	143.905	146.179	121	102
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinisani dugovi	118.938	143.905	146.179	121	102
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	-14	0	0	0	-
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	0	0	0	-	-
1.2.4.	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0	0	0	-	-
1.2.5.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	0	0	0	-	-

Regulatorni kapital banaka u FBiH sa 30.06.2023. godine iznosi tri milijarde KM i u odnosu na kraj 2022. godine veći je za 113,6 miliona KM ili 3,9%. Osnovni kapital i redovni osnovni kapital banaka

iznose 2,9 milijardi KM, sa ostvarenim povećanjem od 111,3 miliona KM ili 4%, dok dopunski kapital iznosi 146,2 miliona KM, sa ostvarenim povećanjem od 2,3 miliona KM ili 1,6% u odnosu na kraj 2022. godine.

U strukturi regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH osnovni kapital učestvuje sa 95,2% (12/2022. godine 95,1%), dok dopunski kapital učestvuje sa 4,8% (12/2022. godine 4,9%).

Detaljnija analiza pokazuje da su najveći utjecaj na promjenu osnovnog kapitala imale sljedeće stavke:

- povećanje po osnovu uključene dobiti u iznosu od 77,8 miliona KM,
- povećanja po osnovu dokapitalizacije u iznosu od 20 miliona KM,
- povećanje akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti po osnovu fer vrednovanja imovine u iznosu od 12,7 miliona KM i
- povećanje po osnovu smanjenja odbitne stavke - odgođena porezna imovina u iznosu od 0,8 miliona KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja. Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 30.06.2023. godine (tabela 19) iznosi 15,8 milijardi KM.

- 000 KM -

R. br.	Izloženost riziku	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik	13.167.335	91,0	13.870.013	91,9	14.507.109	91,6	105	105
2.	Izloženosti riziku namirenja/slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-	-
3.	Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	152.789	1,1	80.840	0,5	124.623	0,8	53	154
4.	Izloženosti riziku za operativni rizik	1.147.271	7,9	1.144.473	7,6	1.200.266	7,6	100	105
	Ukupan iznos izloženosti riziku	14.467.395	100	15.095.326	100	15.831.998	100	104	105

Ukupan iznos izloženosti riziku na nivou bankarskog sektora FBiH povećan je za 736,7 miliona KM ili 4,9% u odnosu na kraj prethodne godine. U posmatranom periodu iznos izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik povećan je za 637,1 milion KM ili 4,6%, iznos izloženosti za tržišni rizik za 43,8 miliona KM ili 54,2%, a izloženost riziku za operativni rizik za 55,8 miliona KM ili 4,9%.

Na kraju prvog polugodišta 2023. godine šest banaka u sektoru nisu iskazale izloženost za valutni rizik, jer im neto otvorena valutna pozicija ne prelazi iznos od 2% regulatornog kapitala, koliko ih je bilo i na kraju 2022. godine. Značajno povećanje izloženosti za tržišni rizik na nivou bankarskog sektora FBiH najvećim dijelom je posljedica povećanja neto otvorene pozicije za EUR kod jedne banke.

Sa 30.06.2023. godine, banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (učešće 91,6%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U odnosu na kraj prethodne godine, učešće kreditnog rizika u ukupnoj izloženosti smanjeno je za 0,3 procentna poena, učešće izloženosti za tržišni rizik povećano je za 0,3 procentna poena, dok je učešće izloženosti za operativni rizik ostalo nepromijenjeno. U okviru izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik najveće učešće ima izloženost prema stanovništvu (5,1 milijarda KM ili 35,1%), zatim izloženost prema privrednim

društvima (četiri milijarde KM ili 27,3%), te izloženost osigurana nekretninama (3,6 milijardi KM ili 24,5%).

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH, daju se u tabeli 20:

- 000 KM -

R. br.	Stope kapitala	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma		
		31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.
1	2	3	4	5
1.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	18,9%	18,4%	18,3%
2.	Višak (+)/ manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	1.757.430	1.763.723	1.825.287
3.	Stopa osnovnog kapitala	18,9%	18,4%	18,3%
4.	Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	1.431.916	1.424.078	1.469.069
5.	Stopa regulatornog kapitala	19,7%	19,4%	19,2%
6.	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	1.116.816	1.115.126	1.140.286

Stopa regulatornog kapitala na dan 30.06.2023. godine iznosi 19,2% i značajno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum, a što se odnosi i na ostale stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala). U odnosu na kraj 2022. godine stopa regulatornog kapitala smanjena je za 0,2 procentna poena, a stope redovnog osnovnog i osnovnog kapitala smanjene su za 0,1 procentni poen.

U tabeli 21 daje se pregled stope finansijske poluge bankarskog sektora FBiH (odnos osnovnog kapitala i ukupne izloženosti banke) kroz periode:

- 000 KM -

R. br.	Vrijednosti izloženosti	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.
1	2	3	4	5
1.	Izloženosti stope finansijske poluge	27.111.043	28.527.370	29.247.166
2.	Osnovni kapital	2.733.978	2.782.658	2.893.948
	Stopa finansijske poluge	10,1%	9,8%	9,9%

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 30.06.2023. godine iznosi 9,9%, veća je za 0,1 procentni poen u odnosu na kraju 2022. godine i značajno je veća u odnosu na regulatorno propisani minimum.

2.2.4. Kreditni rizik

Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka¹⁰ definisana su pravila za upravljanje kreditnim rizikom, način raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, vrste prihvatljivih kolaterala i drugo. Ista je u primjeni od 01.01.2020. godine. Sve izloženosti raspoređuju se u tri nivoa kreditnog rizika: nivo kreditnog rizika 1 - nizak nivo kreditnog rizika, nivo kreditnog rizika 2 - povećan nivo kreditnog rizika i nivo kreditnog rizika 3 - izloženosti u statusu neizmirenja obaveza.

POVEZNICA 10

U tabeli 22 daje se pregled izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema ključnim kategorijama finansijske imovine, vanbilansnih izloženosti i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 22: Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL										
R. br.	O p i s	31.12.2021.			31.12.2022.			30.06.2023.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	8.343.998	11.218	0,1	8.772.777	10.310	0,1	6.125.708	7.164	0,1
2.	Finansijska imovina po amortizovanom trošku	16.160.753	1.119.190	6,9	17.224.054	1.022.126	5,9	20.842.896	991.330	4,8
3.	Finansijska imovina po fer vrijednosti	1.781.852	0	0,0	1.431.688	0	0,0	1.275.007	952	0,1
4.	Ostala finansijska imovina	187.605	21.971	11,7	187.816	15.507	8,2	50.855	4.596	9,0
I Ukupno bilansna izloženost		26.474.208	1.152.379	4,4	27.616.335	1.047.943	3,8	28.294.466	1.004.042	3,5
5.	Izdane garancije	1.428.082	24.875	1,7	1.680.091	43.900	2,6	1.745.434	36.103	2,1
6.	Nepokriveni akreditivi	40.601	1.172	2,9	43.263	1.255	2,9	30.712	1.025	3,3
7.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	2.188.232	21.071	1,0	2.270.434	22.194	1,0	2.322.481	23.141	1,0
8.	Ostale potencijalne obaveze banke	263.064	2.563	1,0	411.127	5.342	1,3	559.236	3.992	0,7
II Ukupno vanbilansne stavke		3.919.979	49.681	1,3	4.404.915	72.691	1,7	4.657.863	64.261	1,4
Ukupna izloženost (I+II)		30.394.187	1.202.060	4,0	32.021.250	1.120.634	3,5	32.952.329	1.068.303	3,2

Ukupna izloženost banaka na dan 30.06.2023. godine iznosi 33 milijarde KM, od čega se 28,3 milijarde KM odnosi na bilansne izloženosti, a 4,7 milijardi KM na vanbilansne stavke. U prvom polugodištu 2023. godine zabilježeno je povećanje bilansne izloženosti u odnosu na kraj 2022. godine za iznos od 678,1 milion KM ili 2,5%, a nastalo je kao neto efekat povećanja finansijske imovine koja se vrednuje po amortizovanom trošku za 3,6 milijardi KM (21%), a smanjenja gotovine i gotovinskih ekvivalenata za 2,6 milijardi KM (30,2%), finansijske imovine po fer vrijednosti za 156,7 miliona KM (10,9%) i ostale finansijske imovine za 137 miliona KM (72,9%).

Velike strukturalne promjene u finansijskoj imovini u 2023. godini nastale su radi izmjena u izvještajnom regulatornom okviru iz marta 2023. godine i različitog pozicioniranja određenih stavki finansijske imovine.

U istom periodu zabilježeno je povećanje vanbilansnih stavki za 252,9 miliona KM ili 5,7%, kao neto efekat povećanja na poziciji izdatih garancija (65,3 miliona KM ili 3,9%), neopozivo odobrenih, a neiskorištenih kredita (52 miliona KM ili 2,3%), te na poziciji ostalih potencijalnih obaveza banke (148,1 milion KM ili 36%, zbog značajnog povećanja kod jedne banke, a smanjenja na poziciji nepokrivenih akreditiva za 12,6 miliona KM ili 29% (68,4% smanjenja odnosi se na jednu banku.

U tabeli 23 daje se pregled bilansnih i vanbilansnih izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.			31.12.2022.			30.06.2023.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Nivo kreditnog rizika 1	24.029.210	166.312	0,7	25.235.277	174.910	0,7	26.093.965	196.634	0,8
2.	Nivo kreditnog rizika 2	1.387.627	160.138	11,5	1.550.660	176.699	11,4	1.446.483	174.414	12,1
3.	Nivo kreditnog rizika 3	1.057.371	825.929	78,1	830.398	696.334	83,9	754.018	632.994	83,9
I Ukupno bilansna izloženost		26.474.208	1.152.379	4,4	27.616.335	1.047.943	3,8	28.294.466	1.004.042	3,5
4.	Nivo kreditnog rizika 1	3.603.792	20.660	0,6	4.035.724	26.448	0,7	4.305.506	26.046	0,6
5.	Nivo kreditnog rizika 2	309.101	25.536	8,3	358.721	38.984	10,9	348.844	35.953	10,3
6.	Nivo kreditnog rizika 3	7.086	3.485	49,2	10.470	7.259	69,3	3.513	2.262	64,4
II Ukupno vanbilansne stavke		3.919.979	49.681	1,3	4.404.915	72.691	1,7	4.657.863	64.261	1,4
Ukupna izloženost (I+II)		30.394.187	1.202.060	4,0	32.021.250	1.120.634	3,5	32.952.329	1.068.303	3,2

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2023. godine iznosi 26,1 milijardu KM i čini 92,2% ukupne bilansne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2022. godine povećana za 858,7 miliona KM ili za 3,4%, najvećim dijelom kao neto efekat povećanja kreditnog portfolija u ovom nivou kreditnog rizika za 762,5 miliona KM, novčanih sredstava i depozita kod banaka za 735,1 milion KM, dužničkih vrijednosnih papira koji se vrednuju po amortiziranom trošku za 151,5 miliona KM, a smanjenja sredstava kod CBBiH za 485 miliona KM, gotovine za 147,6 miliona KM, dužničkih vrijednosnih papira koji se vrednuju po fer vrijednosti za 156 miliona KM, te ostalih stavki finansijske imovine za 10,2 miliona KM.

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 2 na dan 30.06.2023. godine iznosi 1,4 milijarde KM i čini 5,1% ukupne bilansne izloženosti. U odnosu na kraj 2022. godine ista je smanjena za 104,2 miliona KM ili 6,7%. Smanjenje ukupne bilansne izloženosti u ovom nivou kreditnog rizika ostvareno je najvećim dijelom kao posljedica smanjenja kreditnog portfolija u nivou kreditnog rizika 2 za 72,6 miliona KM, dužničkih vrijednosnih papira koji se vrednuju po amortizovanom trošku za 25,6 miliona KM i ostale finansijske imovine za 6,1 milion KM.

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 3 na dan 30.06.2023. godine iznosi 754 miliona KM i čini 2,7% ukupne bilansne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2022. godine smanjena za 76,4 miliona KM ili 9,2%, najvećim dijelom zbog smanjenja kreditnog portfolija u ovom nivou kreditnog rizika.

Na kraju prvog polugodišta 2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine, ECL za nivo kreditnog rizika 1 za bilansnu izloženost povećan je za 21,7 miliona KM, dok je za nivo kreditnog rizika 2 smanjen za 2,3 miliona KM, a za nivo kreditnog rizika 3 za 63,3 miliona KM. U posmatranom periodu, stopa pokrivenosti ECL-om za izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 povećana je za 0,1 procentni poen (sa 0,7% na 0,8%), u nivou kreditnog rizika 2 povećana je za 0,7 procentnih poena (sa 11,4% na 12,1%), a u nivou kreditnog rizika 3 ostala je na istom nivou (83,9%). Ukupna stopa pokrivenosti ECL-om bilansnih izloženosti iznosi 3,5%, dok je na kraju 2022. godine iznosila 3,8%.

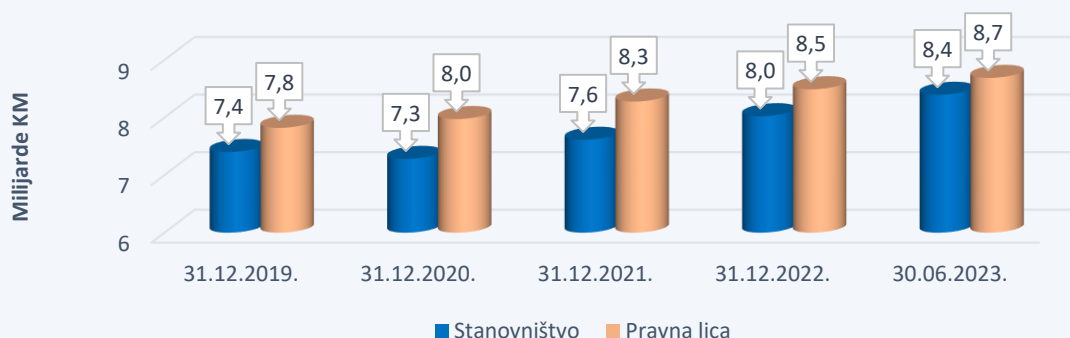
Vanbilansna izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2023. godine iznosi 4,3 milijarde KM i čini 92,4% ukupne vanbilansne izloženosti. Izloženost u nivou kreditnog rizika 2 iznosi 348,8 miliona KM ili 7,5% ukupne vanbilansne izloženosti, dok je u nivou kreditnog rizika 3 raspoređeno 3,5 miliona KM ili 0,1% ukupne vanbilansne izloženosti. Ukupna pokrivenost

vanbilansnih izloženosti ECL-om iznosi 1,4% i za 0,3 procentna poena manja je u odnosu na kraj prethodne godine. U odnosu na kraj prethodne godine stope pokrivenosti ECL-om smanjene su za nivo kreditnog rizika 1 za 0,1 procentni poen (sa 0,7% na 0,6%), za nivo kreditnog rizika 2 za 0,6 procentnih poena (sa 10,9% na 10,3%), a za nivo kreditnog rizika 3 za 4,9 procentnih poena (sa 69,3% na 64,4%).

Na dan 30.06.2023. godine krediti iznose 17,1 milijardu KM i isti su veći za 569,1 milion KM ili za 3,4% u odnosu na kraj 2022. godine. U kreditni portfolio kod jedne banke uključene su i kratkoročne izloženosti niskog rizika, koje su u odnosu na kraj prethodne godine smanjene za 59,7 miliona KM ili za 10,2%. Ukoliko bi se isključilo pomenuto smanjenje kratkoročnih izloženosti niskog rizika, u posmatranom periodu ostvaren je rast kreditnog portfolija od 3,8%.

Kreditni stanovništvu iznose 8,4 milijarde KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 49,1%, i u odnosu na kraj 2022. godine povećani su za 371,9 miliona KM ili za 4,6%. Krediti pravnim licima iznose 8,7 milijardi KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 50,9% i u odnosu na kraj 2022. godine ostvarili su povećanje od 197,2 miliona KM ili 2,3% (grafikon 12). Ukoliko se isključi smanjenje kratkoročnih izloženosti niskog rizika kod jedne banke, u posmatranom periodu ostvaren je rast kreditnog portfolija pravnih lica od 3%.

Grafikon 12: Krediti

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u tabeli 24:

- 000 KM -

R. br.	Sektori	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vladine institucije	223.252	1,4	244.803	1,5	241.318	1,4	110	99
2.	Javna preduzeća	406.525	2,6	452.504	2,7	412.499	2,4	111	91
3.	Privatna preduzeća i društva	6.616.261	41,6	7.028.386	42,6	7.269.405	42,6	106	103
4.	Bankarske institucije	917.784	5,8	660.333	4,0	639.752	3,8	72	97
5.	Nebankarske fin. institucije	91.038	0,6	86.148	0,5	105.820	0,6	95	123
6.	Građani	7.613.327	47,9	8.022.374	48,6	8.394.301	49,1	105	105
7.	Ostalo	22.635	0,1	18.459	0,1	19.010	0,1	82	103
	Ukupno	15.890.822	100	16.513.007	100	17.082.105	100	104	103

Posmatrajući sektorsku strukturu kredita, najveću stopu rasta imali su krediti nebankarskim finansijskim institucijama (22,8%), što je najvećim dijelom posljedica povećanja kod jedne banke.

U tabeli 25 daje se ročna struktura kredita po sektorima:

- 000 KM -

Tabela 25: Ročna struktura kredita

R. br.	Sektori	31.12.2022.				30.06.2023.			Indeks		
		Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	(6/3)	(7/4)	(8/5)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1.	Vladine institucije	5.388	239.362	53	8.145	233.144	29	151	97	55	
2.	Javna preduzeća	83.815	365.781	2.908	62.070	348.947	1.482	74	95	51	
3.	Privatna preduzeća i druš.	2.541.376	4.127.079	359.931	2.699.193	4.257.627	312.585	106	103	87	
4.	Bankarske institucije	660.331	0	2	639.751	0	1	97	-	50	
5.	Nebankarske fin. institucije	16.614	69.479	55	18.767	87.033	20	113	125	36	
6.	Građani	389.574	7.411.302	221.498	420.065	7.766.638	207.598	108	105	94	
7.	Ostalo	5.957	11.534	968	9.335	9.236	439	157	80	45	
	Ukupno	3.703.055	12.224.537	585.415	3.857.326	12.702.625	522.154	104	104	89	

Sa 30.06.2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine kratkoročni krediti bankarskog sektora FBiH povećani su za 154,3 miliona KM ili 4,2%, dok su dugoročni krediti povećani za 478,1 milion KM ili 3,9%. Dospjela potraživanja po kreditima iznose 522,2 miliona KM ili 3,1% ukupnog kreditnog portfolija i manja su za 63,3 miliona KM ili 10,8% u odnosu na kraj 2022. godine.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 64,7% ili 11 milijardi KM imaju krediti odobreni u domaćoj valuti, zatim slijede krediti odobreni sa valutnom klauzulom sa učešćem od 31,4% ili 5,4 milijarde KM (EUR: 5,4 milijardi KM ili 99,99%, CHF: 0,4 miliona KM ili 0,01%), a najmanje učešće od 3,9% ili 0,7 milijardi KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 99,96%).

U tabeli 26 daje se pregled kredita pravnim licima i stanovništvu prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 26: Krediti prema nivoima kreditnog rizika

R. br.	Opis	31.12.2021.			31.12.2022.			30.06.2023.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I Krediti pravna lica										
1.	Nivo kreditnog rizika 1	6.770.321	66.945	1,0	7.169.779	76.991	1,1	7.431.494	88.670	1,2
2.	Nivo kreditnog rizika 2	925.089	114.323	12,4	892.521	102.569	11,5	887.730	104.790	11,8
3.	Nivo kreditnog rizika 3	582.085	437.552	75,2	428.333	355.323	83,0	368.580	305.836	83,0
	Ukupno I	8.277.495	618.820	7,5	8.490.633	534.883	6,3	8.687.804	499.296	5,7
II Krediti stanovništvo										
4.	Nivo kreditnog rizika 1	6.748.669	82.526	1,2	7.044.253	77.844	1,1	7.540.351	84.424	1,1
5.	Nivo kreditnog rizika 2	425.538	43.166	10,1	607.597	70.735	11,6	501.826	64.582	12,9
6.	Nivo kreditnog rizika 3	439.120	355.436	80,9	370.524	311.823	84,2	352.124	295.959	84,0
	Ukupno II	7.613.327	481.128	6,3	8.022.374	460.402	5,7	8.394.301	444.965	5,3
Ukupno krediti										
7.	Nivo kreditnog rizika 1	13.518.990	149.471	1,1	14.214.032	154.835	1,1	14.971.845	173.094	1,2
8.	Nivo kreditnog rizika 2	1.350.627	157.489	11,7	1.500.118	173.304	11,6	1.389.556	169.372	12,2
9.	Nivo kreditnog rizika 3	1.021.205	792.988	77,7	798.857	667.146	83,5	720.704	601.795	83,5
	Ukupno krediti (I+II)	15.890.822	1.099.948	6,9	16.513.007	995.285	6,0	17.082.105	944.261	5,5

Kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1 na dan 30.06.2023. godine iznosi 15 milijardi KM i čini 87,7% ukupnog kreditnog portfolija. Isti je u odnosu na kraj 2022. godine povećan za 757,8 miliona KM ili za 5,3%. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 1

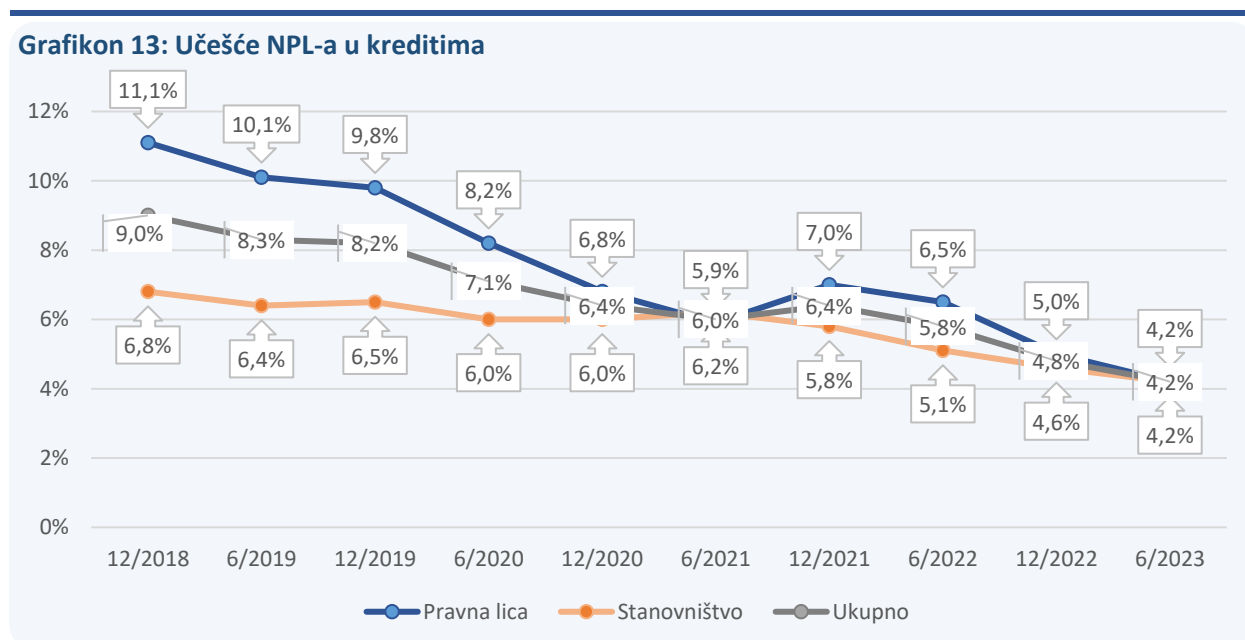
iznosi 1,2% (pravna lica 1,2%, stanovništvo 1,1%), i u odnosu na kraj 2022. godine povećana je za 0,1 procentni poen.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 2 na dan 30.06.2023. godine iznosi 1,4 milijarde KM i čini 8,1% ukupnog kreditnog portfolija. U odnosu na kraj 2022. godine isti je manji za 110,6 miliona KM ili 7,4%. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 2 iznosi 12,2% (pravna lica 11,8%, stanovništvo 12,9%) i u odnosu na kraj prethodne godine veća je za 0,6 procentnih poena.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 30.06.2023. godine iznosi 720,7 miliona KM i čini 4,2% ukupnog kreditnog portfolija, dok je na kraju prethodne godine stopa NPL-a iznosila 4,8%. Smanjenje istog za 78,2 miliona KM ili 9,8% u odnosu na kraj 2022. godine nastalo je kao neto efekat: novih NPL-ova u iznosu od 74,6 miliona KM, oporavka u iznosu od 18,5 miliona KM, naplate u iznosu od 57,5 miliona KM, računovodstvenog i trajnog otpisa u iznosu od 64,2 miliona KM, te ostalih stavki u iznosu od 12,6 miliona KM. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 3 iznosi 83,5% (pravna lica 83%, a stanovništvo 84%) i na istom je nivou kao na kraju prethodne godine.

Od ukupnih kredita pravnim licima, na NPL se odnosi 368,6 miliona KM ili 4,2%, što je za 0,8 procentnih poena manje nego na kraju 2022. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 352,1 milion KM ili 4,2% kreditnog portfolija stanovništva, što je smanjenje za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj 2022. godine.

Pregled NPL-a (kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 3) daje se u grafikonu 13:

Sektorska analiza kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH data je u Prilogu 4. Informacije, a zasnovana je na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (prema NACE¹³ šifarniku djelatnosti) i stanovništva (po namjeni).

Kod kredita pravnim licima najveće učešće imaju krediti odobreni sljedećim sektorima: trgovina (3,1 milijarda KM ili 35,3% kredita pravnih lica, odnosno 18% ukupnog kreditnog portfolija), prerađivačka industrija (dvije milijarde KM ili 23,2% kredita pravnih lica, odnosno 11,8% ukupnih kredita), te finansijska djelatnost (0,8 milijardi KM ili 9,7% kredita pravnih lica, odnosno 4,9% ukupnih kredita).

Učešće NPL-a kod kredita odobrenih sektoru trgovine iznosi 3,8% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 84,7%), sektoru prerađivačke industrije je 5,7% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 86,8%), dok kod sektora finansijske djelatnosti iznosi 0,01% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 100%). Kod kredita odobrenih ostalim privrednim djelatnostima, najveće učešće NPL-a sa 30.06.2023. godine prisutno je kod kredita odobrenih poljoprivredi (21,8%) i djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva (13,9%).

Kod kredita odobrenih stanovništvu najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (6,6 milijardi KM ili 79% kredita stanovništvu, odnosno 38,8% ukupnog kreditnog portfolija) i krediti odobreni za stambene potrebe (1,7 milijardi KM ili 19,9% kredita stanovništvu, odnosno 9,8% ukupnog kreditnog portfolija). Učešće NPL-a kod kredita odobrenih za opću potrošnju iznosi 4,9% (stopa pokrivenosti ECL-om je 84,6%), dok je kod stambenih kredita 1,2% (stopa pokrivenosti ECL-om je 74,7%).

U uslovima globalne ekonomske nestabilnosti i rasta inflacije, praćene rastom kamatnih stopa na međunarodnom tržištu, FBA je u septembru 2022. godine donijela [Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa](#)¹¹ i u aprilu 2023. godine [Odluku o dopuni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa](#)¹² sa ciljem pravovremenog upravljanja kreditnim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga, stabilnosti bankarskog sistema u smislu utjecaja efekata odluke na kvalitet kreditnog portfolija banaka, te postizanja makroekonomske ravnoteže. Odluka predviđa povećanje minimalnih stopa koje su banke u obavezi primjenjivati za ECL u slučaju značajnijeg rasta kamatnih stopa. Odredbe odluke naročito utječu na zaštitu korisnika finansijskih usluga, a što podrazumijeva da banka neće povećati kamatnu stopu iznad nivoa koji se smatra značajnim, ukoliko procijeni da će navedeno povećanje kamatne stope imati utjecaja na kreditnu sposobnost korisnika finansijske usluge, te bi isto dovelo korisnika finansijske usluge u status neizmirenja obaveza. U skladu sa navedenim, banka može takvom korisniku finansijske usluge ponuditi mogućnost modifikacije kreditne izloženosti. Također, odluka ima za cilj dodatno stimulirati banke da iznađu način zadržavanja kamatnih stopa na razumnim nivoima, kako bi se izbjegli negativni efekti na privredu i stanovništvo, što direktno utječe na izbjegavanje rizika gubitka usljed nemogućnosti izmirenja obaveza prema banci.

POVEZNICA 11

POVEZNICA 12

¹³ Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u EU - NACE (engl. Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)

Kada se posmatra ukupan kreditni portfolio na nivou bankarskog sektora FBiH sa stanovišta načina ugovorene kamatne stope na dan 30.06.2023. godine, 3,8 milijardi KM ili 22,2% ukupnog portfolija ugovoreno je sa promjenjivom kamatnom stopom, dok je 13,3 milijarde KM ili 77,8% ugovoreno sa fiksnom kamatnom stopom. Prema izvještajnim podacima banaka, značajan rast kamatne stope sa 30.06.2023. godine u odnosu na referentni datum utvrđen je kod kreditnog portfolija u iznosu od 370,3 miliona KM, što čini 2,2% ukupnog kreditnog portfolija. Kod kreditnog portfolija pravnih lica, značajan rast kamatne stope utvrđen je u iznosu od 332,9 miliona KM ili 3,8% kreditnog portfolija pravnih lica, dok je kod kreditnog portfolija fizičkih lica utvrđen u iznosu od 37,4 miliona KM ili 0,4% portfolija fizičkih lica. U skladu sa odredbama Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa, jedna banka je modifikovala kreditnu izloženosti u iznosu od 54 hiljade KM.

U tabeli 27 dat je pregled najznačajnijih koeficijenata koji se koriste za ocjenu kreditnog rizika u bankama u FBiH:

- % -

R. br.	Opis	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.
1	2	3	4	5
1.	Stopa nekvalitetnih izloženosti	3,5	2,6	2,3
2.	Stopa pokrivenosti nekvalitetnih izloženosti sa ECL	77,9	83,7	83,9
3.	Stopa pokrivenosti ukupne aktive sa ECL	4,0	3,5	3,2
4.	Stopa NPL	6,4	4,8	4,2
5.	Stopa pokrivenosti NPL sa ECL	77,7	83,5	83,5
6.	Stopa pokrivenosti ukupnih kredita sa ECL	6,9	6,0	5,5
7.	Novi NPL*/Ukupni prihodujuć krediti	0,8	-0,4	-0,1
8.	NPL/Ukupni kapital i ECL za NPL	26,2	20,5	18,0
9.	Neto NPL/Osnovni kapital	8,4	4,7	4,1
10.	Dospjeli krediti/Ukupni krediti	4,6	3,5	3,1

* Iznos rasta/pada NPL na izvještajni datum u odnosu na usporedni period

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno ocjeni prakse odobravanja, praćenja i analize izloženosti kreditnom riziku, uspostave sistema ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika, raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, postupanja sa nekvalitetnim izloženostima, te upravljanja rizikom koncentracije.

2.2.5. Profitabilnost

Na održivu profitabilnost banaka najznačajnije utječe kvalitet aktive. Također, profitabilnost banaka može biti pod utjecajem i ostalih rizika, strukture, diverzificiranosti i troškova izvora finansiranja, troškovne efikasnosti, eksternih faktora koji su specifični za bankarski, odnosno finansijski sektor u FBiH (razvijenost finansijskog sistema, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i eksternih makroekonomskih faktora (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija i dr.).

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, posmatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti nivoa i kvaliteta zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti.

Nivo, kvalitet i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na nivou bankarskog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.06.2023. godine iskazan je pozitivan

finansijski rezultat u iznosu od 268,1 milion KM, što je za 93,1 milion KM više u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 28). Sve banke sa sjedištem u FBiH su iskazale pozitivan finansijski rezultat.

- 000 KM -

R. br.	O p i s	01.01. - 30.06.2021.		01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.	
		Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Dobit	150.657	15	175.070	14	268.129	13
2.	Gubitak	0	0	0	0	0	0
	Ukupno	150.657	15	175.070	14	268.129	13

U Prilogu 5. prikazan je zbirni bilans uspjeha banaka u FBiH za period 01.01. - 30.06.2023. godine, po šemi FBA, sa usporednim podacima za isti izvještajni period 2022. godine.

Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, u prvom polugodištu 2023. godine na nivou bankarskog sektora u FBiH ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 739,4 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 93,3 miliona KM ili za 14,4% (tabela 29).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
I Prihodi od kamata i slični prihodi						
1.	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	755	0,1	28.052	3,8	3715
2.	Kreditni i poslovi lizinga	305.817	47,3	343.399	46,4	112
3.	Ostali prihodi od kamata	37.272	5,8	56.569	7,7	152
	Ukupno I	343.844	53,2	428.020	57,9	124
II Operativni prihodi						
4.	Naknade za izvršene usluge	197.147	30,5	207.191	28,0	105
5.	Prihodi iz posl. sa devizama	45.225	7,0	41.954	5,7	93
6.	Ostali operativni prihodi	59.928	9,3	62.263	8,4	104
	Ukupno II	302.300	46,8	311.408	42,1	103
	Ukupni prihodi (I+II)	646.144	100	739.428	100	114

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 57,9%, dok operativni prihodi učestvuju sa 42,1%. U odnosu na prvih šest mjeseci prethodne godine, došlo je do povećanja učešća prihoda od kamata i sličnih prihoda za 4,7 procentnih poena, koliko iznosi smanjenje učešća operativnih prihoda. U posmatranom periodu, ostvareni ukupni kamatni i slični prihodi veći su za 84,2 miliona KM ili 24,5%. Dominantna stavka u ovim prihodima su kamatni prihodi po kreditima i poslovima lizinga, čije je učešće u ukupnim prihodima smanjeno za 0,9 procentnih poena. U istom periodu smanjeno je učešće kredita i potraživanja po poslovima lizinga u ukupnoj aktivi za 0,2 procentna poena (sa 61,4% na 61,2%), a prosječna ponderisana NKS na kredite povećana je sa 3,07% na 3,13% (za 0,06 procentnih poena).

U prvom polugodištu 2023. godine kamatni prihodi po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija veći su za 27,3 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine zbog rasta međubankarskih kamatnih stopa na tržištu novca u EU, pri čemu se 65,4% povećanja odnosi na tri banke. U istom periodu, učešće kamatonosnih računa depozita kod depozitnih institucija u ukupnoj aktivi bankarskog sektora u FBiH smanjeno je sa 16,6% na 16,4% (za 0,2 procentnih

poena). U okviru ostalih prihoda od kamata zabilježeno je povećanje na svim pozicijama: kamatni prihodi od vrijednosnih papira koji se drže do dospijeca za 98,6% (70,6% povećanja odnosi se na dvije banke), kamatni prihodi od plasmana drugim bankama za 975,1% (65,7% povećanja odnosi se na jednu banku), a ostali prihodi od kamata za 13,1% (90,5% povećanja odnosi se na tri banke).

Ukoliko se posmatra sektorska struktura ostvarenih kamatnih prihoda, najveći dio odnosi se na prihode od stanovništva (52,5%), iako krediti stanovništvu čine 49,1% ukupnog kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH, zbog veće prosječne ponderisane NKS, koja za stanovništvo iznosi 5,08%, a za privredu 2,32%. Od ukupnih kamatnih prihoda, na prihode od privatnih preduzeća odnosi se 25,5%, od bankarskih institucija 11,2%, vladinih institucija 7,3%, od javnih preduzeća 2,3%, a od ostalih sektora 1,2%.

Ukupni operativni prihodi su u prvih šest mjeseci 2023. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježili povećanje od 9,1 milion KM ili 3%. U strukturi ukupnih operativnih prihoda, najveća stavka su prihodi po naknadama za izvršene usluge koji su zabilježili povećanje za deset miliona KM ili 5,1%. Prihodi iz poslovanja sa devizama smanjeni su za 3,3 miliona KM ili za 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok su ostali operativni prihodi povećani za 2,3 miliona KM ili 3,9%.

Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, ukupni rashodi na nivou bankarskog sektora u FBiH u prvom polugodištu 2023. godine iznose 462,9 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 6,6 miliona KM ili 1,4% (tabela 30).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
I Rashodi od kamata i slični rashodi						
1.	Depoziti	30.714	6,5	29.836	6,5	97
2.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2.678	0,6	4.373	0,9	163
3.	Ostali rashodi od kamata	24.415	5,2	8.366	1,8	34
Ukupno I		57.807	12,3	42.575	9,2	74
II Nekamatni rashodi						
4.	Troškovi IV, rezerv. po pot. obav. i ost. vrijed. usklađenja	56.505	12,0	22.423	4,8	40
5.	Troškovi plata i doprinosa	133.933	28,5	143.741	31,1	107
6.	Troškovi poslovnog prostora i amortizacija	84.136	17,9	87.109	18,8	104
7.	Ostali poslovni i direktni troškovi	83.823	17,9	95.288	20,6	114
8.	Ostali operativni troškovi	53.314	11,4	71.789	15,5	135
Ukupno II		411.711	87,7	420.350	90,8	102
Ukupni rashodi (I+II)		469.518	100	462.925	100	99

U strukturi ukupnih rashoda, dominiraju nekamatni rashodi sa učešćem od 90,8%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 9,2%. U odnosu na isti period prethodne godine, povećano je učešće nekamatnih rashoda za 3,1 procentni poen, za koliko je smanjeno učešće rashoda od kamata. U posmatranom periodu kamatni i slični rashodi smanjeni su za 15,2 miliona KM ili 26,3%, pri čemu su kamatni rashodi po depozitima smanjeni za 0,9 miliona KM ili 2,9%, iako depoziti predstavljaju dominantan izvor finansiranja bankarskog sektora u FBiH. Smanjenje kamatnih rashoda po depozitima posljedica je smanjenja učešća kamatonosnih depozita u

ukupnom depozitnom potencijalu sa 66,1%, koliko je iznosilo sa 30.06.2022. godine na 61,9%, koliko iznosi sa 30.06.2023. godine.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u posmatranom periodu povećani su zbog rasta kamatnih stopa za 1,7 miliona KM ili za 63,3% (94,3% povećanja se odnosi na tri banke), dok je u isto vrijeme nivo zaduženja bankarskog sektora u FBiH po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama smanjen za 88,4 miliona KM ili 15,7%.

Ostali rashodi od kamata smanjeni su u posmatranom periodu za 16 miliona KM ili 65,7%, a najvećim dijelom usljed ukidanja negativne naknade na sredstva banaka iznad obavezne rezerve i na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom kod CBBiH.

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, u prvom polugodištu 2023. godine u odnosu na isti period 2022. godine, ukupni nekamatni rashodi povećani su za 8,6 miliona KM ili za 2,1%. U okviru istih, stopa smanjenja zabilježena je kod troškova ispravki vrijednosti, rezervisanja po potencijalnim obavezama i ostalih vrijednosnih usklađivanja od 60,3% ili 34,1 milion KM (68,4% smanjenja odnosi se na jednu banku). Sedam banka su kroz neto efekat imale veće troškove ispravki vrijednosti u prvih šest mjeseci ove godine, a šest banaka manje u odnosu na isti period prethodne godine. U okviru nekamatnih rashoda, stope povećanja ostvarili su troškovi plata i doprinosa (7,3%), troškovi poslovnog prostora (3,5%), ostali poslovni i direktni troškovi (13,7%, od čega se 73,1% povećanja odnosi na jednu banku), dok su ostali operativni troškovi ostvarili najveću stopu povećanja od 34,7% ili 18,5 miliona KM, pri čemu se 35,8% povećanja odnosi na dvije banke.

Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U tabeli 31 dat je pregled najznačajnijih veličina i koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

- 000 KM ili % -

Tabela 31: Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti				
R. br.	Opis	30.06.2021.	30.06.2022.	30.06.2023.
1	2	3	4	5
1.	Neto dobit	150.657	175.070	268.129
2.	Prosječna neto aktiva	24.558.433	25.852.885	27.517.653
3.	Prosječni ukupni kapital	3.146.082	3.147.779	3.363.681
4.	Ukupan prihod	539.271	588.337	696.853
5.	Neto kamatni prihod	285.664	286.037	385.445
6.	Operativni prihodi	253.607	302.300	311.408
7.	Operativni rashodi	265.262	271.383	302.639
8.	Poslovni i direktni rashodi	122.340	140.328	117.711
9.	Ostali poslovni i direktni troškovi	72.009	83.823	95.288
10.	Dobit na prosječnu aktivu (ROAA)	0,6	0,7	1,0
11.	Dobit na prosječni ukupni kapital (ROAE)	4,8	5,6	8,0
12.	Ukupan prihod/prosječna aktiva	2,2	2,3	2,5
13.	Neto kamatni prihod/prosječna aktiva (NIM)*	1,2	1,1	1,4
14.	Neto kamatna marža (kamatni prihod/prosječna kamatonosna aktiva-kamatni rashod/prosječna kamatonosna pasiva)	1,2	1,2	1,5
15.	Operativni rashodi/ukupni prihod umanjen za ostale poslov. i dir. troš. (CIR)**	56,8	53,8	50,3

* NIM eng. Net Income Margin

** CIR eng. Cost-income Ratio

Ukoliko se posmatra neto kamatni prihod, zabilježeno je njegovo povećanje u odnosu na isti period prethodne godine za 99,4 miliona KM ili 34,8%, pri čemu je zabilježeno i povećanje njegovog učešća u ukupnom prihodu, sa 48,6% na 55,3%.

2.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše uporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita, te zaštite clijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i za organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o prosječnim ponderisanim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, u skladu sa [Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite](#)¹³ i [Uputstvom za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope](#)¹⁴

FBA na osnovu dostavljenih podataka, prema utvrđenoj metodologiji, izračunava prosječne ponderisane NKS i EKS za bankarski sektor i iste zavise, osim od visine kamatnih stopa pojedinačnih banaka, i od volumena i strukture novoodobrenih kredita, odnosno novougovorenih depozita.

Za potrebe korisnika kredita, a prilikom analize trenda kamatnih stopa, relevantno je pratiti kretanje prosječne ponderisane EKS, obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani sa kreditom, tj. uslovima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer: troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, te drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća clijent, a uslov su za korištenje kredita).

U Prilogu 6. daje se pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.

Ukupna prosječna ponderisana EKS na novoodobrene kredite u prvih šest mjeseci 2023. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 3,65% i u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 3,61%, povećana je za 0,04 procentna poena.

Kada se posmatra ročna struktura novoodobrenih kredita u prvom polugodištu 2023. godine u odnosu na isti period prethodne godine, prosječna ponderisana EKS na dugoročne kredite povećana je za 0,47 procentnih poena (sa 4,94% na 5,41%), dok je za kratkoročne kredite povećana za 0,03 procentna poena (sa 2,28% na 2,31%). Posmatrano prema sektorskoj strukturi, prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite privredi smanjena je za 0,04 procentna poena (sa 2,57% na 2,53%), prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite stanovništvu povećana je za 0,44 procentna poena (sa 6,04% na 6,48%), dok je prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite ostalim sektorima povećana za 2,35 procentnih poena (sa 2,62% na 4,97%).

POVEZNICA 13

POVEZNICA 14

Ukupna prosječna ponderisana EKS na depozite prikupljene u prvom polugodištu 2023. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 0,78% i u odnosu na isti period 2022. godine, kada je iznosila 0,31%, povećana je za 0,47 procentnih poena. Posmatrano prema ročnosti depozita, prosječna ponderisana EKS na kratkoročne depozite zabilježila je povećanje za 0,78 procentnih poena (sa 0,17% na 0,95%), a na dugoročne depozite za 0,26 procentnih poena (sa 0,47% na 0,73%). Kada se posmatra sektorska struktura prikupljenih depozita, prosječna ponderisana EKS na depozite privrede povećana je za 0,74 procentna poena (sa 0,39% na 1,13%), prosječna ponderisana EKS na depozite stanovništva povećana je za 0,21 procentni poen (sa 0,39% na 0,60%), dok je prosječna ponderisana EKS na depozite ostalih sektora povećana za 0,95 procentnih poena (sa 0,22% na 1,17%).

2.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najslabijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor, njegovu stabilnost i sigurnost.

U tabeli 32 daje se pregled ispunjenja LCR-a, pokazatelja kratkoročne otpornosti banaka na rizik likvidnosti, u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	7.064.703	6.928.631	6.145.939	98	89
2.	Neto likvidnosni odlivi	3.176.830	3.280.801	2.690.284	103	82
	LCR	222%	211%	228%		

Sa 30.06.2023. godine LCR na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 228% i značajno je veći u odnosu na regulatorno propisani minimum, te sve banke ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a.

Struktura zaštitnog sloja likvidnosti, po tržišnoj vrijednosti nakon primjene korektivnih faktora, prikazana je u tabeli 33:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Likvidna imovina nivoa 1	7.059.357	6.928.631	6.145.939	98	89
1.1.	Gotovina	1.526.321	1.543.788	1.396.199	101	90
1.2.	Rezerve centralne banke koje se mogu povući	3.095.846	3.076.604	2.520.716	99	82
1.3.	Imovina centralne vlade	1.401.508	1.238.867	1.211.205	88	98
1.4.	Imovina jedinica regionalne vlade i lokalne vlasti	1.011.738	1.045.296	993.924	103	95
1.5.	Imovina multilateralne razvojne banke i međunarodne organizacije	23.944	24.076	23.895	101	99
2.	Likvidna imovina nivoa 2	5.346	0	0	0	-
2.1.	Likvidna imovina nivoa 2a	0	0	0	-	-
2.2.	Likvidna imovina nivoa 2b	5.346	0	0	0	-
	Ukupno (1+2)	7.064.703	6.928.631	6.145.939	98	89

Zaštitni sloj likvidnosti iznosi 6,1 milijardu KM i bilježi smanjenje od 0,8 milijardi KM ili 11,3% u odnosu na kraj prethodne godine. Najveće smanjenje od 555,9 miliona KM ili 18,1% zabilježeno

je na poziciji rezerve centralne banke koje se mogu povući. U strukturi zaštitnog sloja likvidnosti učestvuje samo likvidna imovina nivoa 1, a najveće učešće ima iznos iznad obavezne rezerve koju banke drže u CBBiH sa 41%, zatim gotovina sa 22,7%, imovina centralnih vlada sa 19,7%, te imovina jedinica regionalne vlade sa 16,2%.

Izračun neto likvidnosnih odliva može se vidjeti iz tabele 34:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ukupni odlivi	5.579.174	5.690.905	5.917.243	102	104
2.	Ukupni prilivi	2.402.345	2.469.853	3.349.103	103	136
3.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75% odliva	2.402.344	2.410.104	3.226.959	100	134
Neto likvidnosni odlivi (1-3)		3.176.830	3.280.801	2.690.284	103	82

Pri izračunu neto likvidnosnih odliva na dan 30.06.2023. godine, kod deset banaka, odlivi su umanjeni za iznos ukupnih priliva, a kod tri je ograničeno priznavanje likvidnosnih priliva na 75% ukupnih likvidnosnih odliva.

U strukturi odliva koji na dan 30.06.2023. godine iznose 26 milijardi KM (prije primjene stope odliva), najveće učešće imaju odlivi po osnovu depozita stanovništva (10,5 milijardi ili 40,4% ukupnih odliva, od čega se na stabilne depozite odnosi 5,6 milijardi KM ili 53,4% odliva depozita stanovništva), zatim depoziti drugih klijenata (8,8 milijardi KM ili 33,7% ukupnih odliva), te drugi proizvodi i usluge (četiri milijarde KM ili 15,6% ukupnih odliva).

U strukturi ukupnih priliva koji iznose 3,3 milijarde KM, najveće učešće imaju novčana potraživanja od finansijskih klijenata (2,4 milijarde KM ili 71,2% ukupnih priliva), na koje je primijenjena stopa priliva od 100%, zatim prilivi po osnovu finansijskih derivata (0,5 milijardi KM ili 16,2% ukupnih priliva) na koje je, također, primijenjena stopa priliva od 100%, te potraživanja od klijenata koji nisu finansijski klijenti u iznosu od 0,4 milijarde KM ili 10,7% ukupnih priliva, a na koje je primijenjena stopa priliva od 50%.

Sa ciljem smanjenja rizika finansiranja tokom dužeg vremenskog perioda, Odlukom o upravljanju likvidnosti banaka propisano je da su banke od 31.12.2022. godine dužne kontinuirano održavati minimalni NSFR. NSFR-om se banke podstiču da finansiraju svoje aktivnosti stabilnijim izvorima finansiranja na trajnoj osnovi. NSFR se izračunava kao odnos između ASF i RSF, gdje ASF predstavlja dio kapitala i obaveza banke čija pouzdanost se očekuje tokom vremenskog perioda uključenog u NSFR (period do jedne godine), a RSF predstavlja rezultat množenja imovine i vanbilansnih izloženosti banke odgovarajućim faktorima kojima se odražavaju njihove likvidnosne karakteristike i preostali rokovi do dospijeca tokom jednogodišnjeg perioda NSFR-a.

U tabeli 35 daje se pregled ispunjenja NSFR-a, u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.	30.06.2023.	Indeks
1	2	3	4	5=4/3
1.	Raspoloživo stabilno finansiranje (ASF)	19.770.563	20.376.902	103
2.	Potrebno stabilno finansiranje (RSF)	12.189.130	12.800.783	105
NSFR		162%	159%	

Sa 30.06.2023. godine NSFR na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 159% i značajno je veći u odnosu na regulatorno propisani minimum, te sve banke ispunjavaju zahtjeve u pogledu NSFR-a.

U tabeli 36 data je struktura ASF, a u tabeli 37 struktura RSF na nivou bankarskog sektora FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos obaveza i kapitala	ASF	Iznos obaveza i kapitala	ASF	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
	ASF od:						
1.	Stavki i instrumenata kapitala	3.066.853	3.065.720	3.142.516	3.142.516	102	103
2.	Depozita stanovništva	11.338.559	10.579.940	11.921.770	11.104.401	105	105
3.	Ostalih nefinansijskih klijenata (osim centralnih banaka)	10.433.312	5.533.246	10.734.823	5.687.180	103	103
4.	Operativnih depozita	154.674	68.473	58.922	21.457	38	31
5.	Finansijskih klijenata i centralnih banaka	1.190.180	401.687	994.438	298.407	84	74
6.	Ostalih obaveza	608.113	121.497	606.549	122.941	100	101
	Ukupno ASF	26.791.691	19.770.563	27.459.018	20.376.902	102	103

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos imovine	RSF	Iznos imovine	RSF	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
	RSF od:						
1.	Imovine centralne banke	6.042.185	0	6.271.288	0	104	-
2.	Likvidne imovine	1.981.702	19.978	1.738.655	17.867	88	89
3.	Vrijednosnih papira koji nisu likvidna imovina	276.376	230.870	285.706	238.345	103	103
4.	Kredita	17.319.096	10.834.011	18.644.748	11.395.956	108	105
5.	Ostale imovine	917.542	812.216	912.306	807.758	99	99
6.	Vanbilansnih stavki	6.065.926	292.055	6.511.442	340.857	107	117
	Ukupno RSF	32.602.827	12.189.130	34.364.145	12.800.783	105	105

U sagledavanju likvidnosne pozicije, značajnu ulogu ima ročna struktura depozita, kao dominantnog izvora finansiranja. Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću prikazana je u tabeli 38:

- 000 KM -

R. br.	Depoziti	31.12.2021.		31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Štednja i dep. po viđ. (do 7 dana)	14.755.459	69,6	16.444.582	73,3	17.265.319	74,8	111	105
2.	7 - 90 dana	986.253	4,7	856.555	3,8	760.441	3,3	87	89
3.	91 dan do jedne g.	2.157.949	10,2	2.252.657	10,0	2.123.560	9,2	104	94
	I Ukupno kratkoročni	17.899.661	84,5	19.553.794	87,1	20.149.320	87,3	109	103
4.	Do 5 godina	3.174.184	15,0	2.813.539	12,6	2.847.303	12,3	89	101
5.	Preko 5 godina	111.107	0,5	76.256	0,3	90.698	0,4	69	119
	II Ukupno dugoročni	3.285.291	15,5	2.889.795	12,9	2.938.001	12,7	88	102
	Ukupno (I + II)	21.184.952	100	22.443.589	100	23.087.321	100	106	103

Sa 30.06.2023. godine kratkoročni depoziti imali su učešće od 87,3% u ukupnim depozitima, a dugoročni 12,7%, pri čemu je došlo do povećanja učešća kratkoročnih, odnosno smanjenja učešća dugoročnih depozita za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2022. godine.

U posmatranom periodu zabilježeno je povećanje kratkoročnih depozita za 595,5 miliona KM ili 3%, a dugoročnih za 48,2 miliona KM ili 1,7%. U okviru dugoročnih depozita zabilježeno je povećanje i kod depozita ročnosti do pet godina (za 33,8 miliona KM ili 1,2%) i kod depozita ročnosti preko pet godina (za 14,4 miliona KM ili 18,9%). Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospijeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (96,9%).

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih sredstava, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim kreiraju i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeća stavki finansijske imovine i obaveza prema vremenskoj skali, kreiranoj na vremenski horizont od 180 dana. Iako je stupanjem na snagu obaveze banaka da kontinuirano održavaju minimalni NSFR, ukinuta obaveza ispunjavanja ročne usklađenosti preostalih rokova do ugovorenih dospijeća instrumenata finansijske imovine i finansijskih obaveza, potrebno je da banke kontinuirano kontrolišu ročnu usklađenost između izvora i plasmana, obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja.

U tabeli 39 daje se pregled ročne usklađenosti finansijske imovine i obaveza do 180 dana:

- 000 KM -

Tabela 39: Ročna usklađenost finansijske imovine i finansijskih obaveza do 180 dana						
R. br.	O p i s	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	Indeks	
1	2	Iznos	Iznos	Iznos	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
I 1-30 dana						
1.	Iznos finansijske imovine	11.876.368	12.036.634	12.177.132	101	101
2.	Iznos finansijskih obaveza	15.288.271	16.950.559	17.802.578	111	105
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-3.411.903	-4.913.925	-5.625.446	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	77,7%	71,0%	68,4%		
b)	Propisani minimum %	65,0%	65,0%			
Više (+) ili manje (-) = a - b		12,7%	6,0%			
II 1-90 dana						
1.	Iznos finansijske imovine	13.050.584	13.303.221	13.351.514	102	100
2.	Iznos finansijskih obaveza	16.112.291	17.663.350	18.367.310	110	104
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-3.061.707	-4.360.129	-5.015.796	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	81,0%	75,3%	72,7%		
b)	Propisani minimum %	60,0%	60,0%			
Više (+) ili manje (-) = a - b		21,0%	15,3%			
III 1-180 dana						
1.	Iznos finansijske imovine	14.327.268	14.669.888	14.802.877	102	101
2.	Iznos finansijskih obaveza	16.976.401	18.494.275	19.079.857	109	103
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-2.649.133	-3.824.387	-4.276.980	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	84,4%	79,3%	77,6%		
b)	Propisani minimum %	55,0%	55,0%			
Više (+) ili manje (-) = a - b		29,4%	24,3%			

Na dan 30.06.2023. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obaveza.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti prikazan je u tabeli 40:

- % -

Tabela 40: Pokazatelji likvidnosti				
R. br.	Pokazatelj	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.
1	2	3	4	5
1.	Likvidna sredstva ¹⁴ /neto aktiva	31,9	32,1	31,6
2.	Likvidna sredstva/kratkoročne fin. obaveze	44,6	43,5	42,7
3.	Kratkoročne fin. obaveze/ukupne fin. obaveze	82,3	84,6	85,1
4.	Kredit/depoziti i uzeti krediti	72,3	71,9	72,5
5.	Kredit/depoziti, uzeti krediti i subord. dugovi ¹⁵	71,8	71,0	71,7

U odnosu na kraj 2022. godine, smanjeno je učešće likvidnih sredstava u neto aktivi i odnos likvidnih sredstava i kratkoročnih finansijskih obaveza, dok je odnos kratkoročnih finansijskih obaveza i ukupnih finansijskih obaveza povećan. Pokazatelji „kredit/depoziti i uzeti krediti“ i „kredit/depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi“ bilježe povećanje, ali su u zoni zadovoljavajućeg nivoa.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH na kraju prvog polugodišta 2023. godine zadovoljavajuća.

2.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke. Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke.

Prema stanju na dan 30.06.2023. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznose 4,8 milijardi KM, sa učešćem od 17% (na kraju 2022. godine 4,2 milijarde KM ili 15,5%). Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 7,7 milijardi KM ili 27,5% (na kraju 2022. godine 7,8 milijardi KM, uz učešće od 28,5%).

U tabeli 41 daje se struktura aktive i obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajnije valute i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

¹⁴ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite

¹⁵ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj

- milioni KM -

Tabela 41: Devizna pozicija (EUR i ukupno)

R. br.	O p i s	31.12.2022.				30.06.2023.				Indeks	
		EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(7/3)	(9/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I Imovina u bilansu stanja											
1.	Gotovina i got. ekvivalenti	1.145	13,0	1.787	18,5	2.041	22,6	2.747	28,0	178	154
2.	Kreditni	677	7,7	679	7,0	655	7,3	655	6,7	97	96
3.	Kreditni sa val. kl.	5.332	60,4	5.333	55,2	4.927	54,7	4.927	50,2	92	92
4.	Ostalo	1.548	17,5	1.742	18,0	1.264	14,0	1.360	13,8	82	78
5.	Ostala fin. imov. sa val. klauz.	126	1,4	126	1,3	126	1,4	126	1,3	100	100
Ukupno I (1+2+3+4+5)		8.828	100	9.667	100	9.013	100	9.815	100	102	102
II Obaveze u bilansu stanja											
6.	Depoziti	6.075	72,2	6.886	74,6	6.090	71,6	6.890	73,9	100	100
7.	Uzeti krediti	520	6,2	520	5,6	475	5,6	475	5,1	91	91
8.	Dep. i kred. s val. klauzulom	1.473	17,5	1.473	16,0	1.630	19,2	1.630	17,5	111	111
9.	Ostalo	344	4,1	354	3,8	308	3,6	326	3,5	90	92
Ukupno II (6+7+8+9)		8.412	100	9.233	100	8.503	100	9.321	100	101	101
III Vanbilansna pozicija neto (+) ili (-)											
10.	Imovina	9		9		0		20		0	222
11.	Pasiva	354		372		412		413		116	111
Duga (iznos)		71		71		98		101		138	142
%		2,4%		2,4%		3,2%		3,3%			
Kratka (iznos)											
%											
Dozvoljena		40,0%		40,0%		40%		40%			
Manja od dozvoljene		37,6%		37,6%		36,8%		36,7%			

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i bankarskog sektora FX riziku na dan 30.06.2023. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Na nivou sektora iskazana je duga devizna pozicija od 3,3% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 36,7 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR iznosila je 3,2%, što je za 36,8 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke aktive bile veće od obaveza (duga pozicija).

Ako se analizira struktura stranih valuta, u aktivi¹⁶ je dominantno učešće EUR-a od 83,2% (31.12.2022. godine 80,1%), uz povećanje nominalnog iznosa za 590,7 miliona KM ili 17,5% u odnosu na kraj 2022. godine. Učešće EUR-a u obavezama je 89,4% (31.12.2022. godine 89,4%) i u odnosu na kraj 2022. godine smanjeno je za 66,1 milion KM ili 1%. Osnovica za izračun učešća EUR-a u aktivi i obavezama ne uključuje stavke sa valutnom klauzulom.

2.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa. Promjene kamatnih stopa koje generišu ovaj rizik obično se javljaju kao posljedica neusklađenosti u rokovima dospelja, promjena kamatnih stopa na pozicije aktive i pasive ili vanbilansne kratke ili duge pozicije.

¹⁶ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke - dio aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Stavke bilansne aktive i vanbilansa se iskazuje po neto principu, odnosno umanjuju se za iznos ECL-a

FBA je Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi propisala minimalne standarde za uspostavu sistema upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, način izračuna promjene ekonomske vrijednosti koja proizilazi iz pozicija bankarske knjige, te izvještavanje FBA na kvartalnom nivou. Banka je dužna da uspostavi sveobuhvatan i efikasan sistem upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi koji je srazmjeran vrsti, obimu i složenosti poslova banke, kao i njenim rizičnim profilom. Za potrebe izvještavanja FBA o izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, banka je dužna koristiti se jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok od 200 baznih poena na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno, obuhvatajući sve pozicije bankarske knjige koje su osjetljive na promjene kamatnih stopa.

Iz tabele 42 može se vidjeti valutna struktura promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala na nivou bankarskog sektora FBiH:

- 000 KM -

Tabela 42: Ukupna ponderisana pozicija bankarske knjige							
R. br.	Opis	31.12.2021.	31.12.2022.	30.06.2023.	Indeks		
1	2	3	4	5	(4/3)	(5/4)	
1.	Neto ponderisana pozicija - KM	78.394	162.878	222.066	208	136	
2.	Neto ponderisana pozicija - EUR	26.564	44.378	36.935	167	83	
3.	Neto ponderisana pozicija - USD	339	329	-217	97	-66	
4.	Neto ponderisana pozicija - ostalo	-3.804	-6.633	-8.268	174	125	
5.	Promjena ekon. vrijed. (1+2+3+4)	101.493	200.952	250.516	198	125	
6.	Regulatorni kapital	2.852.902	2.926.563	3.040.127	103	104	
7.	Promjena ekonomske vrijednosti/regulatorni kapital	3,6%	6,9%	8,2%			

Stopa promjene ekonomske vrijednosti pozicija bankarske knjige i regulatornog kapitala na dan 30.06.2023. godine iznosi 8,2%, što je u okviru propisanog ograničenja i veća je za 1,3 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine.

2.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

FBA će, u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- provođenju SREP-a za banke prema dinamici utvrđenoj Odlukom o postupku supervizorskog pregleda i procjene banke¹⁵ i usvojenom SREP metodologijom, te kontinuiranom praćenju SREP indikatora za sve banke;
- praćenju rizičnog profila i kapitalne pozicije svih banaka, uključujući ispunjenje kapitalnih zahtjeva kao rezultat SREP procjene;

POVEZNICA 15

- provođenju supervizorske procjene ICAAP-a i ILAAP-a, kao i planova oporavka za sve banke;
- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i održivosti dugoročnih izvora finansiranja banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama postupanja banaka u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- kontrolama primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i ocjenu internih modela za procjenu parametara kreditnog rizika;
- praćenju realizacije strategija postupanja sa nekvalitetnim izloženostima i godišnjih operativnih planova za banke kod kojih je udio NPL-a u ukupnim kreditima veći od 5%;
- praćenju promjena kamatnih stopa i utjecaja na bankarski sektor, te poduzimanje aktivnosti na ublažavanju efekata i praćenje primjene Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa od strane banaka, kroz posredan i neposredan nadzor;
- provođenje testiranja otpornosti banaka na stres u skladu sa utvrđenom dvogodišnjom dinamikom provođenja, a sve sa ciljem praćenja poslovanja svake banke, ocjenjivanja rizika i blagovremenog poduzimanja odgovarajućih mjera;
- nastavku kontinuirane saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, sa ciljem efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te saradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i sa međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga;
- aktivnosti vezane za ESG rizike;
- [daljnje aktivnosti na usklađivanju sa CRR 2¹⁶ i CRD V¹⁷](#) i
- nastavku saradnje sa UBBiH sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke i zahtjevima tržišta.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije preporuka posljednje FSAP misije - projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, te imajući u vidu aktuelne makroekonomske poremećaje, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- oprezno i odgovorno upravljanje rizicima, u skladu sa važećim računovodstvenim i regulatornim okvirom, domaćim i međunarodnim standardima dobre prakse;
- podršku privredi i stimuliranju kreditnog rasta kroz kontinuirano finansiranje klijenata i održive kreditne aranžmane;
- analiziranje, mjerenje, planiranje aktivnosti za umanjene kamatno induciranog kreditnog rizika;

POVEZNICA 16

POVEZNICA 17

- dodatno jačanje sistema internih kontrola u svim oblastima poslovanja u skladu sa [Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci](#)¹⁸;
- usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- ažuriranje planova oporavka sa posebnom pažnjom u ključnim segmentima: proces eskalacije, pokazatelji i opcije oporavka;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa regulatornim zahtjevima;
- planiranje ispunjenja MREL zahtjeva za banke koje imaju tu obavezu;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- dodatno praćenje pojačanih rizika koji su vezani za sigurnost informacionih sistema i primjene novih tehnologija, a naročito sa stanovišta poslovanja klijenata;
- razumno utvrđivanje naknada bankarskih usluga zasnovanih na stvarnim troškovima, uvažavajući naglašene potrebe finansijske inkluzije i prilagođavanja potrebama korisnika finansijskih usluga, te razvoj proizvoda koji su prilagođeni socijalno osjetljivim kategorijama stanovništva;
- pojačano praćenje rizika i efekata koji se prenose sa tržišta izvan BiH, a koji potencijalno mogu pojačati utjecaj kreditnog rizika i ostalih rizika i
- procjenu efekata makroekonomskih poremećaja i drugih utjecaja koji bi mogli imati nagle udare na operativnu sposobnost i likvidnost.

POVEZNICA 18

SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

MIKROKREDITNI SEKTOR
60

LIZING SEKTOR
70

FAKTORING POSLOVI
79

3. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

3.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

3.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

3.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 30.06.2023. godine, dozvolu za rad FBA ima 14 MKO koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga deset MKF (neprofitne organizacije) i četiri MKD (profitne organizacije), što je za jednu MKO više u odnosu na 31.12.2022. godine.

Sa 30.06.2023. godine, MKO sa sjedištem u FBiH posluju putem 361 organizacionog dijela, dok šest MKO koje imaju sjedište u RS-u posluje u FBiH putem 67 organizacionih dijelova.

U Prilogu 7. dati su osnovni podaci o MKF i MKD, koji sa 30.06.2023. godine imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja.

3.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica koji su registrovani osnivači MKF, ali bez prava vlasništva nad kapitalom. Od četiri MKD, dva MKD su u 100%-tnom vlasništvu dvije MKF, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno MKD u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

3.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikrokreditnom sektoru u FBiH sa 30.06.2023. godine ukupno je zaposleno 1.418 radnika, što je za šest radnika više u odnosu na stanje sa 31.12.2022. godine (tabela 43). Od ukupnog broja zaposlenih u mikrokreditnom sektoru u FBiH, u MKF je zaposleno 1.212 radnika ili 85,5%, a u MKD 206 radnika ili 14,5%.

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	718	50,8	719	50,7	100
2.	Viša stručna sprema - VŠS	118	8,4	117	8,3	99
3.	Srednja stručna sprema - SSS	566	40,1	570	40,2	101
4.	Ostali	10	0,7	12	0,8	120
Ukupno		1.412	100	1.418	100	100

Na osnovu podataka o efikasnosti osoblja na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine, aktiva po zaposlenom u MKO iznosi 535,3 hiljade KM, što je za 3,7% više u odnosu na 31.12.2022. godine.

3.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

3.1.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine iznosi 759 miliona KM i za 30,1 milion KM ili 4,1% je veća u odnosu na stanje sa 31.12.2022. godine. Stopa rasta aktive MKF je 3,8%, dok je stopa rasta aktive MKD 5,2%.

U prilogima 8. i 9. dat je zbirni prikaz bilansa stanja MKF i MKD, dok je u Prilogu 10. dat pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO prema izvještajnim podacima na dan 30.06.2023. godine.

Zbirni bilans stanja mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine i usporednim podacima sa 31.12.2022. godine prikazan je u tabeli 44:

- 000 KM -

Tabela 44: Bilans stanja mikrokreditnog sektora										
R. br.	Opis	31.12.2022.				30.06.2023.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	43.803	10.602	54.405	7,5	34.564	12.238	46.802	6,2	86
2.	Plasmani bankama	182	0	182	0,0	186	0	186	0,0	102
3.	Mikrokrediti, bruto	440.182	165.440	605.622	83,1	464.152	171.993	636.145	83,8	105
4.	RKG	2.954	4.213	7.167	1,0	3.340	3.395	6.735	0,9	94
5.	Neto mikrokrediti	437.228	161.227	598.455	82,1	460.812	168.598	629.410	82,9	105
6.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	24.706	5.026	29.732	4,1	24.142	5.354	29.496	3,9	99
7.	Dugoročne investicije	34.388	0	34.388	4,7	43.888	0	43.888	5,8	128
8.	Ostala aktiva	10.250	1.498	11.748	1,6	7.739	1.462	9.201	1,2	78
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
Ukupno aktiva		550.557	178.353	728.910	100	571.331	187.652	758.983	100	104
PASIVA										
10.	Obav. po uzetim kred.	228.663	109.602	338.265	46,4	231.493	119.697	351.190	46,3	104
11.	Ostale obaveze	26.719	10.805	37.524	5,2	26.479	8.650	35.129	4,6	94
12.	Kapital	295.175	57.946	353.121	48,4	313.359	59.305	372.664	49,1	106
Ukupno pasiva		550.557	178.353	728.910	100	571.331	187.652	758.983	100	104
13.	Vanbilansna evidencija	181.648	36.139	217.787		177.931	45.970	223.901		103

U strukturi aktive i pasive mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.06.2023. godine, u odnosu na kraj prethodne godine, bilansne stavke koje su zabilježile rast su: plasmani bankama (2,2%), bruto mikrokrediti (5%), neto mikrokrediti (5,2%), dugoročne investicije (27,6%), obaveze po uzetim kreditima (3,8%) i kapital (5,5%). Bilansne stavke koje su zabilježile smanjenje su: novčana sredstva (14%), RKG (6%), materijalna i nematerijalna imovina (0,8%), ostala aktiva (21,7%) i ostale obaveze (6,4%).

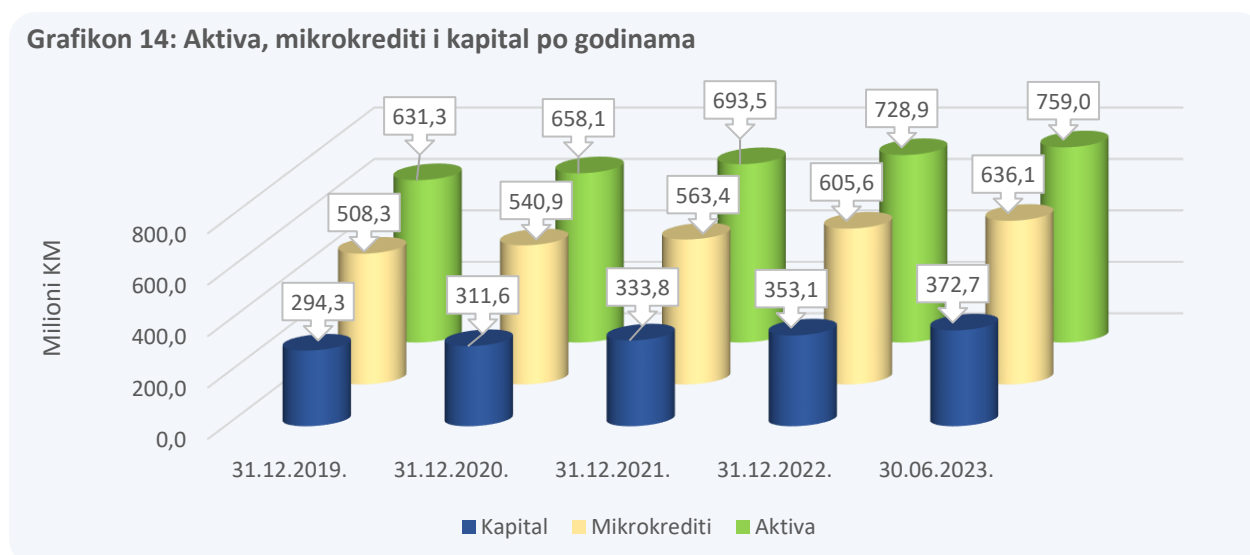
Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine iznosi 4,15%, što je u okviru propisanog standarda poslovanja.

Neto mikrokreditni portfolio sa učešćem od 82,9% u ukupnoj aktivni mikrokreditnog sektora, iznosi 629,4 miliona KM, te je zabilježio rast u apsolutnom iznosu od 31 milion KM ili 5,2%, od čega su neto mikrokrediti u MKF porasli za iznos od 23,6 miliona KM, odnosno 5,4%, a neto krediti u MKD za iznos od 7,4 miliona KM, odnosno 4,6% u odnosu na 31.12.2022. godine. U posmatranom periodu, RKG na ukupan mikrokreditni portfolio manje su za 0,4 miliona KM ili 6%. RKG kod MKF

povećane su za 0,4 miliona KM ili 13,1%, dok su kod MKD smanjene za iznos od 0,8 miliona KM, sa stopom pada od 19,4%.

Ukupna vanbilansna evidencija sa 30.06.2023. godine iznosi 223,9 miliona KM i u odnosu na 31.12.2022. godine veća je za 6,1 milion KM ili 2,8%, pri čemu je kod MKF smanjena za 3,7 miliona KM ili 2,1%, dok je kod MKD povećana za 9,8 miliona KM ili 27,2%. Najveće povećanje vanbilansne evidencije (22%) zabilježeno je kod jednog MKD koje ima 64,1% učešća u ovoj stavci, kod kojeg su otpisani krediti, kao dominantna stavka vanbilansne evidencije povećani za 24,1% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnog iznosa vanbilansne evidencije, na otpisane kredite (u koje su uključeni glavnica i redovna kamata, te zatezna kamata i sudski troškovi) odnosi se 149,5 miliona KM ili 66,8% vanbilansa, koji su za 0,8 miliona KM ili 0,5% veći u odnosu na kraj 2022. godine. Ukupan broj otpisanih mikrokreditnih partija sa 30.06.2023. godine je 36.822, što u odnosu na 31.12.2022. godine predstavlja smanjenje za ukupno 61 mikrokreditnu partiju (0,2%), kao neto efekat novih otpisa, izvršenih trajnih otpisa i u potpunosti naplaćenih mikrokredita.

U grafikonu 14 prikazane su najveće bilansne stavke aktive i pasive po godinama.

3.1.2.2. Kapital i obaveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine odnose se na: kapital koji iznosi 372,7 miliona KM i čini 49,1% ukupne pasive i obaveze po uzetim kreditima koje iznose 351,2 miliona KM ili 46,3% ukupne pasive. Preostali iznos od 35,1 milion KM ili 4,6% ukupne pasive odnosi se na ostale obaveze koje su u poređenju sa 31.12.2022. godine smanjene za iznos od 2,4 miliona KM ili 6,4%.

U odnosu na kraj prethodne godine, ukupno povećanje kapitala na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine iznosilo je 19,5 miliona KM ili 5,5%, od čega je u posmatranom periodu, kapital MKF povećan za 18,2 miliona KM ili 6,2%, a kapital MKD za iznos od 1,4 miliona KM ili 2,3%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u tabeli 45:

- 000 KM -

Tabela 45: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2022.				30.06.2023.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Donirani kapital	48.098	0	48.098	13,6	48.098	0	48.098	12,9	100
2.	Osnovni kapital	3.696	34.177	37.873	10,7	3.696	44.177	47.873	12,8	126
3.	Višak/manjak prih. nad rash.	242.416	0	242.416	68,7	260.661	0	260.661	69,9	108
4.	Emisiona ažia	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
5.	Neraspor. dobit	0	10.191	10.191	2,9	0	233	233	0,1	2
6.	Zakonske rezerve	0	5.569	5.569	1,6	0	6.586	6.586	1,8	118
7.	Ostale rezerve	965	8.009	8.974	2,5	904	8.309	9.213	2,5	103
	Ukupno kapital	295.175	57.946	353.121	100	313.359	59.305	372.664	100	106

Ukupan kapital MKF iznosi 313,4 miliona KM ili 84,1% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 260,7 miliona KM i čini 83,2% ukupnog kapitala MKF koji je veći za 18,2 miliona KM ili 7,5% i donirani kapital koji iznosi 48,1 milion KM ili 15,3% i isti se nije mijenjao u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF odnosi 64,5%, a samo na jednu MKF 39,1% ukupnog iznosa donacija za kreditni fond. Pet najvećih pojedinačnih donatora u MKF u FBiH učestvuju sa 69,1% (33,2 miliona KM), pri čemu najveći donator samo jedne MKF ima učešće u iznosu od 10,1 milion KM ili 21% u ukupnom doniranom kapitalu. Preostale stavke kapitala MKF odnose se na osnovni kapital MKF i ostale rezerve u ukupnom iznosu od 4,6 miliona KM ili 1,5%.

Ukupan kapital MKD iznosi 59,3 miliona KM, što čini 15,9% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog dominantna stavka sa učešćem od 74,5% je osnovni kapital u iznosu od 44,2 miliona KM. Neraspoređena dobit iznosi 0,2 miliona KM ili 0,4%, te je zabilježeno značajno smanjenje ove bilansne pozicije za 10 miliona KM ili 97,7%, usljed smanjenja ove pozicije za 49% kod jednog MKD i činjenice da je novoosnovano MKD koje je počelo s radom u izvještajnoj godini, sa 30.06.2023. godine zabilježilo gubitak. Preostalih 14,9 miliona KM ili 25,1% kapitala MKD odnosi na zakonske i ostale rezerve.

Posmatrajući pokazatelj stope kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji sa 30.06.2023. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 42,76%, može se konstatovati da je isti u skladu sa propisanim ograničenjem.

Ročna struktura obaveza po uzetim kreditima prikazana je u tabeli 46:

- 000 KM -

Tabela 46: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2022.				30.06.2023.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Obav. po uzetim kratk. kred.	12.292	7.856	20.148	5,9	12.738	4.200	16.938	4,8	84
2.	Obav. po uzetim dug. kred.	215.159	100.616	315.775	93,4	217.551	114.321	331.872	94,5	105
3.	Obaveze po dosp. kamatama	1.212	1.130	2.342	0,7	1.204	1.176	2.380	0,7	102
	Ukupno	228.663	109.602	338.265	100	231.493	119.697	351.190	100	104

U odnosu na 31.12.2022. godine, obaveze po uzetim kreditima povećane su za iznos od 12,9 miliona KM ili 3,8%. Stopa rasta kreditnih obaveza MKF je 1,2%, dok je stopa rasta kod MKD 9,2%. U strukturi ukupnih obaveza po uzetim kreditima sa 30.06.2023. godine, kreditne obaveze MKF čine 65,9%, a MKD 34,1%. U pogledu ročne strukture obaveza po uzetim kreditima, u odnosu na

31.12.2022. godine, kratkoročne obaveze su smanjene za 15,9%, dok su dugoročne obaveze povećane za 5,1%. Obaveze po dospjelim kamatama povećane su za 1,6%. Dva najveća kreditora mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine su EFSE, Luksemburg - 23,2 miliona KM i KfW, Njemačka - 18,2 miliona KM.

3.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Mikrokreditni portfolio iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilansnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine učestvuje sa 83,8% ukupne aktive mikrokreditnog sektora i iznosi 636,1 milion KM. Ukoliko se isti umanji za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 6,7 miliona KM, neto mikrokreditni portfolio iznosi 629,4 miliona KM i čini 82,9% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH (tabela 47). U poređenju sa 31.12.2022. godine bruto mikrokreditni portfolio je povećan za iznos od 30,5 miliona KM ili 5%, a neto mikrokreditni portfolio za iznos od 31 milion KM ili 5,2%. U istom periodu nivo RKG je smanjen za 0,4 miliona KM ili 6%.

U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfolija sa 30.06.2023. godine, neto mikrokrediti MKF iznose 460,8 miliona KM i čine 73,2% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 168,6 miliona KM ili 26,8% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.			30.06.2023.			Indeks (8/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9
1.	Mikrokrediti (bruto)	440.182	165.440	605.622	464.152	171.993	636.145	105
2.	RKG	2.954	4.213	7.167	3.340	3.395	6.735	94
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	437.228	161.227	598.455	460.812	168.598	629.410	105

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija (umanjenog za odgođeni prihod po osnovu naknada) na dan 30.06.2023. godine prikazani su u tabeli 48:

- 000 KM -

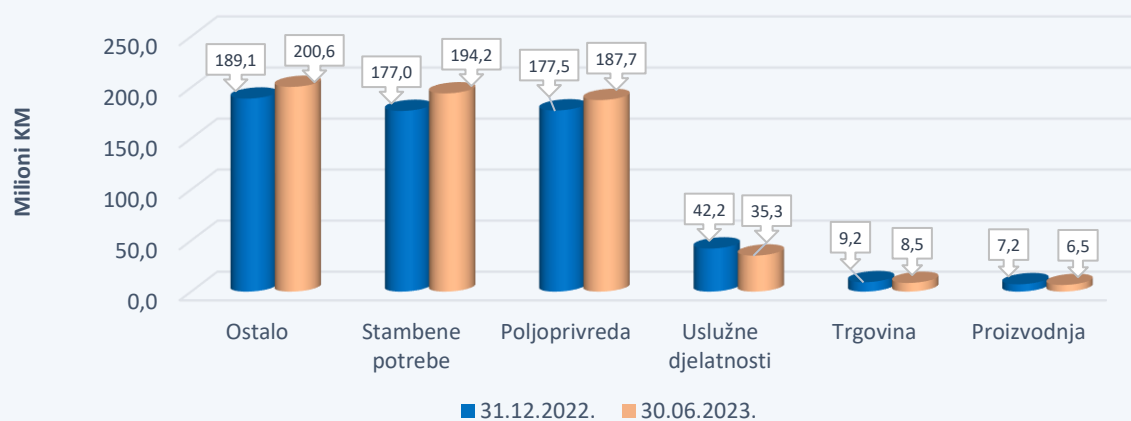
R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=3+4+5	7
1.	Pravnim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	432	10.080	73	10.585	56,0
b)	Trgovina	170	3.339	10	3.519	18,6
c)	Poljoprivreda	38	1.376	0	1.414	7,5
d)	Proizvodnja	86	3.123	14	3.223	17,1
e)	Ostalo	73	81	1	155	0,8
	Ukupno 1	799	17.999	98	18.896	100
2.	Fizičkim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	375	24.172	136	24.683	4,0
b)	Trgovina	196	4.714	30	4.940	0,8
c)	Poljoprivreda	5.950	179.861	471	186.282	30,4
d)	Proizvodnja	75	3.195	18	3.288	0,5
e)	Stambene potrebe	3.099	190.763	388	194.250	31,6
f)	Ostalo	14.260	185.479	760	200.499	32,7
	Ukupno 2	23.955	588.184	1.803	613.942	100
	Ukupno (1+2)	24.754	606.183	1.901	632.838	-

U ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija sa 30.06.2023. godine, najveće učešće imaju dugoročni mikrokrediti sa 95,8%, kratkoročni mikrokrediti učestvuju sa 3,9% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,3%.

Posmatrajući sektorsku strukturu, dominantno je učešće mikrokredita odobrenih fizičkim licima u visini od 97%, a preostalih 3% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim licima. U okviru mikrokreditnog portfolija fizičkih lica, najveće je učešće mikrokredita odobrenih za ostale sektore 32,7%, te za stambene potrebe koje je iznosilo 31,6%. Prema visini učešća slijede mikrokrediti odobreni za poljoprivredu sa 30,4% i uslužne djelatnosti sa 4%. Učešće mikrokredita za trgovinu je 0,8%, a za proizvodnju 0,5%. U strukturi mikrokredita odobrenih pravnim licima, dominantno je učešće mikrokredita za uslužne djelatnosti sa 56%.

U grafikonu 15 prikazana je sektorska struktura mikrokredita sa usporednim pregledom u odnosu na kraj prethodne godine.

Grafikon 15: Sektorska struktura mikrokredita (usporedni pregled)

U tabeli 49 daje se pregled potraživanja sa pripadajućim rezervisanjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknjižena iz bilansa stanja, na dan 30.06.2023. godine:

- 000 KM -

Tabela 49: RKG

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerv.	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata Stopa rezer.	Iznos kamate	Iznos ost. stavki aktive	Po mikrokr. 9=4x3	Rezervisanja Po dosp. kam. 10=7x6	Po ost. stav. aktive 11=8x3	Više izdv. rezerve 12	Ukupna rezervisanja 13=9+10+11+12
1.	0	0%	618.180	97,7	0%	256	436	0	0	0	187	187
2.	1-15	2%	4.247	0,7	2%	78	0	85	2	0	15	102
3.	16-30	15%	3.655	0,6	100%	68	0	548	68	0	38	654
4.	31-60	50%	2.172	0,3	100%	75	0	1.086	75	0	37	1.198
5.	61-90	80%	1.400	0,2	100%	61	0	1.120	61	0	26	1.207
6.	91-180	100%	3.184	0,5	100%	203	0	3.184	203	0	0	3.387
	Ukupno		632.838	100		741	436	6.023	409	0	303	6.735
7.	preko 180	Otpis	2.442	-		179	-	-	-	-	-	-

U mikrokreditnom portfoliju na nivou sektora, 97,7% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 2,3% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 1,3% mikrokredita, a na kašnjenja u otplati od 31 do 180 dana 1% mikrokredita. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,7 miliona KM), kašnjenja u plaćanju do 30 dana čine 19,7%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine 45,7%. Ukupan iznos rezervisanja po osnovu mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive sa 30.06.2023. godine je 6,7 miliona KM, a najveću stavku čine rezervisanja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 3,4 miliona KM i čine 50,3% ukupnog iznosa rezervisanja. Omjer RKG sa 30.06.2023. godine iznosi

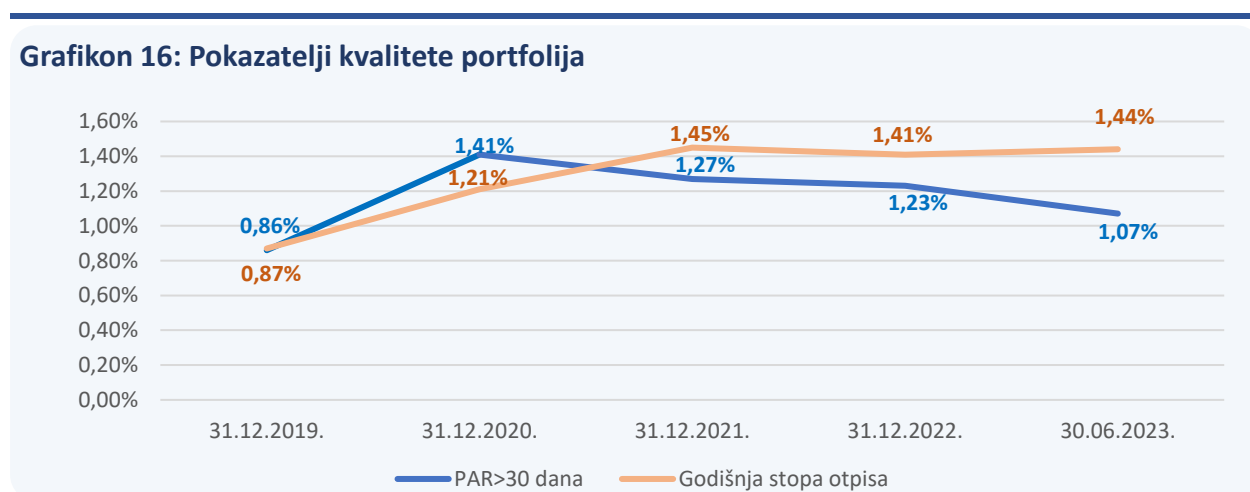
0,95%, što u poređenju sa istim omjerom 31.12.2022. godine, kada je iznosio 1,05%, predstavlja smanjenje za 0,1 procentni poen.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfolija

Pokazatelj portfolija u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 30.06.2023. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 1,07% i smanjen je za 0,16 procentnih poena u odnosu na 31.12.2022. godine. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfolija na nivou sektora je u okviru propisanog standarda.

Na nivou mikrokreditnog sektora, godišnja stopa otpisa mikrokredita sa 30.06.2023. godine iznosi 1,44%, što je u okviru propisanog standarda, a ista je povećana za 0,03 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine.

U grafikonu 16 prikazani su pokazatelji kvalitete portfolija sa usporednim pregledom po godinama.

Ponderisane NKS i EKS na mikrokredite

U periodu od 01.01. do 30.06.2023. godine, MKO sa sjedištem u FBiH zaključile su ukupno 70.399 ugovora, te isplatile 298,7 miliona KM mikrokredita, što je za 1.998 ugovora ili 2,8% manje u odnosu na isti period prethodne godine, odnosno u vrijednosti isplata za 27,3 miliona KM ili 10,1% više isplata u odnosu na posmatrani period. Kod MKO sa sjedištem u FBiH, prosječna ponderisana NKS na ukupne mikrokredite je iznosila 19,02%, a EKS 22,59%, pri čemu je NKS na kratkoročne mikrokredite iznosila 20,89%, a na dugoročne 18,83%, te EKS na kratkoročne mikrokredite 27,95%, odnosno 22,06% na dugoročne mikrokredite. Prosječna ponderisana EKS na ukupne mikrokredite koje su isplatile MKO sa sjedištem u FBiH u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine, bilježi smanjenje za 0,54 procentna poena u odnosu na isti period 2022. godine, pri čemu je prosječna ponderisana EKS na kratkoročne mikrokredite zabilježila pad za 0,8 procentnih poena, dok je na dugoročne mikrokredite zabilježila pad za 0,41 procentni poen.

U Prilogu 11. daje se pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS, prema ročnosti i namjeni, za mikrokredite koje su u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine isplatile MKO sa sjedištem u FBiH.

U Prilogu 11a. daje se usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na isplaćene mikrokredite (kratkoročne, dugoročne i ukupne) u periodu 2019. - 2023. godina.

3.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.06.2023. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 19,2 miliona KM (tabela 50), što je za 12,1 milion KM više u odnosu na isti period 2022. godine. Na izvještajni datum, MKO su ukupno iskazale 21,2 miliona KM viška prihoda nad rashodima, odnosno dobiti i dva miliona KM manjka prihoda nad rashodima, odnosno gubitka.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.						01.01. - 30.06.2023.					
		Iznos			Broj MKO			Iznos			Broj MKO		
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Višak prihoda nad rashodima/Dobit	6.790	3.169	9.959	7	2	9	18.302	2.938	21.240	7	2	9
2.	Manjak prihoda nad rashodima/Gubitak	303	2.517	2.820	3	1	4	117	1.880	1.997	3	2	5
	Ukupno	6.487	652	7.139	10	3	13	18.185	1.058	19.243	10	4	14

MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u iznosu od 18,2 miliona KM, koji je za 11,7 miliona KM veći u odnosu na isti period prethodne godine, dok su MKD iskazala neto dobit u iznosu od jedan milion KM koja je veća za 0,4 miliona KM. Iskazani ukupni višak prihoda nad rashodima MKF iznosio je 18,3 miliona KM (sedam MKF), a manjak prihoda nad rashodima su iskazale tri MKF u iznosu od 0,1 milion KM. Dobit su iskazala dva MKD u iznosu od 2,9 miliona KM, dok su dva MKD iskazala gubitak u iznosu od 1,9 miliona KM. U prilogima 12. i 13. dati su zbirni bilanci uspjeha za MKF i MKD.

Ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine iznose 75,5 miliona KM i isti su veći za 13,6 miliona KM ili 22% u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 51).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.06.2022.				01.01. - 30.06.2023.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Prihod od kamata i slični prihodi									
1.1.	Kamata na kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	1	1	2	0,0	0	1	1	0,0	50
1.2.	Kamate na plasmane bankama	9	0	9	0,0	0	0	0	0,0	0
1.3.	Kamate na kredite	37.421	15.470	52.891	85,4	41.826	14.148	55.974	74,1	106
1.4.	Naknade za obradu kredita	2.454	797	3.251	5,2	2.849	627	3.476	4,6	107
1.5.	Naknade za prijev. otplatu kredita	287	142	429	0,7	351	120	471	0,6	110
1.6.	Ostali prihodi od kamata i sl. prihodi	547	130	677	1,1	542	59	601	0,8	89
	Ukupno	40.719	16.540	57.259	92,4	45.568	14.955	60.523	80,1	106
2.	Operativni prihodi									
2.1.	Naknade za izvršene usluge	113	0	113	0,2	116	0	116	0,2	103
2.2.	Prihod od naplaćenih otpisanih potraž.	3.413	375	3.788	6,1	3.415	527	3.942	5,2	104
2.3.	Ostali operativni prihodi	7	8	15	0,0	4	4	8	0,0	53
	Ukupno	3.533	383	3.916	6,3	3.535	531	4.066	5,4	104
3.	Ostali poslovni prihodi	666	103	769	1,3	10.707	253	10.960	14,5	1.425
	Ukupni prihodi (1+2+3)	44.918	17.026	61.944	100	59.810	15.739	75.549	100	122

U strukturi ukupnih prihoda MKO, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 80,1%, operativni prihodi sa 5,4%, a ostali poslovni prihodi sa 14,5%. U odnosu na isti period prethodne

godine, prihodi od kamata i slični prihodi, zabilježili su porast od 3,3 miliona KM ili 5,7%. Prihodi od kamata na kredite, kao najznačajnija stavka prihoda od kamata i sličnih prihoda porasli su za 3,1 milion KM ili 5,8%.

Operativni prihodi MKO u posmatranom periodu zabilježili su porast od 0,2 miliona KM ili 3,8%, pri čemu su prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja, kao dominantna stavka, povećani za 0,2 miliona KM ili 4,1%. Ostali poslovni prihodi zabilježili su značajan porast u iznosu od 10,2 miliona KM, obzirom da je jedna MKF u izvještajnom periodu na poziciji prihoda od dividendi i učešća (ulaganja) iskazala vrijednost u iznosu od deset miliona KM.

Ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.06.2023. godine iznose 56,3 miliona KM i isti su veći za 1,5 miliona KM ili 2,7% u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 52).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.06.2022.				01.01. - 30.06.2023.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Rashodi od kamata i slični rashodi									
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	3.109	2.233	5.342	9,8	3.954	2.204	6.158	10,9	115
1.2.	Naknade za primljene kredite	343	285	628	1,1	335	240	575	1,0	92
1.3.	Naknade za prijev. otplatu kredita	0	0	0	0,0	19	0	19	0,0	-
1.4.	Ostali rashodi po kamatama i sl. rashodi	218	1.100	1.318	2,4	201	105	306	0,6	23
	Ukupno	3.670	3.618	7.288	13,3	4.509	2.549	7.058	12,5	97
2.	Operativni rashodi									
2.1.	Troškovi plata i doprinosa	19.707	5.011	24.718	45,1	21.472	5.211	26.683	47,4	108
2.2.	Troškovi amortizacije	2.265	722	2.987	5,5	2.387	649	3.036	5,4	102
2.3.	Materijalni troškovi	1.129	301	1.430	2,6	1.188	267	1.455	2,6	102
2.4.	Troškovi usluga	6.944	3.143	10.087	18,4	7.550	2.731	10.281	18,2	102
2.5.	Ostali operativni troškovi	1.327	309	1.636	3,0	1.438	640	2.078	3,7	127
	Ukupno	31.372	9.486	40.858	74,6	34.035	9.498	43.533	77,3	107
3.	Ostali poslovni rashodi	411	125	536	1,0	260	127	387	0,7	72
4.	Troškovi rez. za kred. i dr. gubitke	2.377	2.793	5.170	9,4	2.137	2.180	4.317	7,7	84
5.	Porez na višak prih. nad rash./dobit	601	352	953	1,7	684	327	1.011	1,8	106
	Ukupni rashodi (1+2+3+4+5)	38.431	16.374	54.805	100	41.625	14.681	56.306	100	103

U strukturi ukupnih rashoda MKO, dominiraju operativni rashodi sa učešćem od 77,3%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 12,5%, te troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke sa 7,7%. Na ostale poslovne rashode i porez na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit odnosi se 2,5% ukupnih rashoda MKO.

Rashodi od kamata i slični rashodi manji su za 0,2 miliona KM ili 3,2% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su kamate na pozajmljena sredstva povećane za 15,3%. Naknade za primljene kredite smanjene su za 8,4%, a ostali rashodi po kamatama i slični rashodi za 76,8%, usljed značajnog smanjenja ove pozicije kod jednog MKD (pad od 95,4%).

Operativni rashodi MKF, kao dominantna stavka ukupnih rashoda, povećani su za 2,7 miliona KM ili 6,5%, pri čemu su troškovi plaća i doprinosa, kao najznačajnija stavka, porasli za dva miliona KM ili 7,9%. Troškovi usluga su povećani za 0,2 miliona KM ili 1,9%, dok su materijalni troškovi povećani za 25 hiljada KM ili 1,7%. Ostali operativni troškovi porasli su za 0,4 miliona KM, odnosno 27%, a troškovi amortizacije za 49 hiljada KM ili 1,6%.

Ostali poslovni rashodi smanjeni su za 149 hiljada KM ili 27,8%, a troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke za 0,9 miliona KM ili 16,5%. Troškovi poreza na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit su veći za 58 hiljada KM ili 6,1%.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.06.2023. godine iznosi 17,83%, što je u okviru propisanog pokazatelja.

Prema izvještajnim podacima na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine prilagođeni povrat na aktivu za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA), je negativan i iznosi -3,41%, usljed povećanja stope inflacije koja se koristi za prilagodbu troškova prilikom izračuna ovog pokazatelja. Navedeni pokazatelj nije u okviru propisanog standarda. Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda (umanjenih za naplatu otpisanih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda) i ukupnih rashoda, iznosi 136,63%.

3.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor mikrokreditnog sektora u FBiH nastaviti sa planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- praćenje usklađenosti poslovanja MKO sa regulatornim okvirom, u pogledu ostvarenja ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva, povećanju transparentnosti poslovanja i zaštite prava korisnika finansijskih usluga;
- pravovremeno i adekvatno poduzimanje aktivnosti u MKO u skladu sa izrečenim korektivnim mjerama na otklanjanju identifikovanih nepravilnosti i slabosti u poslovanju;
- praćenje makroekonomskih prilika i utjecaja na MKO sektor, kao i praćenje aktivnosti upravljačkih funkcija MKO na usklađivanju poslovanja sa propisanim parametrima primarno u kontekstu upravljanja i optimiziranja operativnih troškova, te ublažavanje negativnih efekata na krajnje korisnike kredita.

Nadležna upravljačka tijela MKO trebaju osigurati usklađenost poslovanja sa regulatornim okvirom i propisanim standardima, a posebno u pogledu:

- obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja radi poboljšanja materijalnog položaja korisnika, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva, polazeći od zakonom propisanih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu [Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga¹⁹](#), uključujući i usklađivanje politika kamatnih stopa na mikrokredite sa propisanim ciljevima mikrokreditiranja, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanja i unapređenja dobrih praksi upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sistema internih kontrola i neovisne funkcije interne revizije;

POVEZNICA 19

- optimiziranja resursa i primjene principa odgovornog mikrokreditiranja;
- usklađivanja, odnosno unapređenja pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- nastavka i unapređenja saradnje sa AMFI, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za MKO;
- redovnog, ažurnog i tačnog dostavljanja podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i unapređenja transparentnosti poslovanja.

MKO koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu održivosti poslovanja, mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila održivost radnih mjesta u MKO, što će biti predmet supervizorske pažnje sa ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenja zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja u FBiH.

3.2. LIZING SEKTOR

3.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH

3.2.1.1. Broj lizing društava i podružnica

Dozvolu FBA za obavljanje poslova lizinga na dan 30.06.2023. godine imaju četiri lizing društva u FBiH, te je u odnosu na kraj prethodne godine broj lizing društava isti. Četiri lizing društva imaju osnovanu po jednu podružnicu u RS-u.

U Prilogu 14. daju se osnovni podaci o lizing društvima koja sa 30.06.2023. godine čine lizing sektor u FBiH.

3.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva lizing društava u FBiH, prema podacima sa 30.06.2023. godine je sljedeća: dva lizing društva su u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno lizing društvo u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

3.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30.06.2023. godine u lizing sektoru u FBiH je zaposleno 102 radnika, što je za dva radnika više u odnosu na kraj prethodne godine (tabela 53).

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2022.		30.06.2023.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	77	77,0	72	70,6	94
2.	Viša stručna sprema – VŠS	2	2,0	1	1,0	50
3.	Srednja stručna sprema – SSS	16	16,0	23	22,5	144
4.	Ostali	5	5,0	6	5,9	120
	Ukupno	100	100	102	100	102

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva zasniva se na omjeru aktive i broja zaposlenih. Prema pokazateljima na dan 30.06.2023. godine na nivou lizinga sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 4,9 miliona KM aktive, što je za 0,5 miliona KM ili 11,2% više u odnosu na 31.12.2022. godine.

3.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

3.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2023. godine iznosi 495,7 miliona KM i veća je za 58,7 miliona KM ili 13,4% u odnosu na 31.12.2022. godine. Na dva lizing društva, posmatrano po veličini aktive, odnosi se 67,4% ukupne aktive lizing sektora u FBiH.

U Prilogu 15. dat je Zbirni bilans stanja lizing društava u FBiH, dok je u Prilogu 16. dat pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH, prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 30.06.2023. godine. U tabeli 54 daje se sažeti bilans stanja lizing sektora.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.	Učešće %	30.06.2023.	Učešće %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novac i novčani ekvivalenti	4.384	1,0	3.717	0,8	85
2.	Plasmani bankama	6.167	1,4	5.569	1,1	90
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto	342.550	78,4	390.872	78,8	114
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	383.834	87,8	442.774	89,3	115
3b)	Rezerve za gubitke	4.837	1,1	4.831	1,0	100
3c)	Odgođeni prihod po osnovu kamata	36.075	8,2	46.690	9,4	129
3d)	Odgođeni prihod po osnovu naknada	372	0,1	381	0,1	102
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	76.012	17,4	86.762	17,5	114
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva, neto	1.222	0,3	1.189	0,2	97
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga, neto	74.790	17,1	85.573	17,3	114
6.	Dugoročne investicije	408	0,1	407	0,1	100
7.	Ostala aktiva	7.519	1,7	8.391	1,7	112
Ukupno aktiva		437.040	100	495.718	100	113
PASIVA						
8.	Obaveze po uzetim kreditima	390.310	89,3	443.202	89,4	114
9.	Ostale obaveze	10.158	2,3	13.953	2,8	137
10.	Kapital	36.572	8,4	38.563	7,8	105
Ukupna pasiva		437.040	100	495.718	100	113
11.	Vanbilansna evidencija	60.984		139.493		229

U strukturi ukupne aktive lizing sektora u FBiH najznačajnije je učešće neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 390,9 miliona KM ili 78,8% ukupne aktive. U poređenju sa 31.12.2022. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća su za 48,3 miliona KM ili 14,1%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za iznos od 58,9 miliona KM ili 15,4%. Jedna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga, na 30.06.2023. godine iskazuje neto potraživanja po osnovu ugovora finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 34,7 miliona KM, što ukazuje da neto potraživanja na nivou lizing sistema iznose 425,6 miliona KM i ista su za 46,9 miliona KM ili 12,4% veća u odnosu na kraj prethodne godine.

Bilansna pozicija novac i novčani ekvivalenti na dan 30.06.2023. godine iznosi 3,7 miliona KM, što čini 0,7% ukupne aktive, te je manja za 0,7 miliona KM ili 15,2% u odnosu na 31.12.2022. godine. Plasmani bankama, koje iskazuje jedno lizing društvo, na dan 30.06.2023. godine iznose 5,6 miliona KM, što čini 1,1% ukupne aktive lizing sektora u FBiH, a što je za 0,6 miliona KM ili 9,7%

manje u odnosu na 31.12.2022. godine. Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 30.06.2023. godine iznosi 85,6 miliona KM i za 10,8 miliona KM ili 14,4% je povećana u odnosu na 31.12.2022. godine.

U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou lizinga sektora u FBiH, posmatrano prema predmetu lizinga, ugovori koji su odobreni po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti učestvuju sa 87,2%, ugovori po osnovu finansiranja mašina i opreme učestvuju sa 12,7%, dok se na ugovore putem kojih su finansirane nekretnine odnosi 0,1%. Prema korisniku lizinga, najveći dio se odnosi na ugovore odobrene pravnim licima (91,2%), te na ugovore odobrene fizičkim licima (5%).

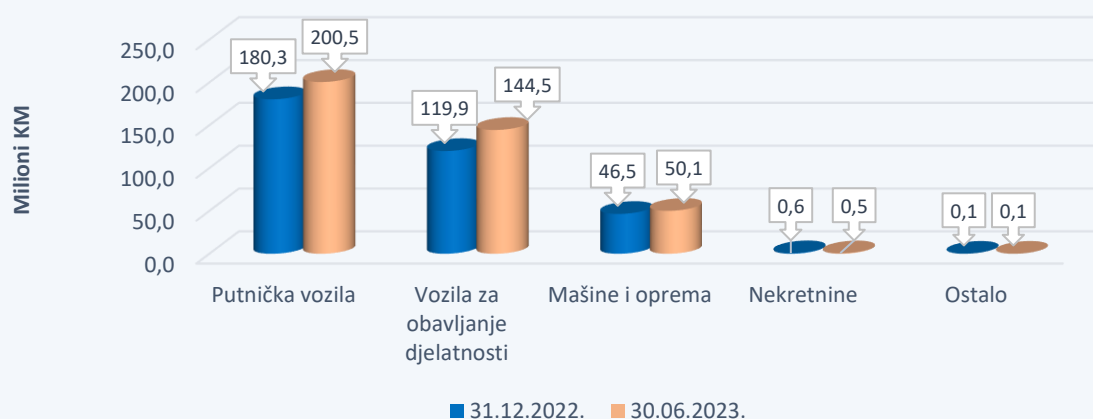
U tabeli 55 iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (bruto potraživanja umanjena za odgođene prihode po osnovu kamata i naknada) na dan 30.06.2023. godine.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće %
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prema predmetu lizinga					
1.1.	Putnička vozila	62.984	135.697	1.805	200.486	50,7
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	47.151	96.233	1.140	144.524	36,5
1.3.	Mašine i oprema	18.862	30.889	404	50.155	12,7
1.4.	Nekretnine	81	382	2	465	0,1
1.5.	Ostalo	31	41	1	73	0,0
	Ukupno	129.109	263.242	3.352	395.703	100
2.	Prema korisniku lizinga					
2.1.	Pravna lica	118.070	239.900	2.985	360.955	91,2
2.2.	Preduzetnici	4.438	8.308	156	12.902	3,3
2.3.	Fizička lica	5.828	13.982	144	19.954	5,0
2.4.	Ostalo	773	1.052	67	1.892	0,5
	Ukupno	129.109	263.242	3.352	395.703	100

U grafikonu 17 prikazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu sa usporednim podacima na kraju prethodne godine.

Grafikon 17: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu (usporedni pregled)

3.2.2.2. Kapital i obaveze

Ukupni kapital lizing društava na 30.06.2023. godine iznosi 38,6 miliona KM, što čini 7,8% ukupne pasive lizing sektora u FBiH, a u poređenju sa 31.12.2022. godine, navedena pozicija je povećana za dva miliona KM ili 5,4%.

Ukupne obaveze lizing sektora na dan 30.06.2023. godine iznose 457,2 miliona KM, te predstavljaju dominantan izvor u strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH, obzirom da čine 92,2% ukupne pasive lizing društava. U poređenju sa stanjem na 31.12.2022. godine ukupne obaveze na nivou sektora povećane su za iznos od 56,7 miliona KM ili 14,2%.

Obaveze lizing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 30.06.2023. godine iznose 443,2 miliona KM, što čini 89,4% ukupne pasive. U poređenju sa 31.12.2022. godine, pozicija obaveza po kreditima je veća za iznos od 52,9 miliona KM ili 13,6%. Posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, dominantno je učešće dugoročnih kredita u obavezama po uzetim kreditima.

3.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema izvještajnim podacima na nivou lizing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.06.2023. godine (tabela 56) iskazane su u iznosu od 4,8 miliona KM i neznatno su manje u odnosu na 31.12.2022. godine za šest hiljada KM ili 0,1%.

U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 30.06.2023. godine iskazano je ukupno 3,3 miliona KM dospjelih neizmirenih potraživanja, koja su veća za 0,1 milion KM ili 3,4% u odnosu na 31.12.2022. godine.

- 000 KM -

Tabela 56: Pregled rezervi za finansijski lizing

R. br.	Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokr. stvari)	Iznos potraž. za pokretne stvari	Iznos potraž. za nepokr. stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokr. stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
								Za pokretne stvari	Za nepokr. stvari	Više obrač. i izdvojene rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=7x3	10=8x4	11	12=9+10+11
1.	0-60	0,5%	0,5%	390.821	535	70.126	252	351	1	4.168	4.520
2.	60-90	10%	10%	3.903	0	801	0	80	0	23	103
3.	90-180	50%	50%	325	0	31	0	16	0	73	89
4.	preko 180	100%	75%	119	0	119	0	119	0	0	119
5.	preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno				395.168	535	71.077	252	566	1	4.264	4.831

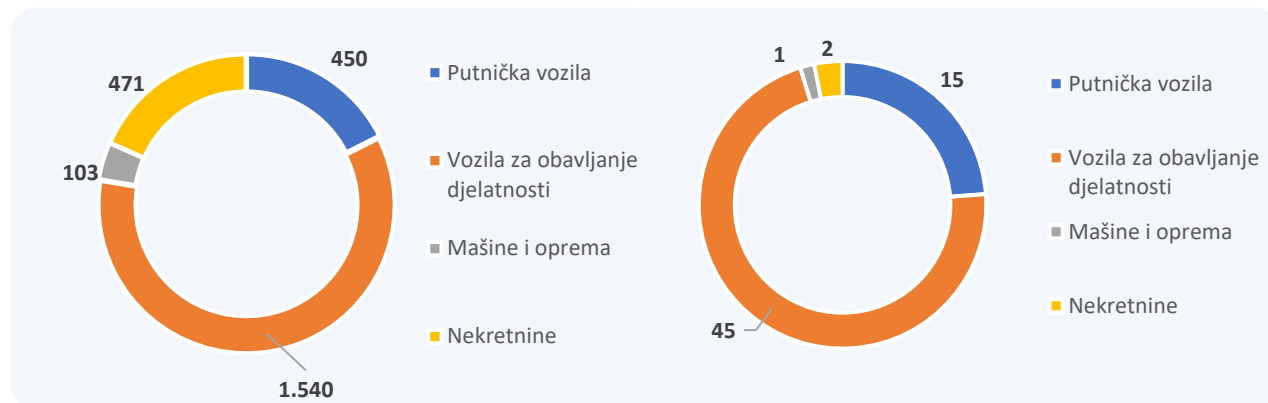
Ukupan iznos otpisanih potraživanja na dan 30.06.2023. godine iznosi 3,5 miliona KM, što je smanjenje u odnosu na 31.12.2022. godine za 0,6 miliona KM ili 14,7%.

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, usljed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga na dan 30.06.2023. godine na nivou lizing sektora FBiH iznosi 2,6 miliona KM i povećana je u odnosu na 31.12.2022. godine za jedan milion KM, dok je ukupno izuzetih 63 predmeta, što je za dva predmeta manje u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 18).

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora u FBiH na dan 30.06.2023. godine, na putnička vozila i vozila za obavljanje djelatnosti odnosi se

77,6%, a na mašine i opremu 4%. Na nekretnine (poslovne objekte), po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga, odnosi se 18,4% ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta, a cjelokupan iznos navedene pozicije odnosi se na jedno lizing društvo.

Grafikon 18: Struktura procijenjene tržišne vrijednost izuzetih predmeta lizinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta

Posmatrano na nivou lizing sistema FBiH na dan 30.06.2023. godine, tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga iznosi 2,6 miliona KM i ista je povećana za iznos od jedan milion KM u odnosu na 31.12.2022. godine. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta lizinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove lizinga odnosi se dvije hiljade KM ili 0,1% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou lizing sistema. Na značajno smanjenje navedene pozicije utjecalo je smanjenje vrijednosti na poziciji nekretnina koje iskazuje banka koja obavlja poslove lizinga. Nekretnine preuzete za neotplaćena potraživanja banka je vrednovala u skladu s Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, odnosno iste je svela na jednu KM.

3.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima četiri lizing društva, na nivou lizing sektora u FBiH u periodu od 01.01. do 30.06.2023. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 4,1 milion KM, što predstavlja smanjenje za 0,6 miliona KM u odnosu na isti period 2022. godine (tabela 57). Iskazana ukupna neto dobit iznosila je 4,6 miliona KM (tri lizing društva), dok je jedno lizing društvo iskazalo gubitak u iznosu od 0,5 miliona KM.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.	
		Iznos	Broj lizing društava	Iznos	Broj lizing društava
1	2	3	4	5	6
1.	Dobit	5.104	3	4.626	3
2.	Gubitak	366	2	526	1
	Ukupno	4.738	5	4.100	4

U Prilogu 17. dat je zbirni bilans uspjeha lizing društava u FBiH za period 01.01. - 30.06.2023. godine.

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine iznose 28,1 milion KM i isti su veći za 7,4 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 58).

- 000 KM -

Tabela 58: Struktura ukupnih prihoda lizing društava						
R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prihod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate na plasmane bankama	64	0,3	50	0,2	78
1.2.	Kamate po finansijskom lizingu	6.105	29,5	11.229	40,0	184
1.3.	Ostali prihodi od kamate	1.022	5,0	1.504	5,4	147
	Ukupno 1	7.191	34,8	12.783	45,6	178
2.	Operativni prihodi					
2.1.	Naknade za operativni najam	10.944	52,9	12.432	44,3	114
2.2.	Naknada za izvršene usluge	0	0,0	1	0,0	-
2.3.	Ostali operativni prihodi	2.348	11,4	2.838	10,1	121
	Ukupno 2	13.292	64,3	15.271	54,4	115
3.	Prihod po osnovu otpuštanja rez. za gubitke	190	0,9	0	0,0	0
	Ukupni prihodi (1+2+3)	20.673	100	28.054	100	136

Prihodi od kamata i slični prihodi lizing sektora FBiH iznose 12,8 miliona KM, te čine 45,6% ukupnih prihoda lizing sektora, a isti su veći za 5,6 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovu kamata po finansijskom lizingu u ukupnom iznosu od 11,2 miliona KM i isti su za 5,1 milion KM veći u odnosu na isti period prethodne godine.

Operativni prihodi iznose 15,3 miliona KM sa učešćem od 54,4% u ukupnim prihodima lizing sektora, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećani su za iznos od dva miliona KM ili 14,9%. Naknade za operativni najam, kao dominantna stavka operativnih prihoda povećane su za 1,5 miliona KM ili 13,6%, dok su ostali operativni prihodi povećani za 0,5 miliona KM ili 20,9%.

U odnosu na isti period prethodne godine zabilježeno je povećanje učešća pozicije prihoda od kamata i sličnih prihoda lizing sektora u ukupnim prihodima, uz istovremeno smanjenje učešća operativnih prihoda u ukupnim prihodima lizing sektora. Zbog rasta 6M i 3M EURIBOR-a, a usljed promjene monetarne politike na nivou EU i primjene zaštitnih mehanizama radi stabilizacije rasta inflacije, izvori finansiranja lizing društava, odnosno cijena na iste, porasla je u skladu sa trendom rasta stope EURIBOR-a. Stoga je povećanje prihoda u šestomjesečnom izvještajnom periodu 2023. godine u odnosu na isti period prethodne godine najvećim dijelom posljedica usklađenja kamata sa 6M i 3M EURIBOR-om, uzimajući u obzir da 90% portfolija lizing društava čine ugovori koji su vezani za ove stope.

Ukupni rashodi lizing sektora u FBiH

Ukupni rashodi za period 01.01. - 30.06.2023. godine iznose 24 miliona KM, a isti su veći za osam miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 59).

- 000 KM -

Tabela 59: Struktura ukupnih rashoda lizing društava

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rashod od kamata i slični rashodi					
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	2.297	14,4	8.371	35,0	364
1.2.	Naknade za obradu kredita	61	0,4	95	0,4	156
1.3.	Ostali rashod po kamati	1	0,0	2	0,0	200
	Ukupno 1	2.359	14,8	8.468	35,4	359
2.	Operativni rashodi					
2.1.	Troškovi plata i doprinosa	2.611	16,4	2.669	11,1	102
2.2.	Troškovi poslovnog prostora	6.928	43,5	7.826	32,7	113
2.3.	Ostali troškovi	4.037	25,3	4.935	20,6	122
	Ukupno 2	13.576	85,2	15.430	64,4	114
3.	Troškovi rezervi	0	0,0	56	0,2	-
4.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupni rashodi (1+2+3+4)	15.935	100	23.954	100	150

Rashodi od kamata i slični rashodi u lizing sektoru iznose 8,5 miliona KM, sa učešćem od 35,4% u ukupnim rashodima, te su veći u odnosu na isti period prethodne godine za 6,1 milion KM, čemu je najviše doprinijelo povećanje ove stavke za 268,5% kod jednog lizing društva koje ima 44,2% učešća u ovoj bilansnoj poziciji, a činjenica je da su i ostala društva iskazala značajno povećanje ove stavke. Kamatni rashodi na uzete kredite, kao dominantna stavka rashoda od kamata, zabilježili su rast za 6,1 milion KM.

U posmatranom periodu ukupni operativni rashodi lizing sektora iznose 15,4 miliona KM sa učešćem od 64,4% u ukupnim rashodima lizing sektora, i isti su veći za 1,9 miliona KM ili 13,7% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su u njihovoj strukturi povećani troškovi plata i doprinosa za 2,2%, troškovi poslovnog prostora za 13%, dok su ostali troškovi povećani za 22,2%. Troškovi rezervi za gubitke iznose 0,1 milion KM sa učešćem od 0,2% u ukupnim rashodima.

U odnosu na isti period prethodne godine zabilježeno je povećanje učešća pozicije rashoda od kamata i sličnih rashoda lizing sektora u ukupnim rashodima, uz istovremeno smanjenje učešća operativnih rashoda u ukupnim rashodima lizing sektora usljed činjenice da su zaduženja lizing društava bila većinski ugovorno vezana za 6M i 3M EURIBOR (od 80% - 95% izvora finansiranja), radi čega je značajan porast rashoda po osnovu korištenih kredita. Pored navedenog, jedno lizing društvo je vršilo refinansiranje u značajnom iznosu iz kredita sa promjenjivom kamatnom stopom u kredite sa fiksnom kamatnom stopom, što je također imalo utjecaja na strukturu rashoda u posmatranom izvještajnom periodu.

3.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sistema u periodu od 01.01. do 30.06.2023. godine iznosi 180,6 miliona KM i veća je za 54,3 miliona KM ili 43% u odnosu na isti period prethodne godine, od čega se na lizing sektor, kojeg čine četiri lizing društva, odnosi 171 milion KM, odnosno 94,7% od ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema.

Broj novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema iznosi 2.777, što je za 289 ugovora ili 11,6% više u odnosu na isti period prethodne godine. Od toga se na lizing sektor odnosi 2.696 ugovora

ili 97,1% od ukupnog broja zaključenih ugovora na nivou lizing sistema. Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sistema zaključenih u periodu od 01.01. do 30.06.2023. godine iznosi 65 hiljada KM i ista je veća za 28,1% u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 50,8 hiljada KM, dok prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sektora iznosi 63,4 hiljade KM što je za 28,3% više u odnosu na isti period 2022. godine kada je iznosila 49,4 hiljade KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u periodu od 01.01. do 30.06.2023. godine, na ugovore finansijskog lizinga odnosi se 150 miliona KM ili 83% (99,8% čini vrijednost dugoročnih lizing ugovora), dok se na ugovore operativnog lizinga odnosi 30,6 miliona KM ili 17% (73% čini vrijednost dugoročnih lizing ugovora).

U tabeli 60 prikazan je usporedni pregled broja zaključenih ugovora u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine i isti period prethodne poslovne godine, kao i usporedni pregled ostvarenog iznosa novozaključenih ugovora u istim periodima:

- 000 KM -

Tabela 60: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema													
R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.						01.01. - 30.06.2023.					
		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno	
		Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6	9	10	11	12	13=9+11	14=10+12
1.	Vozila	1.826	90.147	526	23.881	2.352	114.028	2.048	127.500	609	30.631	2.657	158.131
2.	Oprema	132	12.129	0	0	132	12.129	120	22.470	0	0	120	22.470
3.	Nekretnine	2	96	0	0	2	96	0	0	0	0	0	0
4.	Ostalo	2	23	0	0	2	23	0	0	0	0	0	0
	Ukupno	1.962	102.395	526	23.881	2.488	126.276	2.168	149.970	609	30.631	2.777	180.601

Ukupan iznos novih finansiranja u izvještajnom periodu ostvarila su sva četiri lizing društva i jedna banka, koja se bavi poslovima finansijskog lizinga kao pravni sljednik lizing društva koje se pripojilo istoj.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika finansijskog lizinga, dominiraju plasmani prema pravnim licima, koji čine 93,9% ukupnog iznosa finansiranja u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine. Jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ponderisane NKS i EKS

Ukupna prosječna ponderisana NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine iznosi 4,32% za kratkoročne ugovore i 5,76% za dugoročne ugovore, dok EKS za kratkoročne ugovore iznosi 6,55%, a za dugoročne 8,77%. Ukupna prosječna ponderisana NKS iznosi 5,76%, a EKS 8,77%. U poređenju sa istim periodom 2022. godine, kada je iskazana ukupna prosječna ponderisana NKS od 3,75% i EKS od 6,45%, evidentan je porast NKS za 2,01 procentni poen i EKS za 2,32 procentna poena.

U Prilogu 18. dat je pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS po ugovorima o finansijskom lizingu zaključenim u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine, prema ročnosti, predmetu i korisniku lizinga.

Razlike u visini prosječnih ponderisanih EKS prema korisnicima lizinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima, obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza.

U Prilogu 18a. dat je usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu, koji su zaključeni u posljednjih pet godina, prema ročnosti i korisniku lizinga. Razlika između iskazanih NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i plaća se unaprijed od strane korisnika lizinga, kao i kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi lizing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

3.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja lizing sektora, putem posrednih i neposrednih kontrola;
- očuvanje kapitalne adekvatnosti lizing sektora u FBiH i jačanje internih procesa definisanja parametara zaštite kapitala u subjektima lizing sektora u FBiH;
- praćenje makroekonomskih prilika i kretanja referentnih kamatnih stopa i njihovog utjecaja na lizing sektor, te poduzimanje aktivnosti na ublažavanju negativnih efekata na lizing sektor i korisnike finansijskih usluga;
- praćenje i ocjenu efikasnosti uspostavljenih sistema upravljanja rizicima u lizing sektoru u FBiH i kvaliteta sveukupnog upravljanja;
- daljnju saradnju sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za lizing društva, kao i saradnje sa drugim nadzornim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK-u;
- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora u FBiH.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje od subjekata lizing sistema u FBiH da unaprijede aktivnosti i mjere sa primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja usluga finansiranja putem lizinga, a koje su usmjerene na:

- unaprjeđenje sigurnog, stabilnog i održivog lizing poslovanja;
- kapitalno jačanje i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;
- unaprjeđenje sistema upravljanja rizicima koji proizilaze iz lizing poslovanja i okruženja, pravovremeno identifikovanje rizika i poduzimanje mjera na kontroli i ublažavanju tih rizika;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima, kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje;
- dosljednu primjenu Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

3.3. FAKTORING POSLOVI

3.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH

U skladu sa odredbama ZoF-a, poslove faktoringa u FBiH može obavljati privredno društvo organizovano kao dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno propisima koji regulišu poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-a.

Factoring poslovanje u FBiH sa 30.06.2023. godine obavljaju tri komercijalne banke, od kojih su dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

3.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Sa 30.06.2023. godine ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu od strane subjekata koji pružaju usluge faktoringa u FBiH je 81, a svi ugovori se odnose na domaći faktoring. Uspoređujući izvještajne podatke sa istim periodom prethodne godine, broj novozaključenih ugovora je manji za 50 ugovora ili 38,2%. Svi novozaključeni ugovori zaključeni su sa pravom regresa.

Pružaoци usluga faktoringa u posmatranom periodu nisu obavljali poslove otkupa novčanih potraživanja u inostranom faktoringu, niti poslove srodne faktoringu.

Ukupan otkupljeni nominalni iznos novčanih potraživanja i nominalni iznos isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima pružaoca usluga faktoringa u FBiH sa 30.06.2023. godine iznosi 77,7 miliona KM, što je u odnosu na isti period prethodne godine smanjenje od 12,5 miliona KM ili 13,9%.

Vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH prema vrsti faktoringa i domicilnosti, sa usporednim podacima i trendom u naznačenim periodima, prikazane su u tabeli 61:

- 000 KM -

Tabela 61: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti						
R. br.	Vrsta faktoringa/domicilnost	Volumen otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima				
		01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks (5/3)
1	2	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1.	Factoring sa pravom regresa	41.446	45,9	77.550	99,8	187
2.	Factoring bez prava regresa	48.767	54,1	119	0,2	-
3.	Obrnuti (dobavljački) faktoring	0	0	0	0	-
	Ukupno	90.213	100	77.669	100	86
4.	Domaći faktoring	90.213	100	77.669	100	86
5.	Inostrani faktoring	0	0	0	0	-
	Ukupno	90.213	100	77.669	100	86

U strukturi otkupljenih novčanih potraživanja prema vrstama faktoringa sa 30.06.2023. godine, iskazan je faktoring bez prava regresa i faktoring sa pravom regresa, dok se obrnuti (dobavljački) faktoring nije obavljao. Struktura prema domicilnosti ostala je nepromijenjena.

Posmatrajući ugovore o faktoringu, prema ugovorenom dospijeću, najveće učešće u ukupnom volumenu sa 30.06.2023. godine od 96,8% imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana, slijedi učešće od 3,2% ugovorene ročnosti od 61 do 90 dana. U istom periodu prethodne godine najveće učešće, također, su imala otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana (95,2%) u ukupnom volumenu.

Prema sektorskoj strukturi kupca kod regresnog prava, najveće učešće imaju javna preduzeća, obzirom na vrijednost otkupljenih potraživanja, koja sa 30.06.2023. godine iznose 49 miliona KM, što čini 63,1% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH. Slijedi učešće privatnih preduzeća i društava sa 28,7 miliona KM ili 36,9% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH.

Ukupno isplaćeni avansi dobavljačima (prodavci potraživanja) iznose 76,2 miliona KM. Od ukupnog iznosa isplaćenih avansa, iznos od 76,1 milion KM ili 99,8% se odnosi na faktoring sa pravom regresa, dok se 119 hiljada KM ili 0,2% odnosi na faktoring bez prava regresa.

Po osnovu ugovora o faktoringu na dan 30.06.2023. godine, banke su potraživale ukupno 13 miliona KM, u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se 99,8% odnosi na faktoring sa pravom regresa, a 0,2% na faktoring bez prava regresa. Struktura navedenog iznosa potraživanja prema ugovorenim dospijećima je sljedeća: sa ugovorenim dospijećem do 60 dana - 88,8%, a od 61 do 90 dana - 11,2%.

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH sa 30.06.2023. godine, iznose 374 hiljade KM (prihodi od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada). U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa bili su manji za 181 hiljadu KM ili 32,6%. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda, 99,5% se odnosi na faktoring sa pravom regresa.

3.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja subjekata koji obavljaju poslove faktoringa u FBiH, nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na:

- podršku unaprjeđenju poslovnog ambijenta za faktoring poslovanje u FBiH;
- pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za subjekte koji se bave poslovima faktoringa, kao i saradnje sa drugim nadzornim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu faktoringa u CRK-u i
- nastavak kontinuiranog nadzora faktoring poslovanja u FBiH putem izvještaja i kontrolom na licu mjesta.

U okviru nadzornih aktivnosti FBA, očekuje se od subjekata faktoring sistema da unaprijede aktivnosti i mjere s primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja faktoring usluga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja sa regulatornim zahtjevima;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog faktoring poslovanja;
- unapređenje sistema upravljanja rizicima, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;

- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i tijelima;
- osiguranje tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, preventivno djelovanje i sprečavanje eventualnih prevara i pogrešaka i
- transparentno, razumljivo i potpuno informisanje klijenata o uslugama faktoringa.

POSLOVANJE BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SPNiFTA

POSLOVANJE BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA
83

ELEKTRONSKO BANKARSTVO I KARTIČNO POSLOVANJE
85

SPNiFTA
88

4. POSLOVANJE BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SPNIFTA

4.1. POSLOVANJE BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA

Ukupna vrijednost izvršenih platnih transakcija u bankama sa sjedištem u FBiH i u bankama sa sjedištem u RS-u, a koje posluju na području FBiH sa 30.06.2023. godine, po osnovu UPP-a i DPP-a, iznosila je 140,9 milijardi KM (transakcije izvršene u svim valutama, protuvrijednost u KM). Usporedni pregled obima UPP-a i DPP-a daje se u tabeli 62:

R. br.	Izvršene platne transakcije	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	DPP	1.417.008	23.851.846	1.433.891	24.611.954	101	103
2.	UPP	42.622.168	109.561.914	44.113.366	116.244.373	103	106
	Ukupno	44.039.176	133.413.760	45.547.257	140.856.327	103	106

Na osnovu izvještaja banaka o izvršenim transakcijama DPP-a (naplata/prilivi i plaćanje/odlivi iz i prema inostranstvu) za period 01.01. - 30.06.2023. godine, utvrđeno je da je u bankama u FBiH i u bankama sa sjedištem u RS-u, a koje posluju na području FBiH, registrovan sljedeći obim DPP-a, razvrstano po valutama (EUR, USD, ostale valute), sa usporednim pregledom za isti period prethodne godine (tabela 63):

R. br.	01.01. - 30.06.2022.				01.01. - 30.06.2023.				Valuta
	Priliv		Odliv		Priliv		Odliv		
	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	783.192	8.945.642	419.619	10.161.595	784.268	10.333.405	428.813	10.319.641	EUR
2.	26.724	1.262.834	19.647	1.272.394	27.600	870.488	20.927	913.549	USD
3.	108.447	608.246	59.379	1.601.135	113.608	561.404	58.675	1.613.467	Ostale valute
	918.363	10.816.722	498.645	13.035.124	925.476	11.765.297	508.415	12.846.657	

Iz strukture transakcija DPP-a vidljivo je da učešće transakcija priliva iz inostranstva u ukupnom broju transakcija DPP-a iznosi 64,5%, dok se na transakcije odliva prema inostranstvu odnosi 35,5%. Ako posmatramo vrijednost transakcija DPP-a, učešće transakcija priliva iz inostranstva iznosi 47,8%, dok se na odlive prema inostranstvu odnosi 52,2%. Od ukupne vrijednosti izvršenih platnih transakcija DPP-a, 83,9% transakcija izvršeno je u EUR valuti.

U tabeli 64 daje se usporedni pregled obima UPP-a banaka koje posluju u FBiH, razvrstano po vrsti transakcije:

Tabela 64: Obim UPP-a

R. br.	Vrsta transakcije	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Gotovinske	4.831.586	8.096.520	5.097.127	9.131.280	105	113
2.	Bezgotovinske ¹⁷	37.790.582	101.465.394	39.016.239	107.113.093	103	106
	Ukupno	42.622.168	109.561.914	44.113.366	116.244.373	103	106

Na osnovu podataka na dan 30.06.2023. godine, u Registru mjenjačkih poslova banaka evidentirana su 74 ovlaštena mjenjača, koji djelatnost obavljaju na 476 mjenjačkih mjesta, a koji imaju zaključen ugovor o obavljanju mjenjačkih poslova sa bankama čije je sjedište u FBiH i bankama sa sjedištem u RS-u, a koje posluju na području FBiH.

U tabeli 65 daje se usporedni pregled o obimu izvršenih mjenjačkih poslova banaka koje posluju u FBiH, po valutama (EUR, USD, ostale valute):

Tabela 65: Izvršeni mjenjački poslovi banaka

R. br.	01.01. - 30.06.2022.				01.01. - 30.06.2023.				Valuta
	Otkup		Prodaja		Otkup		Prodaja		
	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	475.179	467.696	66.602	173.859	504.514	583.773	60.428	108.745	EUR
2.	38.878	41.656	2.606	4.523	37.197	38.918	2.232	3.088	USD
3.	89.792	71.450	18.773	11.957	52.210	48.399	3.320	2.607	Ostale valute
	Ukupno	603.849	580.802	87.981	190.339	593.921	671.090	65.980	114.440

Od ukupnog broja izvršenih mjenjačkih poslova banaka, na otkup se odnosi 90% transakcija, dok se na prodaju odnosi 10%, a od ukupne vrijednosti mjenjačkih poslova na otkup se odnosi 85,4%, a na prodaju 14,6%. Od ukupne vrijednosti izvršenih transakcija mjenjačnice u bankama, 88,2% transakcija otkupa i prodaje izvršeno je u EUR valuti.

U tabeli 66 daje se podatak o obimu izvršenih mjenjačkih poslova ovlaštenih mjenjača, u periodu 01.01. - 30.06.2023. godine po valutama (EUR, USD, ostale valute):

Tabela 66: Izvršeni mjenjački poslovi ovlaštenih mjenjača

R. br.	01.01. - 30.06.2022.				01.01. - 30.06.2023.				Valuta
	Otkup		Prodaja		Otkup		Prodaja		
	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	1.150.006	478.630	70.904	63.716	1.470.316	753.893	82.345	55.309	EUR
2.	50.332	32.065	2.266	1.554	64.412	42.031	2.202	1.648	USD
3.	140.270	47.975	19.240	3.626	86.280	38.153	5.487	1.382	Ostale valute
	Ukupno	1.340.608	558.670	92.410	68.896	1.621.008	834.077	90.034	58.339

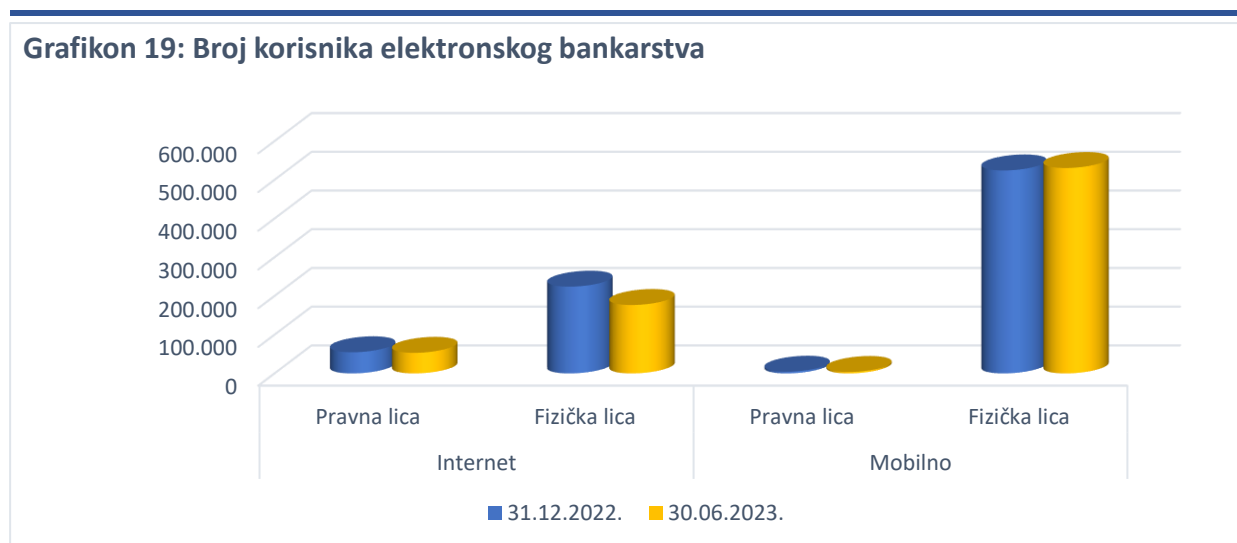
¹⁷ Obuhvataju bezgotovinske unutar bankarske platne transakcije/interne naloge, međubankarske transakcije žiro kliringa i RTGS

4.2. ELEKTRONSKO BANKARSTVO I KARTIČNO POSLOVANJE

Elektronsko bankarstvo

Prema podacima dostavljenim od strane banaka, na dan 30.06.2023. godine sve banke u FBiH pružaju svojim klijentima, pravnim licima usluge internet bankarstva, dok jedna banka nema tu uslugu za fizička lica. Usluge mobilnog bankarstva fizičkim licima pružaju sve banke, osim jedne, dok usluge mobilnog bankarstva za pravna lica ima pet banaka.

Iz grafikona 19 mogu se vidjeti podaci o broju korisnika internet i mobilnog bankarstva:

Kod fizičkih lica značajnije je učešće usluge mobilnog bankarstva u odnosu na internet bankarstvo, dok je kod pravnih lica značajnije učešće internet bankarstva u odnosu na mobilno bankarstvo.

U tabeli 67 daje se pregled obima elektronskog bankarstva u prvom polugodištu 2023. godine:

Tabela 67: Internet i mobilno bankarstvo

R. br.	Opis	Pravna lica		Fizička lica		Ukupno	
		Broj transakcija	Vrijednost transakcija (000 KM)	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (000 KM)	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (000 KM)
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
1.	Internet ban.	6.684.848	35.209.385	336.512	110.347	7.021.360	35.319.732
1.1.	UPP	6.545.931	29.178.719	334.675	95.005	6.880.606	29.273.724
1.2.	IPP	138.917	6.030.666	1.837	15.342	140.754	6.046.008
2.	Mobilno ban.	88.733	86.806	2.874.280	716.374	2.963.013	803.180
2.1.	UPP	88.654	86.516	2.867.561	689.772	2.956.215	776.288
2.2.	IPP	79	290	6.719	26.602	6.798	26.892
Ukupno:		6.773.581	35.296.191	3.210.792	826.721	9.984.373	36.122.912

U prvom polugodištu 2023. godine, internet i mobilnim bankarstvom za pravna lica izvršeno je ukupno 6.773.581 transakcija, ukupne vrijednosti 35,3 milijarde KM, pri čemu se 98,7% ukupnog broja, odnosno 99,8% ukupne vrijednosti transakcija obavljalo putem internet bankarstva.

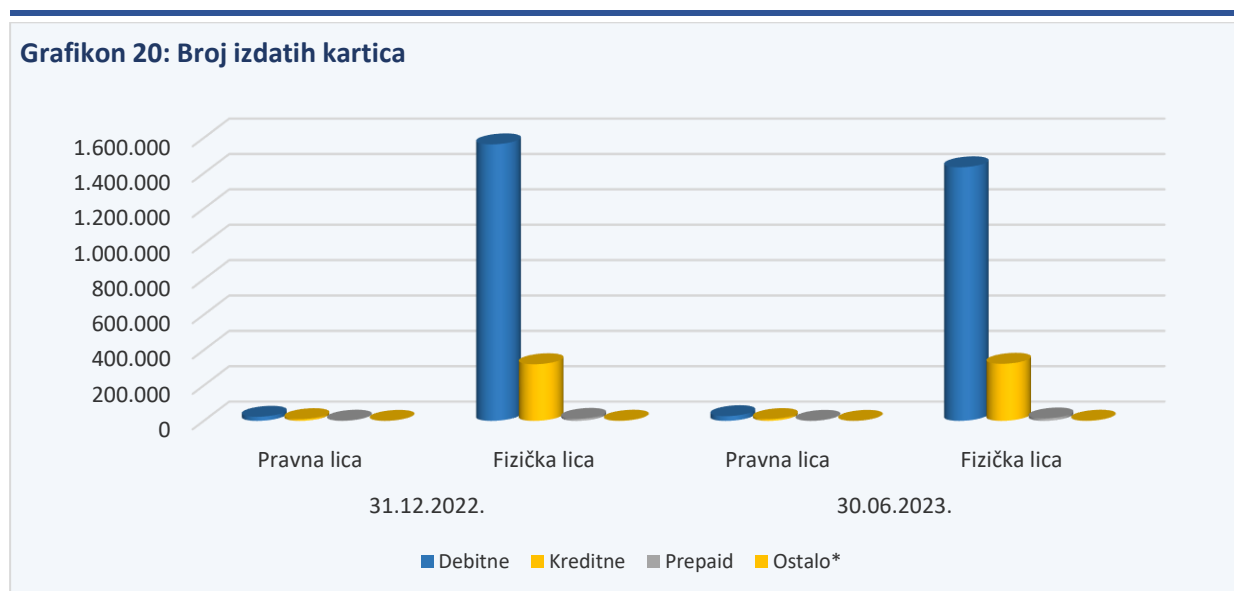
U prvih šest mjeseci 2023. godine fizička lica, korisnici internet i mobilnog bankarstva, izvršila su 3.210.792 transakcije u vrijednosti od 826,7 miliona KM. U ukupnom broju izvršenih transakcija, na transakcije obavljene mobilnim bankarstvom odnosi se 89,5% transakcija. Vrijednosno izraženo na transakcije obavljene mobilnim bankarstvom se odnosi 86,7% transakcija.

Prema dostavljenim podacima banaka, na nivou bankarskog sektora FBiH sa 30.06.2023. godine 34,2% od ukupnog broja klijenata pravnih lica koristi usluge internet bankarstva, dok ih 2,4% koristi mobilno bankarstvo. Kada posmatramo klijente fizička lica na nivou bankarskog sektora FBiH, 10,5% od ukupnog broja klijenata koristi internet bankarstvo, dok ih 31,7% koristi mobilno bankarstvo.

Kartično poslovanje

U globalnim novčanim tokovima sve je veći značaj kartičnog i elektronskog plaćanja i primjetan je značajan porast njihovog učešća u odnosu na plaćanja gotovim novcem. Platne kartice su zbog jednostavnog korištenja, uštede vremena i lakše dostupnosti sredstvima na računu, sve prisutnije sredstvo plaćanja. Platne kartice mogu biti debitne, kreditne i prepaid. Kod debitnih kartica račun se tereti odmah po izvršenom plaćanju, kod prepaid kartice sredstva je potrebno unaprijed položiti na račun, a kreditne kartice podrazumijevaju odgođeno plaćanje izvršenih transakcija. Sve banke iz FBiH imaju u ponudi platne kartice, za šta su obezbijedile prihvatnu mrežu u vidu 26.318 POS terminala i 1.269 bankomata na području cijele BiH.

U grafikonu 20 dat je pregled broja izdatih kartica, a u tabeli 68 daje se pregled obima kartičnog poslovanja, prema vrsti kartica, u prvom polugodištu 2023. godine:

* Kartice za koje nema podatka o vrsti

Tabela 68: Obim kartičnog poslovanja prema vrsti kartice

R. br.	Vrsta kartice	Pravna lica		Fizička lica		Ukupno	
		Broj transak.	Vrijednost transak. (000 KM)	Broj transak.	Vrijednost transak. (000 KM)	Broj transak.	Vrijednost transak. (000 KM)
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
1.	Debitne	224.100	65.941	30.058.076	3.088.810	30.282.176	3.154.751
2.	Kreditne	117.668	18.592	1.635.375	141.441	1.753.043	160.033
3.	Prepaid	8	0	67.484	3.933	67.492	3.933
4.	Ostalo*	0	0	7.439	152	7.439	152
	Ukupno	341.776	84.533	31.768.374	3.234.336	32.110.150	3.318.869

* Kartice za koje nema podatka o vrsti

Na dan 30.06.2023. godine banke iz FBiH imale su 1.808.036 izdatih kartica, čiji su korisnici u prvom polugodištu 2023. godine izvršili 32,1 milion kartičnih transakcija ukupne vrijednosti 3,3 milijarde KM. Od ukupnog broja kartica izdatih od strane banaka iz FBiH, 98% se odnosi na kartice izdate fizičkim licima, a 2% su kartice pravnim licima. U ukupnom broju kartica, najzastupljenije su debitne kartice s udjelom od 80,8% i u posmatranom periodu, debitnim karticama realizovano je 94,3% ukupnog broja transakcija, odnosno 95,1% ukupne vrijednosti kartičnih transakcija.

Iz tabele 69 može se sagledati obim kartičnih transakcija posmatrano prema prihvatnim uređajima:

Tabela 69: Obim kartičnog poslovanja prema prihvatnim uređajima

R. br.	Prijvatni uređaj	Pravna lica		Fizička lica		Ukupno	
		Broj transakcija	Vrijednost transakcija (000 KM)	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (000 KM)	Broj transakcija	Vrijednost transakcija (000 KM)
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
1.	POS	292.243	36.524	23.651.703	1.150.366	23.943.946	1.186.890
2.	ATM	49.676	41.182	10.790.086	2.644.449	10.839.762	2.685.631
3.	Internet	42.021	13.191	1.717.857	77.239	1.759.878	90.430
4.	Ostalo	0	0	0	0	0	0
	Ukupno	383.940	90.897	36.159.646	3.872.054	36.543.586	3.962.951

Najveći broj transakcija realizovan je na POS-ovima (65,5%), dok je vrijednosno izraženo, na ATM-ovima realizovano 67,8% ukupne vrijednosti transakcija.

U podatke u prethodnoj tabeli uključene su i kartične transakcije ino-karticama izvršene na prihvatnim uređajima banaka iz FBiH. Ukupan broj izvršenih transakcija ino-karticama iznosi 4.433.436, a ukupna vrijednost istih je 644,1 milion KM. Od ukupnog broja transakcija na POS-ovima u prvom polugodištu 2023. godine, 14,2% su bile transakcije ino-karticama, a 85,8% transakcija odnosilo se na kartice izdate od strane banaka iz FBiH. Kada se posmatra vrijednost transakcija na POS-ovima, 22,2% se odnosi na ino-kartice, a 77,8% na kartice banaka sa sjedištem u FBiH. Od ukupnog broja transakcija na ATM-ovima u prvom polugodištu 2023. godine, 8,6% su bile transakcije karticama izdatim u inostranstvu, a 91,4% transakcija odnosilo se na kartice izdate od strane banaka iz FBiH. Kada se posmatra vrijednost transakcija izvršenih na ATM-ovima, 14,3% se odnosi na ino-kartice, a 85,7% na kartice banaka sa sjedištem u FBiH.

4.3. SPNIFTA

U periodu 01.01. - 30.06.2023. godine banke su, po izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30 hiljada KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama, koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o ukupno 175.209 transakcija, što je za 24% više u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupna vrijednost navedenih transakcija iznosi 9,1 milijardu KM, što je za 26% više u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 70).

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	6	2.045	6	1.349	100	66
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	140.986	7.177.894	173.896	8.985.536	123	125
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	270	32.889	1.307	114.197	484	347
	Ukupno	141.262	7.212.828	175.209	9.101.082	124	126

U tabeli 71 i tabeli 72 prikazani su broj i vrijednost ukupno izvještenih sumnjivih transakcija u bankama i MKO.

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	6	2.045	6	1.349	100	66
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	97	8.410	1.376	69.802	1.419	830
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	268	32.829	827	73.477	309	224
	Ukupno	371	43.284	2.209	144.628	595	334

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.		01.01. - 30.06.2023.		Indeks	
		Broj	Vrijednost (000 KM)	Broj	Vrijednost (000 KM)	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	0	0	0	0	-	-
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	70	126	1.515	1.019	2.164	809
	Ukupno	70	126	1.515	1.019	2.164	809

U periodu od 01.01. - 30.06.2023. godine lizing društva su, po izvještajima o gotovinskim transakcijama od 30 hiljada KM ili više, povezanim i sumnjivim transakcijama koje dostavljaju FBA, izvijestile FOO o jednoj sumnjivoj transakciji.

ZAKLJUČAK

Nadzor SBS odvija se kontinuirano s ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja svih SBS u FBiH. Aktivnosti koje sprovodi FBA uključuju planirane i vanredne aktivnosti i mjere u skladu sa nadležnostima FBA.

Na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 30.06.2023. godine, može se zaključiti da je isti adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan. U odnosu na kraj prethodne godine, zabilježen je rast neto aktive, novčanih sredstava, kreditnog portfolija, depozita, štednje i ukupnog kapitala. Učestće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima, kao ključnog indikatora kvaliteta aktive, bilježi smanjenje u odnosu na kraj prethodne godine. U narednom periodu FBA će posvetiti posebnu pažnju efektima makroekonomskih poremećaja, utjecaju eventualnog rasta nivoa kamatnih stopa na povećanje kreditnog rizika, jačanju finansijske inkluzije i održivog poslovanja banaka, zaštiti korisnika finansijskih usluga i ostalih klijenata banaka, te implementaciji okolišnih i društvenih faktora prilikom donošenja odluka i u redovnim poslovnim aktivnostima banaka.

Poslovanje mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.06.2023. godine, u odnosu na kraj prethodne godine, karakteriše rast aktive, rast bruto mikrokreditnog portfolija, kao najznačajnije stavke aktive, rast ukupnog kapitala, kao dominantne stavke pasive, te rast obaveze po uzetim kreditima. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, broj zaključenih ugovora zabilježio je pad, dok su isplate mikrokredita zabilježile rast. Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH iskazan je pozitivan finansijski rezultat.

Na nivou lizing sistema u FBiH sa 30.06.2023. godine iskazano je povećanje aktive, bruto i

neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, obaveza po uzetim kreditima i kapitala u odnosu na kraj prethodne godine. Broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora su, također, zabilježili rast u odnosu na isti period prethodne godine. U posmatranom periodu na nivou lizing sektora u FBiH iskazana je dobit u poslovanju lizing društava koja bilježi smanjenje u odnosu na isti period prethodne godine.

Factoring poslovanje, kao mogući instrument kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, sa 30.06.2023. godine odvijalo se isključivo kroz obavljanje funkcije finansiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima ili poslova srodnih faktoringu. U odnosu na isti period prethodne godine, zabilježeno je smanjenje vrijednosti otkupljenog nominalnog iznosa novčanih potraživanja i iznosa isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima pružaoca usluga faktoringa, a smanjen je i broj zaključenih ugovora o faktoringu.

Trenutno okruženje u kojem posluju SBS karakteriše neizvjesnost u vezi sa budućim globalnim makroekonomskim kretanjima. Rezultati bankarskog sistema FBiH upućuju na dostignutu stabilnost, održivost i otpornost bankarskog sistema. Kapaciteti bankarskog sistema, unutar postojećeg regulatornog okvira, dovoljni su za nastavak podrške privredi i građanima, te prilagođavanje okolnostima koje bi mogle nastati. FBA će nastaviti aktivno nadzirati rad SBS u skladu sa važećim aktima i planovima, te poduzimati vanredne aktivnosti u slučaju dodatne potrebe za djelovanjem u nastalim situacijama. U narednom periodu posebna pažnja će se posvetiti upravljanju kreditnim rizikom, karakteristikama portfolija i rastu koji je u korelaciji i u svrhu jačanja ekonomije.

SPISAK PRILOGA

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

91

- Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.06.2023.
- Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans) - 30.06.2023.
- Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.06.2023.
- Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.06.2023.
- Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 30.06.2023.
- Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

97

- Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.06.2023.
- Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.06.2023.
- Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.06.2023.
- Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.06.2023.
- Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.06.2023.
- Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO
- Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.06.2023.
- Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.06.2023.

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

104

- Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.06.2023.
- Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.06.2023.
- Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.06.2023.
- Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.06.2023.
- Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 30.06.2023.
- Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.06.2023.

R. br.	Banka	Internet adresa	Predsjednik uprave	Broj zaposlenih
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	www.addiko.ba	Jasmin Spahić	344
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	www.asabanka.ba	Samir Mustafić	682
3.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	www.bbi.ba	Alek Bakalović	399
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	www.intesasanpaolobanka.ba	Marco Trevisan	567
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	Hasan Porčić	83
6.	NLB Banka d.d., Sarajevo	www.nlb.ba	Lidija Žigić	477
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	www.pbs.ba	Hamid Pršeš	188
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	www.procreditbank.ba	Amir Salkanović	197
9.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	www.raiffeisenbank.ba	Rainer Schnabl	1.372
10.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	www.sparkasse.ba	Amir Softić	500
11.	UniCredit Bank d.d.	www.unicreditbank.ba	Amina Mahmutović	1.181
12.	UNION BANKA DD SARAJEVO	www.unionbank.ba	Vedran Hadžiahmetović	203
13.	ZiraatBank BH d.d.	www.ziraatbank.ba	Bülent Suer	338
UKUPNO				6.531

Napomena: nazivi banaka iz rješenja o upisu u sudski registar

Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans) - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.	%	30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	8.240.642	30,3	8.481.101	30,4	103
	1.a. Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	4.033.051	14,8	3.914.386	14,0	97
	1.b. Kamatonosni računi depozita	4.207.591	15,5	4.566.715	16,4	109
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	1.395.556	5,2	1.253.210	4,5	90
3.	Plasmani drugim bankama	530.298	2,0	387.096	1,4	73
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	16.513.007	60,7	17.082.105	61,2	103
	4.a. Krediti	15.888.358	58,4	16.559.951	59,3	104
	4.b. Potraživanja po poslovima lizinga	39.234	0,1	0	0,0	0
	4.c. Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	585.415	2,2	522.154	1,9	89
5.	Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	633.268	2,3	758.865	2,7	120
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	524.828	1,9	527.339	1,9	100
7.	Ostale nekretnine	23.329	0,1	21.271	0,1	91
8.	Investicije u zavisna i pridružena društva	11.659	0,0	11.659	0,0	100
9.	Ostala aktiva	376.559	1,4	407.772	1,4	108
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.049.863	3,9	1.004.956	3,6	96
	10.a. Ispravke vrijednosti za stavke pozicije 4. Aktive	995.285	3,7	944.261	3,4	95
	10.b. Ispravke vrijednosti pozicije Aktive osim pozicije 4. Aktive	54.578	0,2	60.695	0,2	111
11.	UKUPNA AKTIVA	27.199.283	100	27.925.462	100	103
OBAVEZE						
12.	Depoziti	22.443.589	82,5	23.087.321	82,7	103
	12.a. Kamatonosni depoziti	14.021.071	51,5	14.282.893	51,2	102
	12.b. Nekamatonosni depoziti	8.422.518	31,0	8.804.428	31,5	105
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	0,0	150	0,0	100
	13.a. Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0,0	0	0,0	-
	13.b. Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	0,0	150	0,0	100
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
15.	Obaveze prema vladi	0	0,0	0	0,0	-
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	520.335	1,9	475.114	1,7	91
	16.a. sa preostalim rokom dospijeca do jedne godine	128.356	0,5	132.786	0,5	103
	16.b. sa preostalim rokom dospijeca preko jedne godine	391.979	1,4	342.328	1,2	87
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	303.155	1,1	260.263	0,9	86
18.	Ostale obaveze	694.723	2,6	703.135	2,5	101
19.	UKUPNE OBAVEZE	23.961.952	88,1	24.525.983	87,8	102
KAPITAL						
20.	Trajne prioritetne dionice	343	0,0	343	0,0	100
21.	Obične dionice	1.562.046	5,7	1.582.046	5,7	101
22.	Emisiona ažia	137.327	0,5	109.554	0,4	80
	22.a. na trajne prioritetne dionice	88	0,0	88	0,0	100
	22.b. na obične dionice	137.239	0,5	109.466	0,4	80
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	1.190.912	4,4	1.439.407	5,2	121
24.	Kursne razlike	0	0,0	0	0,0	-
25.	Ostali kapital	346.703	1,3	268.129	1,0	77
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	0	0,0	0	0,0	-
27.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)	3.237.331	11,9	3.399.479	12,2	105
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL: (19. + 27.)	27.199.283	100	27.925.462	100	103
PASIVNI I NEUTRALNI POBBILANS		717.415		712.274		99
UKUPNO		27.916.698		28.637.736		103

Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Banka	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	1.058.619	3,8	577.042	3,4	861.764	3,7	7.922
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	2.937.121	10,5	1.773.514	10,4	2.550.102	11,0	25.391
3.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	1.515.000	5,4	953.904	5,6	1.300.941	5,6	14.444
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.542.091	9,1	1.673.037	9,8	1.950.377	8,4	18.720
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	127.094	0,5	55.348	0,3	94.894	0,4	372
6.	NLB Banka d.d., Sarajevo	1.702.691	6,1	1.122.259	6,6	1.404.557	6,1	12.084
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	728.678	2,6	369.074	2,2	623.333	2,7	5.552
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	855.812	3,1	574.579	3,4	655.536	2,8	5.719
9.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	5.082.329	18,2	2.754.482	16,1	4.248.579	18,4	59.701
10.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	2.136.012	7,6	1.490.629	8,7	1.776.101	7,7	18.690
11.	UniCredit Bank d.d.	6.832.931	24,5	4.297.687	25,2	5.700.871	24,7	88.271
12.	UNION BANKA DD SARAJEVO	1.096.413	3,9	473.136	2,8	937.546	4,1	2.107
13.	ZiraatBank BH d.d.	1.310.671	4,7	967.414	5,7	982.720	4,3	9.156
UKUPNO		27.925.462	100	17.082.105	100	23.087.321	100	268.129

Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.06.2023.

- 000 KM -

Opis	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti po nivoima kreditnog rizika	ECL za Nivo 1 kreditnog rizika	ECL za Nivo 2 kreditnog rizika	ECL za Nivo 3 kreditnog rizika	Ukupno ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	7.431.494	887.730	368.580	8.687.804	88.670	104.790	305.836	499.296
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	86.279	15.833	28.479	130.591	1.033	1.400	20.061	22.494
1.2. B Vađenje ruda i kamena	40.095	43.434	237	83.766	531	4.580	134	5.245
1.3. C Prerađivačka industrija	1.649.620	251.516	114.785	2.015.921	21.512	30.886	99.592	151.990
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	199.801	27.816	5.106	232.723	2.542	2.999	4.255	9.796
1.5. E Opskrba vodom, uklanj. otp. voda, gospodar. otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	50.794	5.277	849	56.920	501	466	289	1.256
1.6. F Građevinarstvo	531.719	53.745	16.000	601.464	5.863	4.760	14.461	25.084
1.7. G Trg. na veliko i malo; popravak motornih vozila i motoc.	2.701.986	251.479	115.986	3.069.451	26.424	28.617	98.267	153.308
1.8. H Prijevoz i skladištenje	307.871	40.747	15.551	364.169	5.761	3.746	12.291	21.798
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo)	118.468	81.360	32.273	232.101	1.625	9.071	28.793	39.489
1.10. J Informacije i komunikacije	128.769	11.870	6.105	146.744	1.625	1.201	3.847	6.673
1.11. K Finans. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	836.646	8.212	100	844.958	12.369	306	100	12.775
1.12. L Poslovanje nekretninama	122.478	47.100	7.770	177.348	1.247	12.980	4.967	19.194
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	187.927	26.611	18.296	232.834	2.573	2.122	14.105	18.800
1.14. N Administrat. i pomoćne uslužne djelatnosti	48.875	5.792	2.337	57.004	554	397	1.804	2.755
1.15. O Javna uprava i odbrana; obav. soc. osiguranje	281.562	9.414	0	290.976	2.940	472	0	3.412
1.16. P Obrazovanje	14.310	851	1.190	16.351	131	74	421	626
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	68.787	2.476	1.959	73.222	650	324	980	1.954
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	31.909	3.166	307	35.382	478	288	281	1.047
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	23.594	1.031	1.250	25.875	311	101	1.188	1.600
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijal. organizacija i tijela	4	0	0	4	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	7.540.351	501.826	352.124	8.394.301	84.424	64.582	295.959	444.965
2.1. Opća potrošnja	5.859.299	446.474	326.546	6.632.319	70.086	59.047	276.327	405.460
2.2. Stambena izgradnja	1.600.497	49.439	20.600	1.670.536	12.915	5.016	15.382	33.313
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	80.555	5.913	4.978	91.446	1.423	519	4.250	6.192
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	14.971.845	1.389.556	720.704	17.082.105	173.094	169.372	601.795	944.261

Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.	%	01.01. - 30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	755	0,1	28.052	4,0	3715
2)	Plasmani drugim bankama	1.264	0,2	13.589	2,0	1075
3)	Kreditni i poslovi lizinga	305.817	52,0	343.399	49,3	112
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	2.633	0,4	5.228	0,7	199
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	0	0,0	0	0,0	-
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	3	0,0	1	0,0	33
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	33.372	5,7	37.751	5,4	113
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	343.844	58,4	428.020	61,4	124
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
1)	Depoziti	30.714	5,2	29.836	4,3	97
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0,0	0	0,0	-
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2.678	0,5	4.373	0,6	163
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	3.185	0,5	4.868	0,7	153
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	21.230	3,6	3.498	0,5	16
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	57.807	9,8	42.575	6,1	74
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	286.037	48,6	385.445	55,3	135
2.	OPERATIVNI PRIHODI					
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	45.225	7,7	41.954	6,0	93
b)	Naknade po kreditima	6.219	1,1	6.900	1,0	111
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	12.127	2,1	13.421	1,9	111
d)	Naknade za izvršene usluge	197.147	33,5	207.191	29,8	105
e)	Prihod iz poslova trgovanja	151	0,0	24	0,0	16
f)	Ostali operativni prihodi	41.431	7,0	41.918	6,0	101
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	302.300	51,4	311.408	44,7	103
	UKUPAN PRIHOD (1c + 2g)	588.337	100	696.853	100	118
3.	NEKAMATNI RASHODI					
a)	Poslovni i direktni rashodi					
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obaveze i ost. vrijed. usklađenja	56.505	9,6	22.423	3,2	40
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	83.823	14,2	95.288	13,7	114
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	140.328	23,9	117.711	16,9	84
b)	Operativni rashodi					
1)	Troškovi plata i doprinosa	133.933	22,8	143.741	20,6	107
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	84.136	14,3	87.109	12,5	104
3)	Ostali operativni troškovi	53.314	9,1	71.789	10,3	135
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	271.383	46,1	302.639	43,4	112
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	411.711	70,0	420.350	60,3	102
	UKUPAN RASHOD (1b7+3c)	469.518		462.925		99
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	176.626	30,0	276.503	39,7	157
5.	GUBITAK	0	0,0	0	0,0	-
6.	POREZI	1.234	0,2	8.441	1,2	684
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	57	0,0	388	0,1	681
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	379	0,1	321	0,0	85
9.	NETO-DOBIT	175.070	29,8	268.129	38,5	153
10.	NETO-GUBITAK	0	0,0	0	0,0	-
11.	FINANSIJSKI REZULTAT (9. - 10.)	175.070		268.129		153

Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite po periodima

- % -

R. br.	Opis	30.06.2019.		30.06.2020.		30.06.2021.		30.06.2022.		30.06.2023.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne kredite	2,36	2,77	2,23	2,50	2,12	2,42	2,00	2,28	2,09	2,31
1.1.	Privredi	2,32	2,66	2,19	2,40	2,07	2,29	1,96	2,20	1,93	2,11
1.2.	Stanovništvu	7,21	13,60	8,43	15,31	8,41	14,53	7,67	13,31	7,81	12,84
1.3.	Ostalo	2,43	3,10	2,14	3,17	2,08	3,09	2,17	2,45	4,70	5,20
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne kredite	4,63	5,57	4,52	5,39	4,58	5,46	4,14	4,94	4,49	5,41
2.1.	Privredi	3,46	3,73	3,55	3,83	3,45	3,70	3,22	3,48	3,64	3,92
2.2.	Stanovništvu	5,37	6,74	5,43	6,84	5,34	6,65	4,77	5,96	5,05	6,41
2.3.	Ostalo	3,16	3,32	3,11	3,33	3,94	4,51	2,82	2,95	3,99	4,60
3.	Ukupno pon. kamatne stope	3,34	3,98	3,09	3,59	3,29	3,86	3,07	3,61	3,13	3,65
3.1.	Privredi	2,58	2,90	2,49	2,71	2,45	2,68	2,32	2,57	2,32	2,53
3.2.	Stanovništvu	5,40	6,87	5,49	7,00	5,38	6,76	4,81	6,04	5,08	6,48
3.3.	Ostalo	2,57	3,14	2,47	3,22	2,34	3,29	2,39	2,62	4,43	4,97

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su krediti vladi i vladinim institucijama, krediti bankama i drugim finansijskim institucijama i ostali krediti.

Prosječne ponderisane NKS i EKS na depozite po periodima

- % -

R. br.	Opis	30.06.2019.		30.06.2020.		30.06.2021.		30.06.2022.		30.06.2023.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne depozite	0,33	0,32	0,35	0,35	0,20	0,20	0,16	0,17	0,95	0,95
1.1.	Privredi	0,67	0,67	0,41	0,41	0,45	0,45	0,19	0,19	0,64	0,65
1.2.	Stanovništvu	0,25	0,25	0,45	0,45	0,20	0,20	0,06	0,06	0,33	0,33
1.3.	Ostalo	0,31	0,30	0,32	0,32	0,16	0,16	0,18	0,18	1,22	1,23
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne depozite	1,31	1,22	0,96	0,97	0,86	0,88	0,46	0,47	0,73	0,73
2.1.	Privredi	1,40	1,40	1,08	1,09	1,04	1,04	0,49	0,49	1,45	1,45
2.2.	Stanovništvu	1,34	1,17	0,98	0,99	0,82	0,84	0,50	0,51	0,61	0,61
2.3.	Ostalo	1,09	1,09	0,82	0,83	0,73	0,78	0,35	0,37	1,04	1,06
3.	Ukupno pon. kamatne stope	0,82	0,77	0,67	0,67	0,54	0,55	0,31	0,31	0,77	0,78
3.1.	Privredi	1,25	1,25	0,79	0,79	0,87	0,87	0,39	0,39	1,12	1,13
3.2.	Stanovništvu	1,16	1,02	0,89	0,90	0,70	0,71	0,38	0,39	0,60	0,60
3.3.	Ostalo	0,45	0,44	0,43	0,43	0,27	0,27	0,22	0,22	1,16	1,17

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su depoziti vlade i vladinih institucija, depoziti banaka i drugih finansijskih institucija i ostali depoziti.

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.06.2023.

R. br.	Naziv MKO	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	www.credo-centar.ba	Bernard Stojanović	17
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	www.eki.ba	Mirsad Simičić	172
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	www.eki.ba	Esad Uzunić	207
4.	Mikrokreditno društvo IuteCredit BH d.o.o. Sarajevo	www.iutecredit.ba	Melika Hadžijamaković - Salihović	17
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	www.lider.ba	Džavid Sejfović	69
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	www.lok.ba	Elma Čardaklija - Bašić	54
7.	Mikrokreditna fondacija "MELAHA" Sarajevo	www.melaha.ba	Jakob Finci	4
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	www.mi-bospo.org	Safet Husić	210
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	www.mikra.ba	Sanin Čampara	167
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	www.mikroaldi.org	Omar Softić	34
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	www.partner.ba	Senad Sinanović	244
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	www.mfi.ba	Edina Hadžimurtezić	8
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	www.microsunrise.ba	Samir Bajrović	163
14.	Mikrokreditno društvo „PARTNER“ društvo sa ograničenom odgovornošću Tuzla	www.partner.ba	Fuad Šehović	52
UKUPNO				1.418

Napomena: nazivi MKF iz rješenja o upisu u registar kod Federalnog ministarstva pravde, a nazivi MKD iz rješenja o upisu u sudski registar

Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.	%	30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	43.803	8,0	34.564	6,0	79
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	33.342	6,1	27.958	4,9	84
1b)	Kamatonosni računi depozita	10.461	1,9	6.606	1,1	63
2.	Plasmani bankama	182	0,0	186	0,0	102
3.	Kredit	440.182	79,9	464.152	81,2	105
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.954	0,5	3.340	0,5	113
3b)	Neto krediti (3-3a)	437.228	79,4	460.812	80,7	105
4.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	24.706	4,5	24.142	4,2	98
5.	Dugoročne investicije	34.388	6,2	43.888	7,7	128
6.	Ostala aktiva	10.250	1,9	7.739	1,4	76
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	0	0,0	0	0,0	-
8.	UKUPNO AKTIVA	550.557	100	571.331	100	104
PASIVA						
9a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	12.292	2,2	12.738	2,2	104
9b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	215.159	39,1	217.551	38,1	101
9c)	Obaveze po dospjelim kamatama	1.212	0,2	1.204	0,2	99
10.	Ostale obaveze	26.719	4,9	26.479	4,6	99
11.	UKUPNO OBAVEZE	255.382	46,4	257.972	45,1	101
12.	Donirani kapital	48.098	8,7	48.098	8,4	100
13.	Osnovni kapital	3.696	0,6	3.696	0,6	100
14.	Višak prihoda nad rashodima	297.890	54,1	316.362	55,4	106
14a)	za prethodne godine	283.948	51,6	298.000	52,2	105
14b)	za tekuću godinu	13.942	2,5	18.362	3,2	132
15.	Manjak prihoda nad rashodima	55.474	10,1	55.701	9,7	100
15a)	za prethodne godine	55.078	10,0	55.584	9,7	101
15b)	za tekuću godinu	396	0,1	117	0,0	30
16.	Ostale rezerve	965	0,2	904	0,2	94
17.	UKUPNO KAPITAL	295.175	53,6	313.359	54,9	106
18.	UKUPNO PASIVA	550.557	100	571.331	100	104
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
19.	Otpisani krediti	135.466		133.588		99
20.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	9.970		7.723		77
21.	Komisioni poslovi	209		207		99
22.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	400		203		51
23.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	35.603		36.210		102

Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.	%	30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	10.602	5,9	12.238	6,5	115
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	10.352	5,8	11.988	6,4	116
1b)	Kamatonosni računi depozita	250	0,1	250	0,1	100
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kreditni	165.440	92,8	171.993	91,6	104
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	4.213	2,4	3.395	1,8	81
3b)	Neto krediti (3-3a)	161.227	90,4	168.598	89,8	105
4.	Materijalna i nematerijalna imovina	5.026	2,8	5.354	2,9	107
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	-
6.	Ostala aktiva	1.498	0,9	1.462	0,8	98
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	0	0,0	0	0,0	-
8.	UKUPNO AKTIVA	178.353	100	187.652	100	105
PASIVA						
9a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	7.856	4,4	4.200	2,2	53
9b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	100.616	56,4	114.321	61,0	114
9c)	Obaveze po dospjelim kamatama	1.130	0,6	1.176	0,6	104
10.	Ostale obaveze	10.805	6,1	8.650	4,6	80
11.	UKUPNO OBAVEZE	120.407	67,5	128.347	68,4	107
12.	Donirani kapital	0	0,0	0	0,0	
13.	Osnovni kapital	34.177	19,2	44.177	23,6	129
14.	Emisiona ažia	0	0,0	0	0,0	-
15.	Neraspoređena dobit (15a+15b)	10.191	5,7	233	0,1	2
15a)	prethodnih godina	10.348	5,8	-825	-0,4	-8
15b)	tekuće godine	-157	-0,1	1.058	0,5	-674
16.	Zakonske rezerve	5.569	3,1	6.586	3,5	118
17.	Ostale rezerve	8.009	4,5	8.309	4,4	104
18.	UKUPNO KAPITAL	57.946	32,5	59.305	31,6	102
19.	UKUPNO PASIVA	178.353	100	187.652	100	105
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
20.	Otpisani krediti	13.282		15.932		120
21.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjericilaca	7.367		10.519		143
22.	Komisioni poslovi	0		0		-
23.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	0		0		-
24.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	15.490		19.519		126

Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Naziv MKO	Iznos aktive	Iznos bruto portfolija umanjn za odgođeni prihod po naknadama	Finansijski rezultat	Plasmani
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	4.519	4.483	265	2.354
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	164.468	151.323	2.673	52.313
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	122.230	74.010	11.221	42.772
4.	Mikrokreditno društvo luteCredit BH d.o.o. Sarajevo	5.917	5.612	-695	8
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	30.522	27.695	166	12.437
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	6.572	5.065	-30	2.730
7.	Mikrokreditna fondacija "MELAHA" Sarajevo	151	173	-32	0
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	94.844	85.363	1.376	45.157
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	65.219	57.212	654	30.261
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	9.268	8.235	127	4.161
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	179.238	151.138	3.658	64.255
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	2.287	1.986	-55	1.351
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	61.000	51.625	1.100	31.747
14.	Mikrokreditno društvo „PARTNER“ društvo sa ograničenom odgovornošću Tuzla	12.748	8.918	-1.185	9.152
UKUPNO		758.983	632.838	19.243	298.698

Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.06.2023.

R. br.	Opis	MKO sa sjedištem u FBiH za period 01.01. - 30.06.2023.			
		Broj zaključenih ugovora	Isplate mikrokredita (u 000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3		4	5
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	18.819	26.925	20,89	27,95
1.1.	Uslužne djelatnosti	124	706	13,20	15,40
1.2.	Trgovinu	47	314	13,72	18,41
1.3.	Poljoprivredu	4.270	6.455	20,54	26,29
1.4.	Proizvodnju	20	122	12,09	16,99
1.5.	Stambene potrebe	1.592	3.191	20,03	26,38
1.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	7.946	10.435	22,88	30,48
1.7.	Ostalo	4.820	5.702	19,40	27,69
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	51.580	271.773	18,83	22,06
2.1.	Uslužne djelatnosti	946	9.793	11,82	13,95
2.2.	Trgovinu	249	2.798	13,28	15,47
2.3.	Poljoprivredu	14.231	76.960	18,05	20,60
2.4.	Proizvodnju	136	2.023	12,32	14,15
2.5.	Stambene potrebe	12.467	84.368	17,94	20,87
2.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	12.075	48.723	21,66	26,36
2.7.	Ostalo	11.476	47.108	19,27	22,82
3.	Ukupni mikrokrediti	70.399	298.698	19,02	22,59

Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO

- % -

NKS na:	01.01.-30.06.2019.	01.01.-30.06.2020.	01.01.-30.06.2021.	01.01.-30.06.2022.	01.01.-30.06.2023.
Kratkoročne mikrokredite	21,26	20,62	20,28	20,22	20,89
Dugoročne mikrokredite	19,29	19,02	19,45	18,71	18,83
Ukupne mikrokredite	19,58	19,22	19,56	18,86	19,02
EKS na:	01.01.-30.06.2019.	01.01.-30.06.2020.	01.01.-30.06.2021.	01.01.-30.06.2022.	01.01.-30.06.2023.
Kratkoročne mikrokredite	29,83	31,87	30,60	28,75	27,95
Dugoročne mikrokredite	22,98	23,13	23,63	22,47	22,06
Ukupne mikrokredite	23,99	24,23	24,52	23,13	22,59

Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.06.2022.	%	Za period 01.01. - 30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	40.719	90,6	45.568	76,2	112
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	3.670	9,5	4.509	10,8	123
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	37.049	82,5	41.059	68,6	111
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	3.533	7,9	3.535	5,9	100
5.	Operativni rashodi	31.372	81,6	34.035	81,8	108
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	666	1,5	10.707	17,9	1.608
7.	Ostali poslovni rashodi	411	1,1	260	0,6	63
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	2.377	6,2	2.137	5,2	90
9.	Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	7.088		18.869		266
10.	Porez na višak prihoda nad rashodima	601	1,6	684	1,6	114
11.	Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (9. - 10.)	6.487		18.185		280

Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.06.2022.	%	Za period 01.01. - 30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	16.540	97,1	14.955	95,0	90
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	3.618	22,1	2.549	17,4	70
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	12.922	75,9	12.406	78,8	96
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	383	2,3	531	3,4	139
5.	Operativni rashodi	9.486	57,9	9.498	64,7	100
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	103	0,6	253	1,6	246
7.	Ostali poslovni rashodi	125	0,8	127	0,9	102
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	2.793	17,1	2.180	14,8	78
9.	Dobit/gubitak prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	1.004		1.385		138
10.	Porez na dobit	352	2,1	327	2,2	93
11.	Neto dobit/gubitak (9. - 10.)	652		1.058		162

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.06.2023.

R. br.	Naziv lizing društva	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.porscheleasing.ba	Dejan Stupar	25
2.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	www.rlbh.ba	Nedim Milišić	44
3.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	www.scania.com/ba	Damir Slipičević	8
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.s-leasing.ba	Elma Hošo	25
UKUPNO				102

Napomena: nazivi lizing društava iz rješenja o upisu u sudski registar

Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2022.	%	30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	4.384	1,0	3.717	0,8	85
2.	Plasmani bankama	6.167	1,4	5.569	1,1	90
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	342.550	78,4	390.872	78,8	114
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	383.834	87,8	442.774	89,3	115
3b)	Rezerve za gubitke	4.837	1,1	4.831	1,0	100
3c)	Odgođeni prihodi po osnovu kamata	36.075	8,2	46.690	9,4	129
3d)	Odgođeni prihodi po osnovu naknada	372	0,1	381	0,1	102
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	76.012	17,4	86.762	17,5	114
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva	3.660	0,8	3.811	0,7	104
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga	102.437	23,4	113.452	22,9	111
5c)	Ispravka vrijednosti - vlastita sredstva	2.438	0,5	2.622	0,5	108
5d)	Ispravka vrijednosti - operativni lizing	27.647	6,3	27.879	5,6	101
6.	Dugoročne investicije	408	0,1	407	0,1	100
7.	Ostala aktiva (7a+7b+7c)	7.519	1,7	8.391	1,7	112
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	0	0,0	0	0,0	-
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+ nedospjela glavnica)	0	0,0	0	0,0	-
7a2)	Rezerve za zajmove	0	0,0	0	0,0	-
7b)	Zalihe	1.554	0,3	2.564	0,5	165
7c)	Ostala aktiva	5.965	1,4	5.827	1,2	98
	UKUPNA AKTIVA	437.040	100	495.718	100	113
	PASIVA					
8.	Obaveze po uzetim kreditima, neto (8a+8b-8c)	390.310	89,3	443.202	89,4	114
8a)	Obaveze po kratkoročnim kreditima	11.035	2,5	25.582	5,2	232
8b)	Obaveze po dugoročnim kreditima	379.548	86,8	417.878	84,3	110
8c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	273	0,0	258	0,1	95
9.	Ostale obaveze	10.158	2,3	13.953	2,8	137
	UKUPNO OBAVEZE	400.468	91,6	457.155	92,2	114
10.	Osnovni kapital	15.916	3,7	16.719	3,4	105
11.	Rezerve	11.776	2,7	18.204	3,7	155
12.	Akumulirana dobit/gubitak	8.880	2,0	3.640	0,7	41
	UKUPNO KAPITAL	36.572	8,4	38.563	7,8	105
	UKUPNO PASIVA	437.040	100	495.718	100	113
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	4.621		4.113		89
	Novi otpis (+)	386		53		14
	Naplata (-)	425		30		7
	Trajni otpis (-)	469		627		134
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	4.113		3.509		85
	Ostala vanbilansna evidencija	56.871		135.984		239

Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Naziv lizing društva	Bilansna suma	Potraživanja po finansijskom lizingu	Neto stanje sredstava datih u operativni lizing	Finansijski rezultat	Plasmani
1.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo	199.409	127.601	67.961	1.801	67.466
2.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	130.691	113.613	8.317	1.491	41.745
3.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	31.033	27.728	32	-526	21.437
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	134.585	121.930	9.263	1.334	40.351
UKUPNO		495.718	390.872	85.573	4.100	170.999

Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.06.2023.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.06.2022.	%	01.01. - 30.06.2023.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	Finansijski prihodi i rashodi					
1.	Prihodi od kamata	7.191	35,1	12.783	45,6	178
1a)	Kamate na plasmane bankama	64	0,3	50	0,2	78
1b)	Kamate po finansijskom lizingu	6.105	29,8	11.229	40,0	184
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	501	2,4	629	2,3	126
1d)	Ostali prihodi po kamatama	521	2,5	875	3,1	168
2.	Rashodi po kamatama	2.359	15,0	8.468	35,4	359
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	2.297	14,6	8.371	35,0	364
2b)	Naknade za obradu kredita	61	0,4	95	0,4	156
2c)	Ostali rashodi po kamatama	1	0,0	2	0,0	200
3.	Neto prihodi od kamata	4.832	23,6	4.315	15,4	89
	Operativni prihodi i rashodi					
4.	Operativni prihodi	13.292	64,9	15.271	54,4	115
4a)	Naknade za izvršene usluge	0	0,0	1	0,0	-
4b)	Naknada za operativni najam	10.944	53,4	12.432	44,3	114
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	0	0,0	0	0,0	-
4d)	Ostali operativni prihodi	2.348	11,5	2.838	10,1	121
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	384	1,9	31	0,1	8
4d)2	Prihodi od opomena	9	0,0	11	0,0	122
4d)3	Ostalo	1.955	9,5	2.796	10,0	143
5.	Operativni rashodi	13.576	86,2	15.430	64,4	114
5a)	Troškovi plata i doprinosa	2.611	16,6	2.669	11,1	102
5b)	Troškovi poslovnog prostora	6.928	44,0	7.826	32,7	113
5c)	Ostali troškovi	4.037	25,6	4.935	20,6	122
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-190	-1,2	56	0,2	-29
7.	Dobit prije poreza	4.738		4.100		87
8.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
9.	Neto dobit/gubitak	4.738		4.100		87

Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu -
30.06.2023.

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.06.2023.			
		Broj ugovora	Iznos finansiranja (000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	7	303	4,32	6,55
a.	Putnička vozila	4	54	6,25	8,10
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	2	154	2,30	3,72
c.	Mašine i oprema	1	95	6,50	10,27
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	7	303	4,32	6,55
a.	Pravna lica	7	303	4,32	6,55
b.	Preduzetnici	0	0	0,00	0,00
c.	Fizička lica	0	0	0,00	0,00
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	2.161	149.667	5,76	8,77
a.	Putnička vozila	1.354	70.107	5,92	9,08
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	688	57.185	5,91	8,32
c.	Mašine i oprema	119	22.375	4,85	8,97
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	2.161	149.667	5,76	8,77
a.	Pravna lica	1.967	140.516	5,75	8,38
b.	Preduzetnici	71	3.393	5,68	7,83
c.	Fizička lica	123	5.758	5,87	18,99
	Ukupno (1 + 2)	2.168	149.970	5,76	8,77

Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

- % -

R. br.	Opis	30.06.2019.		30.06.2020.		30.06.2021.		30.06.2022.		30.06.2023.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Kratkoročni lizing ugovori:	8,93	17,98	4,12	8,34	3,80	6,37	3,89	8,74	4,32	6,55
1.1.	Pravna lica	3,13	5,53	4,12	8,34	3,80	6,37	3,76	5,87	4,32	6,55
1.2.	Preduzetnici	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Fizička lica	33,04	69,75	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	21,22	0,00	0,00
2.	Dugoročni lizing ugovori:	6,47	9,96	4,05	7,01	3,91	7,14	3,75	6,44	5,76	8,77
2.1.	Pravna lica	4,05	5,88	3,97	6,21	3,84	6,31	3,71	5,71	5,75	8,38
2.2.	Preduzetnici	4,90	6,91	4,80	7,76	3,93	5,74	3,87	6,63	5,68	7,83
2.3.	Fizička lica	25,74	42,68	4,84	18,00	4,79	18,47	4,44	17,91	5,87	18,99
	Ukupno	6,48	10,01	4,05	7,02	3,91	7,14	3,75	6,45	5,76	8,77

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

IZDAVAČ

**AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina**

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Internet stranica: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba